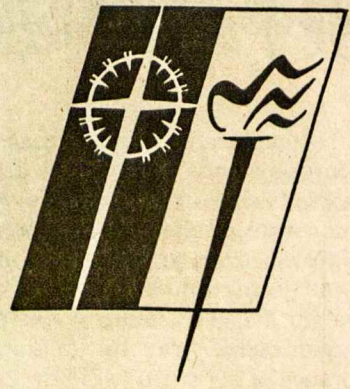

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 24 (2519) 1998 BIRŽELIS-JUNE 9 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA - \$1

Dvi tikrovės

Kasmet birželio 14 d. išeivijoje vienaip ar kitaip prisimenami trėmimai į Sibirą. Jų pamiršti nebus galima, nes prisimenami ne vien nukentėjusieji bei jų šeimos ir artimieji, bet ir skaudūs visos tautos tragedijos poslinkiai.

SKAUDU, kad anuometinės trėmimų bangos palietė keliasdešimt tūkstančių nekaltų, daugiausia patriotiškai nusiteikusių žmonių, iš kurių ne vienas šių dienų Lietuvoje būtų buvęs labai reikalingas ir naudingas. Tačiau daug skaudžiau, kad kai kuriems tėvynainiams tie žiaurūs trėmimai atidarė duris į aukštesnį kolaboravimo sričių darbovietes. Nors daugelį planų ne vienam sumaišė staigus vokiečių įsiveržimas, bet parodyta pirmoji ištikimybė sovietams sugrįžus nebuvo pamiršta. Taip susidarė, susigretino ir susilipdė Maskvos patikėtinų branduolys, tolydžio ugdęs glaudžią nomenklatūrą, kurią visi neseniai labai tiksliai apibūdino vienas buvęs KGB pulkininkas sakydamas, kad tada buvusi tokia santvarka ir reikėję elgtis taip, kaip liepiama. Teiginys nuskamba kaip gyvenimiška ir praktiška tikrovė, ir sakytum, niekaip kitaip ir negalėjo būti. Bet toji tikrovė buvo suramstyta savų tautiečių išdavimais, skundais, tardymais, trėmimais. Okupacijos saugime iškilę darbuotojai labai gerai žinojo (ir šiandien turi atsiminti), kad buvo ir kita tikrovė – ta didžioji tautos dauguma be jokių teisių ir privilegijų. Trėmimų dienomis tos dvi tikrovės labiausiai išryškėjo – vieni buvo tremiami, o kiti trėmė. Šiuo metu apie tremtinius visur nemažai rašoma, tik beveik nieko apie trėmėjų, tartum jie visi būtų kažkur dingę. Ne visi žino, kad jie gyvena, kiti net geras pensijas gauna. Bet kas išdrįs nors kurį vieną jų pajudinti? Gal rizikinga, kad atsisukęs nešukeltų: ir tu toks pat...

PREZIDENTO rinkimų rezultatai parodė, kad senoji sovietmečio grupuotė dar gana stipri. Kad iš jų daugelis stovėjo Baltijos kelyje, šiandien nedaug ką bereiškia. Gal ir tada, anot to kažebisto, taip reikėjo. O šiandien jau reikia orientuotis kitaip, saugant savo asmeninį pastovumą ir patogumą. Jei reikėtų, trėmimų sąrašai ir šiandien galėtų būti paruošti, nes įsiteikimas užtikrintų geresnį gyvenimą ir saugumą. Kaip visa tai tikra ir nepakeičiama. Kas žino – Burokevičius ir Jermalavičius uždaryti kaip kokie įkaitai dėl įspūdžio ir gal dėl to, kad taip reikia. Nes negi tik jie vieni buvo komunistiniai Maskvos patikėtiniai ir Lietuvos nepriklausomybės priešininkai? Kažkas nesusucina, kai visi kiti ramiai sau plaukia su naujais vardais ir pavadinimais ir nežinomą rytą ir laukia, ką reikės toliau daryti norint save apsaugoti. O apsirūpinti viskuo šiandien yra būtina, ir tai daroma kaip kas išmano senuoju įprastu būdu – ko neduoda, pasiimsim patys. Kieno ir kokia jėga galėtų tai pakeisti? Kas išrinktų šalia tremtinių ir politinių kalinių visokio rango trėmėjų – tardytojus, kažebistus, stribus ir kitokius balius bei kolaborantus? Greičiausiai niekas, nes trėmėjų augintiniai neleis, kad savame krašte įvyktų tokia nežmoniška „suirutė“. Kad tai neįvyktų, yra kitas paprastesnis būdas garbingiau baigti savo gyvenimą, būtent pasitraukti į nuošalę, nesiskverbtį į vadovavimą, viešai pasmerkti komunizmą, prisipažinti klaidas ir atsiprašyti už padarytas tautai dideles skriaudas. Niekas neabejoja, kad gražus užmojis – senųjų pilii atstatymas, įvairiausių projektų vykdymas, kad Lietuva galėtų savo išore puikuotis. Tačiau daugeliui savęs atstatymas tautos akivaizdoje būtų reikšmingesnis įvykis, negu kaspinų perkirpimai prie naujai restauruotų pastatų. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Pakistas susilauks sankcijų

Kanados užsienio reikalų ministras Lloyd Axworthy, dalyvaudamas Liuksemburge vykusiose ŠAS (NATO) posėdžiuose, pasmerkė Pakistaną vykdytus branduolinių ginklų bandymus, kuriais ši valstybė parodė kerštą Indijai. Jis pranešė, kad bus vykdomos panašios sankcijos, kaip ir prieš Indiją. Atšauktas Kanados „High Commissioner“, nutraukta nehumanitarinė pagalba plėtos reikalams. Taip pat Kanada stengsis atidėti Tarptautinės finansų institucijos (International Financial Institution) remiamus projektus. Uždrausti kariniai eksportai Pakistanui ir atidėtas to krašto generalinio revizoriaus apsilankymas Kanadoje.

Kanados ministras pirmininkas Jean Chretien taip pat pareiškė didelį nusivylimą, kad Pakistanas parodė pasipriešinimą daugelio pažengusių tautų pasirašytoms sutartims dėl branduolinių ginklų apribojimo ir bandymų uždraudimo.

Kanados ministras pirmininkas Jean Chretien Otavoje priėmė svečią, Rumunijos prezidentą Emil Constantinescu. Gegužės 25 d. jiems dalyvaujan-

buvo pasirašytos trys Kanados su Rumunija sutartys. Pirmojoje numatyta abipusė teisinė pagalba nusikaltimų byloje. Taip pat buvo pasirašytas „supratimo“ memorandumas tarp Kanados gamtos išteklių departamento ir Rumunijos pramonės ir prekybos departamento dėl bendradarbiavimo branduolinės energetikos ir technologijos tyrimų bei plėtos. Trečioji sutartis užtikrins bendradarbiavimą tarp Rumunijos Eximbank ir Kanados Eksporto plėtos bendrovės (Export Development Corporation – EDC).

Sventojo Tėvo patarėjai pažadėjo Kanados ministeriui pirmininkui Jean Chretien, kad Vatikanas stengsis Pietų Amerikos valstybėse puoselėti patvirtinimą pasaulinės sutarties dėl minų panaikinimo. Savo ruožtu Vatikanas prašo Kanadą per savo ryšius su Kubos prezidentu Fidel Castro parūpinti visas 181 katalikų misionieriui, kurie norėtų padėti Kuboje atnaujinti religinį gyvenimą. Ministeriui pirmininkui prašymą perdavė kardinolas Angelo Sodano, Vatikano valstybės sekretorius ir (Nukelta į 8-tą psl.)

Toronto Maironio mokyklos 50-čio šventėje mokiniai Šv. Jono lietuvių kapinėse mokyklos kryžius šventinimo apeigose, kurias atliko prel. J. Staškus

Toronto Maironio mokyklos 50-čio iškilinėje dainuoja muziko J. Govėdo sukurtą dainą „Draugystė“. Iš kairės: mokyt. I. Ehlers, abiturientai – L. Gudinskas, V. Kaleikaitė, D. Sonda A. Jonušonis, mokyt. V. Valiulienė, mokyt. V. Dailidienė, mokyt. R. Bukšaitytė, buvęs vedėjas V. Bireta

RUSŲ POŽIŪRIU

Imperinė Amerikos politika

Taip apie ją rašo Rusijos kariuomenės laikraštis „Krasnaja Zvezda“

VYTAUTAS ŠEŠTOKAS

Šio straipsnio tikslas – supažindinti skaitytojus su Rusijos „Krasnaja zvezda“ laikraščio pastangomis nuteikti Rusijos gyventojus prieš JAV.

Rusijos politikai, vyriausybė ir abiejų parlamento rūmų atstovai kalba apie žmogaus teisių pažeidimus Baltijos valstybėse ir ekonomines sankcijas. Rusijos kariškiai tokiais dalykais nesirūpina. Jie svarsto, kaip pasipriešinti JAV, siekiančioms užvaldyti visas posovietinėje erdvėje esančias valstybes ir visiškai izoliuoti Rusiją. Rusijos kariškiai tikslas – „atkurti ir įtvirtinti Rusijos galią artimajame užsienyje“. Tad būgstaviškai, kad provokacijos kaimyninėse valstybėse rengia Rusija, yra pagrįsti.

Apie tokią Rusijos politiką rašoma šios šalies kariuomenės laikraščio „Krasnaja zvezda“ straipsnyje „Artimiausias Rusijos užsienis“. Antrinė jo antraštė – „Vašingtone jau svarstoma, kuriai JAV ginkluotojų pajėgų vadovybėms daliai jis turi priklausyti“. Straipsnyje visiškai atvirai dėstoma imperinė Rusijos politika. Štai jo mintys.

Kai per taikdarius maneversus „Centrazbat-97“ vykusius Uzbekijos ir Kazachstano teritorijose buvo išmestas JAV 82-osios desanto divizijos batalionas, daugelis stebėtojų pabrėžė tik karinį strateginį šios akcijos pobūdį. O ji tikrai buvo unikali: pirmą kartą istorijoje Amerikos ginkluotosios pajėgos atsisiuntė desantą, perskridusį Atlantą be nusileidimo. Tačiau ne mažesnę, o gal net ir didesnę reikšmę

turėjo šio įvykio politinė pusė. Mat JAV parodė svarbą jų kariuomenės įsikišimo į šios tolimos srities, tačiau gyvybiškai svarbios Amerikos interesams.

Tadzikistane, pasakojama iš jo atvažiuojančių rusų kariuomenės, apšaudė vyriausybę ir opoziciją esą nuolat sukinėjasi Pentagono pasiuntiniai ir siūlo šaliai karinę Amerikos pagalbą. JAV yra pasirengusios mokėti už Tadzikijos kariškių paruošimą.

Kazachstano, Kirgizijos ir Uzbekijos teritorijose šiemet vėl vyks „Centrazbat“ manevrai. JAV padengs didelę išlaidų dalį, taip pat atsųs karinį dalinį, kad geriau susipažintų su ta sritimi.

Ši sritis Vašingtonui esanti įdomi ir savo geografine padėtimi, įgalinančia JAV-bes kontroliuoti padėtį Kinijoje ir Irane. Tačiau yra dar viena priežastis, kodėl JAV vis atkakliau skverbiasi į Vidurio Azijos šalis: tai siekis pasipriešinti Rusijai ir jos politikai. Mat Rusija vis dar gali plėtoti kaip savarankiška, nuo Vakarų atsiskyrusį geopolitinę jėgą kaip didžioji valstybė.

Tai esą nepatinka Vašingtonui, siekiančiam įtvirtinti JAV, kaip vienintelės didžiosios valstybės pozicijas, ir sukurti vien Amerikos vadovaujamą pasaulį.

Sunaikinti Rusijos didvalstybiškumą, palikti Maskvą be sąjungininkų, neleisti jai stiprinti po SSSR subyrėjimo susilpnėjusių ryšių su naujomis valstybėmis, buvusiomis vieningos Sovietų Sąjungos respublikomis – tai neskelbiamos amerikiečių politikos tikslas. Vašingtonas esą naudoja

kiekviena galimybė supriešinti Baltijos šalis su Rusija, smogti kuo skaudesnei smūgiui Rusijos interesams šioje srityje. Ryškus to pavyzdys esą sausio mėnesį pasirašyta JAV ir Baltijos šalių partnerystės chartija, iš esmės atverianti pastarosios kelią į ŠAS.

Baltijos šalys esanti sritis, kurioje Rusija turi ypatingų interesų. Be to, ten gyvena šimtai tūkstančių rusų, kurių teisėmis turi rūpintis Rusijos vyriausybė. Per Baltijos šalis eina svarbiausi Rusijos prekybos su Vakarais keliai.

Todėl Maskva pasisako už tai, kad Baltijos valstybės būtų paverstos pastovios plėtos ir saugumo sritimi. Rusija esanti už draugiškų ir abipusiškai naudingų santykių. Ir, žinoma, kategoriškai prieštarauja Lietuvos, Latvijos ir Estijos priėmimui į ŠAS.

Dar viena sritis, kurioje vis labiau didėja JAV įtaka ir mažėja Rusijos vaidmuo, yra Užkaukazė ir Kaspijos plotas. JAV valstybės sekretorės pavaduotojas ekonomikos ir verslo reikalams mano, kad čia pastatyti ant kortos svarbiausi JAV užsienio politikos interesai. Vašingtonas daro viską, kad tie interesai būtų apginti.

Vašingtonas aiškiai siekia diskredituoti Gudijos vadovybę ir priversti ją pasitraukti nuo politinės scenos, atvesti į valdžią tuos, kurie bus nusiteikę proamerikietiška, pvz. Gudijos liaudies fronto vadovus, vykdyšančius antirusišką politiką.

(Nukelta į 2-ą psl.)

Savaitė Lietuvoje

Paminėjo Sąjūdžio dešimtmetį

ELTOS žiniomis, gegužės 30 d. Vilniaus koncertų ir sporto rūmuose buvo surengtas Sąjūdžio dešimtmečiui skirtas minėjimas-koncertas. Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis ir kiti visuomenės veikėjai ta proga kalbėjo apie Sąjūdžio istorinę prasmę, jo įkūrimą ir veiklą. Buvo rodomi vaizdai iš pirmųjų demonstracijų Katedros aikštėje bei Vingio parke, Vasario 16-sios minėjimo bei pirmojo Sąjūdžio suvažiavimo.

Po minėjimo vyko Lietuvos sąjūdžio (LS) suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 500 delegatų. LS tarybos pirmininkas istorikas Romas Batūra pareiškė tikėjimą, kad Sąjūdis turi išlikti kaip visuomeninė organizacija, nes užsima konkrečia patriotine veikla – globoja buvusius partizanų, rūpinasi istorinės atminties išsaugojimu, paminklais, taip pat jaunimo patriotiniu auklėjimu. Dalyvių dauguma sutiko, kad per anksti nutraukti LS veiklą. Išrinkta nauja taryba, pirmininku perrinktas R. Batūra.

Italijos parama ribota

Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui besilankant Italijoje gegužės mėnesį, prezidentas Luigi Scalfaro ir premjeras Romano Prodi pareiškė pripažintą, kad Lietuva turi būti ES nare ir Italija ją paremti, bet prašė neskubėti, rašo „Respublika“. Italijos vadovai palankiai vertina Lietuvos siekius tapti ŠAS bei ES nare, bet neįsipareigoja paremti. Italijos prezidentas pagyrė Baltijos valstybių pasirinktą kelią stojant į šias organizacijas, pabrėžė gerų santykių su Rusija svarbą bei Lietuvos pavyzdį šiuose santykiuose.

V. Adamkui iškėlus Lietuvos ambasados pastato Romoje grąžinimo klausimą, jis tegavo atsakymą, kad reikalus bus sprendžiamas teigiamai. Pažadėta buvo, jog Italijos kultūros centras Baltijos kraštams bus įsteigtas Vilniuje.

Lietuvos diena Portugalijoje

Lietuvos ministeris pirmininkas Gediminas Vagnorius su delegacija lankėsi Portugalijoje Lisabonoje vykstant „Expo 98“ parodai, kurioje dalyvavo 140 valstybių. Gegužės 27 buvo švenčiama Lietuvos diena. Lietuvos paviljonas tą dieną susilaukė ypatingo spaudos ir visuomenės dėmesio.

G. Vagnorius susitiko su Portugalijos premjeru Antonio Gutierrez, su kuriuo aptarė Europos sąjungos plėtimosi ir kitus reikalus. Pastarasis tvirtino, jog Portugalija „be išlygų remia Lietuvai bei stojant į ES“.

(Nukelta į 2-ą psl.)

Šiame numeryje

Dvi tikrovės

Daug rašoma apie trėmimus, per mažai – apie trėmėjų

Imperinė Amerikos politika

Neleisti Rusijai stiprinti ryšių su buvusiomis respublikomis

Žvelgiant į Lietuvą ir Lenkiją

Abiejose valstybėse krašto interesų tik žodžiais paisoma

Pastabos iš Europos sąjungos

Kai kuriuos Amerikos filmus Prancūzija yra uždraudusi

Prieš tautinės neapykantos kurstymą

Lietuvos lenkai tarpsta šiltadaržio sąlygomis

Kai budo posovietinis pavasaris

Be žodžių visi supratom – jaudiam ta patį

Baltijos valstybių užgrobimas

Įžygiuodami raudonarmiečiai vertė mūsų pasienio užkardas

Vėl sugrįšiu namo...

Simbolinis poeto H. Nagio grįžimas Buknaičiuose vieningai sutiktas

Istorikų knygos sutiktuvės

Apie visus įvykius pasisakoma nuosaikiai

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755. E-mail: tevzib@pathcom.com

Canada Post Registration nr. 509 Sales Product Agreement nr. 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaizutienė. Metinė prenumerata – \$42, pusmetinė – \$21, mėnė – \$52, garbės – \$62. Oro paštu į užjūrius – \$135. Amerikoj – JAV dol. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiami nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Subscriptions: regular \$42.00, supporter \$52.00, honorary \$62.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

RELIGINIAME GYVENIME

Vaikų šventė "Tau, Marija, mūsų meilė" įvyko š.m. gegužės 2 d. Kaišiadorių miesto salėje. Suvažiavo apie 50 vaikų iš Želvos, Stakliškių, Darsūniškio, Jiezno, Bagaslaviškio. Šventės dalyvius sveikino katechetikos centro vadovė B. Grižienė. Apie motinas kalbėjo vyskupijos jaunimo dvasios vadovas kun. A. Jurevičius. Vaikai deklamavo, dainavo, šoko. Katedroje visus susirinkusius pasveikino ir palaimino vysk. J. Matulaitis.

Lietuvos ir Latvijos vyskupai 1998 m. gegužės 4 d. susitiko Vilniuje pasidalinti mintimis apie bendrą Katalikų Bendrijos būklę šiose regionuose. Susitikime dalyvaus apštalinis nuncijus Baltijos kraštams arkivyskupas E. J. Ender išreiškė viltį, kad šis susitikimas galėtų būti pirmasis žingsnis siekiant įsteigti Baltijos kraštų vyskupų konferenciją, kuri galėtų rinktis kasmet. Šiame susitikime itin daug kalbėta apie Švento Tėvo nuorodas, pateiktas jo vizito metu Lietuvoje, evangelizaciją, šeimą, klierikų bei kunigų ugdymą; tartasi dėl pasirengimo 2000 metų sukačiai. Latvijos vyskupai nurodė, kad ten katalikai sudaro mažumą, bet katalikų mokymu domisi ir protestantai, kurių nemažai dalyvauja maldingose, kėlionėse į Apgaunios Dievo Motinos šventovę. Jos atstatymą finansuoja remia vyriausybė.

Aštuntoji dvasingumo ir meno stovykla įvyko š.m. balandžio 6-10 d.d. Želvos vaikų ir jaunimo centre. Dalyvavo apie 120 vaikų. Stovyklos tema buvo "Pažink save, Dievo dovanas ir ugdyk jas". Vaikai mokėsi piešimo, keramikos, drožybos. Giesmių būreliuose bandyta meno priemonėmis atskleisti savo santykį su Dievu. Didįjį penktadienį stovyklautojai Želvos gatvėmis ejo Kryžiaus kelius. Prisidėjo ir tie kurie miestelio gyventojai. Stovyklai vadovavo Giedraičių dekanas kun. Petras Avižienis. Panašios stovyklos šiam centre vyksta 2-3 kartus per metus. Želvos šeimos centras gavenios laikotarpį užbaigė renginiu "Būkite tokio nusistatymo kaip Jėzus Kristus".

Petrapilyje 1998 m. gegužės 24 d. buvo atšventinta Mergelės Marijos Dangun Ėmimo šventovė. Neseniai atgautas ir atnaujintas

tos šventovės atšventinimo apeigoms vadovavo Europinės Rusijos apaštalinis administratorius arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewicz, Kauno kunigų seminarijos auklėtinis. Dalyvavo apaštalinis nuncijus Rusijos federacijoje arkiv. J. Bukovsky ir specialiai iš Romos atvykęs Popiežinės šeimos tarybos pirm. kardinolas Alfonso Lopez Trujillo, kuris nuvežė šia proga popiežiaus parašytą laišką. Šv. Tėvas savo laiške sveikina arkiv. Kondrusiewicz, Petrapilio ir visos Rusijos katalikus, linki, kad vėl atidaryta šventovė būtų maldos ir atsispaudinimo židinis. Ji buvo pastatyta 1870 m. 1929 m. bolševikų valdžia ją uždarė. 1995 m. vietos katalikų bendruomenei pavyko šventovę atgauti, kuri po trejų metų trukusių remontų vėl veikia.

Saleziečių vienuolyne Kauno arkivyskupijos jaunimo centro darbuotojai š.m. gegužės 8-10 d.d. surengė seminara vasaros poilsio stovyklų organizatoriams. Dalyvavo 25 asmenys iš įvairių vietovių. Tema "Kai tikėjimas igauna rankas ir kojas" buvo pristatyta žaidimais, darbais būreliuose, pokalbiais. Buvo bandoma giliau suvokti ir Sutvirtinimo sakramento esmę. Aptarti įvairūs klausimai, susiję su stovyklų rengimu, vadovavimu; diskutuotos iššylančios problemos dirbant su vaikais. Dalyviai vieni kitus supažindino su darbo planais bei veikla.

"Laisvė ir atsakomybė" – tokiu vardu buvo pavadinta Kauno kunigų seminarijoje š.m. gegužės 8 d. surengta konferencija. Dalyvavo arkivyskupas S. Tamkevičius, vysk. R. Norvila, prof. A. Žygas ir Kauno rajono pedagogai. Renginyje kalbėjusi Kauno rajono kultūros, švietimo ir sporto skyriaus atstovė A. Sederavičiūtė pabrėžė žmogaus norą būti laisvu. Tuo pačiu kylantis klausimas, ką ta laisvė duodanti? Prof. A. Žygas sakė, kad laisvę apmąsto visos filosofinės kryptys, pedagogika nevertinga be žmogaus laisvės sampratos. Svarbu žinoti, už ką jaučiamės atsakingi. Pedagogai pabrėžė būtinybę išlaisvinti dvasią ir Dekalogu užkirsti kelią blogiui. Atsparumą ugdo katalikiškas auklėjimas, istorinės at-

Jogailos gatvė Vilniuje vasaros metu

Nuotr. V. Kukoraiciū

Žvelgiant į Lietuvą ir Lenkiją

Dvi stovyklos abiejose valstybėse

ANTANAS SURAUČIUS,
Lenkija

Seniai bėparašiau "Tėviškės žiburiams" – laukiau geresnių žinių gyvenamame krašte Lenkijoje ir Lietuvoje. Netolimai Lietuvai ir jos išėjimui (žmonės bėgusiems nuo sovietinio teroro) yra dvigubas rūpestis: karo audrų nusiaubtoje Lenkijoje esama padėtis ir Lietuvoje vykstantis valstybinis, ūkinis ir visuomeninis atgimimas. Yra ir trečias, ne mažas rūpestis: Lenkijos-Lietuvos, lietuvių-lenkų santykių klausimas.

"Dviejų stovyklų" posakis yra paimtas iš A. Garmutės straipsnio viename paskutiniųjų "TŽ" numerių. A. Garmutė parašo atvirai, išskeldama bedvasiškumą ir absurdiško biurokratizmo reiškinius. Patinka J. Žygo straipsniai iš kelionių po Lietuvą, kur taip pat nesidrovima atvirų pastabų.

Dvi stovyklos Lietuvoje, dvi stovyklos Lenkijoje. Vis dar lenkų lietuvių santykių menkai besikeičianti priešpriešos stovykla. Prisedu prie A. Garmutės straipsnio "Dvi stovyklos". Tai idėjai suvokti ir jai atsakingai reikšti reikia laiko, tolesnės įvykių eigos, palaukti, kol kiekvė pereis į kokybę.

Nuo 1959 m. kas kelerius metus apsilankydavau Lietuvoje; nuo 1988 m. nuvažiuodavau du tris kartus ir pagyvendavau kiekvieną kartą mažiausiai tris savaites. Ne vien tik ilgėsio vedamas, bet ir noro dalyvauti savo tėvynės politiniame ir visuomeniniame atgimime.

Ryškiai prisimenu 1968 m. rugpjūčio mėnesį įvykusį apsilankymą Lietuvoje. Tenai teko susitikti ir pasikalbėti su buvusiais stribais, labai parsiadavusiais sovietiniam okupantui valdžios ir administracijos pareigūnais. Nušėbino mane jų taikingumas, kaž-

minties išsaugojimas. Anot arkivyskupo S. Tamkevičiaus, norint ugdyti jaunimą, reikia patiems išsilaisvinti iš blogų įpročių. Vysk. R. Norvila priminė, kad mokytojo ir dvasininko darbas yra kūryba.

koks net palankumas man, buvusiam partizanui, ir visam laisvės kovos sąjūdžiui. Nebuvo priekaištų, smerkimo, nebuvo žodžio "banditas". Panašiai būdavo ir vėlesniuose apsilankymuose. 1988-1992 m. tarpsnyje jaučiausi kaip laisvoje Lietuvoje.

Nuo 1993 m. pradžios (po anų pragaštingų rinkimų į seimą) atvažiuodamas į Lietuvą, susitikdamas su panašiais buvusiais, o ir su vidurio orientacijos žmonėmis, tvarkydamas asmeninius reikalus vidaus reikalų ministerijoje, teisėtvarkoje, žemėtvarkoje, jaučiausi lyg galvą žverūi į nasrus įkišęs. Kisdavo man žodis "banditas" tiesiog į akis arba buvo girdimas iš šalies.

Sekančiuose rinkimuose į seimą susilaukėme Tėvynės sąjungos stovyklos pergalės. Pokyčiai į gerąją pusę vyksta vangiai. Pokomunistinė stovykla nors ir sušikompromitavusi valdžios metais ir padariusi atgimstanti Lietuvai milžinišką žalą, jaučiasi stipriai, yra žūli, veikli. Visa tai matant kyla išvada: Rusijos KGB buvo gerai pramąčiusi atoslūgio proceso tolesnį vyksmą, pritaikiusi savo strateginį planą – eiti su laisvėjimais, taip tvarkytis, kad virsmo metu, Sov. Sąjungos griuvimo metu, tautoms išsilaisvinant galingoji KGB galėtų išlikti. Taip ir atsitiko.

Tautų išsilaisvinimui, demokratinės laisvės ir materialinės vilionės, kaip didelis potvynis, staiga užliejo pusės Europos dykrą. Bet potvynio vanduo drumzlinas. Rusijos KGB pasinaudojo proga drumzliname vandenyje žuvis gaudyti.

Stipri ir veikli rusiškoji KGB: kursto, palaiko, organizuoja savuosius visuose išsilaisvinusiuose (tiksliau – pusiau išsilaisvinusiuose) kraštuose. Štai ir turime tos pasaulinės stovyklos įvaizdį su Rusija centre.

Vyksta atkakli kova išsilaisvinusiuose kraštuose. Sunki kova Baltijos kraštuose. Nuo blogų, neraminančių žinių spaudoje akys raibsta, galva plyšta. Antai laimėti prezidento rinkimai Lietuvoje. Bet kaip laimėti? Vos išvengta antro nuosmukio į atgimimo sąstingį. Tarp dviejų prie-

šingų stovyklų yra trečioji terpė – neapsisprendusių, savanaudiškai samprotaujančių ir prisitaikančių, jų tarpe ir jaunimas, priaugantieji piliečiai. Deja, jau beveik dešimt metų vis dar mokomasi ir auklėjamasi buvusio sovietinio švietimo tvarka.

Galima pasidžiaugti nebet tuo, kad kritiškiausi momentu pasireiškė dar tautinės savisaugos instinktas. Jau keturi mėnesiai po prezidento rinkimų. Sunkų išpėti, kiek bus gerėjimo, bet jau slėgė tarysiai dėl vyriausybės sudarymo, nemaloniai stebino švietimo ir mokslo ministerio prof. Zigmą Zinkevičiaus atleidimas. Reikia palaukti, kol paaiškės prezidento V. Adamkaus tolesni planai. Vis dar galima pasiguosti tuo, kad paskiri žmonės, kai kurios visuomeninės institucijos vykdo gerus darbus. Gera ir tai, kad apie negeroves vis daugiau kalbama jas įvardinant, aiškinant, išpėjant žmones.

Lietuvoje lietuvių, atvykėlių iš Lenkijos, labai dažnai klausia, kaip žmonės gyvena kaimyniniame krašte, kur geriau vyksta persitvarkymas, kaip ten Lenkijoje. Kalbant apie gerovę, reikia pasakyti – Lenkijoje kiek geriau, ypač pensininkams, bet apskritai padėtis Lietuvoje panaši, nes abu kraštai priklauso Vakarų demokratijos laisvajai rinkai – veikia sąjungtų indų dėsnis. Vidaus politikoje tos pačios rietenos, tie patys taisyklės, veikia asmeniniai interesai, ambicijos, krašto interesų vien tik žodžiais paisoma.

Kauniškiai, išgirdę, kad Lietuva ir Lenkija panašios kaip du vandens lašai, užsigavo ir pradėjo aiškinti lietuvių būdo skirtumus, galimų laimėjimų pranašumą, primindami nepriklausomą tarpukario Lietuvą.

Gera savybė mielų tautiečių Lietuvoje – tautinė savigarda, gero pavyzdžio atmintis, nors daug per sovietmetį prarasta iš lietuvių būdo.

MIRTIES PRANEŠIMAS

Ata
Petras J.
Petrėnas, sn.

mirė savo namuose 1998 m. birželio 4 d., sulaukęs 86 metų amžiaus. Nuliūdime paliko mylimą žmoną Grace (Koncius) Petrėnienę Sudburyje, Ont., dukterį Ruth ir jos vyrą Don McIntyre iš Espanolos, sūnų Petrą, jn ir jo draugę June Rumball iš Sudburio, dukterį Teresę ir jos vyrą Larry Bouchard iš Sudburio, mielus vaikaičius David (žmoną Teresę), Petrą ir Michael (draugę Sheri); provaičiai Bradley ir Neil; kitos santuokos vaikai Enali (vyrą Jeff), mylimą brolį Joną (žmoną Stefaniją) iš Sudburio, Kazimierą, Leoną, Teodorą ir Juozą, gyvenančius Lietuvoje; brangias dukterėčias Dainą, Ruth ir Janiną iš Sudburio; kitas dukterėčias ir sūnėnus Lietuvoje. Velionis buvo pašarvotas Jackson & Bernard laidojimo namuose, 233 Larch St., Sudbury, Ont. Maldos prie karsto kalbėtos 1998 m. birželio 8 d., 11.30 v.ryto, Palaidotas Civic Cemetery, Sudbury, Ont. Aukos "Heart & Stroke Foundation" būtų mielai priimamos.

Savaitė...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

biudžeto lėšas jo vadovaujamam skyriui. Jo vieton numatyta paskirti 1991-1992 m. šias pareigas ėjusį Mečį Laurinkų.

Auga turizmas

Kaip praneša "Lietuvos rytas", praėjusiais metais iš užsienio lankėsi 5.8% daugiau turistų negu 1996 m. ir turizmo pajamos pakilo beveik 16%, iki 1.6 bln. litų. Iš viso 3.7 mln. užsieniečių lankėsi Lietuvoje 1997 m. Turizmo srityje dirba apie 73,000 tarnautojų, šio sektoriaus pajamos sudaro 4.1% valstybės BVP.

Praėjusiais metais atidaryta 12 naujų viešbučių; iš viso Lietuvoje veikia 130. Turistai išleidžia vidutiniškai 191 litus per dieną. Daugiausia pinigų išleidžia lankytojai iš Skandinavijos kraštų (445 litus), mažiausiai (103 litus) – rusai, sudarantys 51% visų lankytojų. Amerikiečiai palieka apie 267 litus per dieną. RSJ

Pastabos iš Europos sąjungos

Europos sąjungos vienuolika kraštų turės bendrą pinigą -euro. Tai nusprendė Briuselyje politikai per penkiolika minučių, bet dėl Europos banko direktoriaus vietos ginčijosi net vienuolika valandų. Piliečių nuomonės niekas neklusė. Bendras pinigą atnešias Europai gerovė. Yra betgi balsų, sakanciu, jog tas bendras pinigą pažeidžia kraštų suverenitetą. Netruksta ir tokių, kurie sako, kad neberekalingos įvairios pilietybės pase: rašyk europietis ir gana. Ir tai gal tiesa.

Vargšės belgiškos karvės duoda per daug pieno. Toks dalykas anksčiau sovietinę valdžią būtų labai nudžiuginęs, bet Europos sąjungai tai didelė nuodėmė. Belgijos karvės davė 25.3 milijonus litų pieno per daug. Bet karvė ne benzino pompa, jos nestabdys, – teisinasi ūkininkai. Tačiau virš jų galvos kabo Europos pabauda – po 15 frankų už per daug pagaminto pieno litrą.

Ir dar vienas dalykas kvaršina Europos parlamento aplinkos komisijos galvas: karvės pagamina per daug metano dujų ir gadina orą. Bet jei karvių skaičių Europoje sumažintų, ta problema persikeltų kitur – konkurentai augintų daugiau karvių. Gali, žinoma, pradėti keisti jų maistą, duoti liesnesnį, bet tada bus mažiau pieno ir mėsos. Užburtas ratas!

Didelis dyglys Europos sąjungai yra Rytų Europos pase-nusios atominės elektros jėgainės: sovietinio tipo, labai pavojingos, panašiai kaip Černobilio. O tokių jėgainių yra net 40. Bet tie kraštai nenori jų likviduoti. Ypač pavojingą atominę jėgainę turi bulgarai – ji neturi jokios išorinės apsaugos ir, atsitikus nelaimėi, pasekmės būtų milžiniškos visai Europai. Švedai jau anksčiau nusprendė su laiku uždaryti visas atominės jėgaines. Kiti Europos kraštai nebeskuba su naujų statyba. Atominė energija yra daug brangesnė ir vargas su atliekom. Tai gi lieka saulės energija, ir kas dabar Belgijoje įrengia ant namų stogo saulės energijos įtaisus, gauna iš valstybės premiją.

Imperinė Amerikos politika

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Atrodo, aukščiausioji Rusijos valdžia pamažu atsikrato romantikų santykių su Vakarais iliuzijų ir pradeda nuosekliau ginti šalies orumą bei valstybinius interesus. Tačiau tendencija, deja, tokia, kad Rusija artimajame užsienyje, palyginti su šuma, primindami nepriklausomą tarpukario Lietuvą.

Gera savybė mielų tautiečių Lietuvoje – tautinė savigarda, gero pavyzdžio atmintis, nors daug per sovietmetį prarasta iš lietuvių būdo.

Italai yra sveikiausi žmonės Europoje, nes valgo daug daržovių, vaisių ir, aišku, geria vyną, vartoja alyvmedžių aliejų. Su prancūzais yra blogiau – jie pradėjo tukti nuo amerikietišku valgių. Pagal Pasaulio sveikatos organizaciją yra 16 milijonų prancūzų per storų (37% gyventojų). Prancūzų gydytojai jau seniai sako, kad žmonės valgo per daug, per riebiai, per greitai ir juda per mažai. Kai kuriuos dalykus, atklydusius iš Amerikos, kaip pvz. Hollywood'o filmai, muzika, angliški žodžiai, prancūzų valdžia jau yra uždraudusi, bet "hamburger" valgyti dar nėra uždrausta.

"Hamburgerių" (mėsainių) valgymas Europoje yra sumažėjęs dėl karvių pasiutligės. O ta pasiutligė BSE, kuri gali ir žmones užkrėsti, kabo kaip Damoklo kardas virš Europos. Ta liga atsirado taip. 1982 m. Anglijoje susirgo avys pasiutlige. Tos sergančios avys buvo papjaautos, buvo imamos į edalą karvėms. Jos užsikrėtė ta liga. Europos parlamentas, tai žinodamas, ty-lėjo net penketą metų. Dabar yra uždrausta įvežti anglišką jautieną į Europą. Mėsos vartotojų skaičius yra net 30% sumažėjęs, o vegetarų – padvigubėjęs. Anglijoje mirė jau 24 žmonės BSE (Creutzfeld-Jacobs) liga. Pesimistai pranašai sako, jog sekančiame šimtmečiuje ta liga gali tapti epidemija.

Karvių pasiutligė jau rodo si Belgijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, gal ir kitur. Mėsininkai jau skundžiasi, kad mažai kas perka jautieną.

Net ir atostogos gali kenkti žmogui, Erlangen universiteto profesorius psichologas Siegfried Lehl tvirtina, kad atostogos sumažina inteligenciją net penktadaliu. Jis tyrė vokiečių vasarotojus ir nustatė, kad po penkių dienų nieko neveikiant jų IQ sumažėjo 5%. Po trijų savaičių saulės, smėlio ir jūros, vasarotojai neteko net 20% savo IQ. Dėl to profesorius pataria vasarotojams kasdien daryti smegenų gimnastiką žaidžiant kokį žaidimą ar kalbant su vietiniais gyventojais. Svetima kalba esą mklina smegenis. Z.T.

šios dvišalio gynybos žinybų bendradarbiavimo plėtra, kolektyvinės saugumo sistemos stiprinimas.

Rusijai artimasis užsienis esąs jos natūralių ilgalaikių interesų sritis. Pastovumas, saugumas ir bendradarbiavimas vi-soje toje erdvėje yra gyvybiškai būtini dalykai Rusijai. Visiems mėginimams išstumti Rusiją, pažeisti jos teisėtus interesus, uždaryti ją tarp jos pačios sienų turės būti duotas ryžtingas atkirtis.

Baigiant šį straipsnį verta pažymėti, kad Rusijos karinės vadovybės kaltinimai už visas jų nesėkmes yra priskiriami Ame-rikai.

MŪSŲ KLB APYLINKĖS NAREI

a. a. JULIJAI MARGARITAI
JAKAITIENEI

mirus, reiškiamė nuoširdžią užuojautą sūnams – JONUI ir STASIUI su šeima, seseriai JUZEI PALECKIENEI ir visiems giminėms.

KLB Oakvillės apylinkė

Ata

VALTERIUI DREŠERIUI,

"Tauro" klubo nariui mirus,

klubo narį – sūnų RIČARDĄ, velionies žmoną IDĄ ir visus šeimos narius nuoširdžiai užjaučiame –

A. Alsbergas

K. Budrevičius

O. ir K. Kudirkos

B. ir V. Lukai

A. ir J.V. Šimkai

J. ir J. Zenkevičiai

A. Langas

HAMILTON
615 Main St. E.
(East of Sanford)
Tel. 528-6303

Andrew W. Swan,
Manager

DUNDAS
195 King St. West.
Tel. 627-7452

Robert G. Amm,
Manager

Vilniuje statoma saleziečių Šv. Jono Bosko šventovė, apie kurią telkiasi nemažai jaunimo. Jam skirta ir krepšinio lenta. Nuotr. V. Kapočiaus

Kviečiame sugrįžti į Tėvynę!

Pagyvenusius žmones, kurie nori sugrįžti į Tėvynę, bet neturi kur, kviečiame apsigyventi Kauno Maltos ordino senelių namuose, kurie įsikūrę Kaune, Panemunėje, gražiame trijų aukštų pastate, tiesiog nuostabiame gamtos kampelyje. Greta esantis nedidelis sodas ir šilas su vingiuojančiais takais siūlo ne tik ramybę ir poilsį, bet ir galimybę šiek tiek pasivaikščioti.

Senelių namuose yra vienviečiai ir dviviečiai kambariai. Vienviečiai kambariai yra 9 kv m dydžio, dviviečiai – 13 kv m dydžio. Prie kiekvieno kambario yra priekšambaras ir vonios patalpa, kurioje yra tualetas, kriauklė ir dušas. Kambarius tvarko globos darbuotojai. Kiekviename kambaryje yra lova, spintelė, spinta. Gyventojas gali kambarį apstatyti savo baldais ir individualiai apipavidalinti. Baltiniai ir patalynė yra skalbiami skalbykloje.

Senelių namų gyventojai maitinami valgykloje 4 kartus per dieną: 9 val. – pusryčiai, 13 val. – pietūs,

16 val. – pavakariai ir 19 val. – vakarienė. Įvairūs valgiai.

Medicinos seselės dirba ištisą parą. Yra gydytojas, o, esant reikalui, pakviečiami gydytojai iš poliklinikos, veikia dantų ir fizioterapijos kabinetai, 2 kartus per savaitę pravedama gydomoji mankšta.

Siuvėja atlieka smulkų drabužių pataisymą, kirpėja apkerpa ir nuskuta.

Senelių namuose yra kapelionas ir kiekvieną dieną senelių namų kopytelėje yra aukojamos šv. Mišios. Viena autobuso stotelė nuo senelių namų yra ir Aukštosios Panemunės šventovė. Gyventojas laidojamas Kauno Senaros kapinėse arba pagal gyventojų pageidavimą kitose Lietuvos miestų kapinėse.

Dažnai koncertuoti atvyksta įvairių mokyklų moksleiviai, poetai, Kauno Muzikinio teatro solistai.

Senelių namai turi 8 ir 15 vietų autobusėlius bei lengvąjį automobilį, todėl dažnai organizuojamos įvairios ekskursijos. Susisiekimas su miesto centru yra geras, šalia senelių namų yra stotelė, kur sustoja autobusai bei maršrutiniai taksi.

Senelių namuose išsiviešius mokestis sudarytų 300 JAV dolerių mėnesiui, jei gyventų vienviečiame ir 400 JAV dolerių, jei gyventų dviviečiame kambaryje. Kylant pragyvenimo lygiui, kiltų ir kaina. Visas aukščiausias išvardintas aptarnavimas įeina į šią kainą. Senelių namai turi valutinę sąskaitą, į kurią galima pervesti mokestį už pragyvenimą. Atvykus gyventi, reikia sumokėti vienkartinį įnašą 500 JAV dolerių, kuris negražinamas.

Pagaidaujantis apsigyventi senelių namuose turi būti lietuvių kilmės. Jei pageidauja, Lietuvos pilietybę galima sutvarkyti vietoje. Lietuvoje, tačiau tai sudarytų šiek tiek sunkumų.

Maloniai kviečiame aplankyti mūsų senelių namus. Mes galime sudaryti galimybę laikinai pagyventi senelių namuose ir patiems viską pamatyti.

Mūsų adresas: Kauno Maltos ordino senelių namai, Kurtinių g. 1A, LT-3016 Kaunas, Lithuania. Tel (370-7) 345255, faksas: (370-7) 745294. Elektroninis paštas: seneliai@kaunas.omninet.net

Aldona Krinickienė, direktorė, soc. darbo magistrė

Kalbėk man, Tėvyne!

Dešimties vidurinių mokyklų moksleivių rašinių konkursas tema „Laisvės kovų ir kančių istorija“, surengtas politinių kalinių bei tremtinių sąjungos Varėnos skyriaus. Tuo būdu Tėvynę prabyla gyvu žodžiu į jaunąją kartą

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Varėnos skyriaus taryba (rajone 1083 nariai) įsipareigojome įamžinti visus paguldžiusius galvas už Lietuvos nepriklausomybę ir laisvę.

Pietų Lietuvoje veikė „Dainavos“ apygardos partizanai. Kovose apytikriai žuvo apie 1700 jaunų vyrų nuo 18-30 m. amžiaus. Mūsų rajone „Dainavos“ apygardos „Merkio“ rinktinėje kovėsi trys batalionai: Varėnos, Merkinės ir Marcinkonių-Druskininkų. Senosios Varėnos kapinėse iš surinktų kovos laukuose akmenų pastatė paminklą „Nežinomam partizanui“. Prie paminklo palaidojome nežinomo partizano palaikus, kuriuos iškasėme Pariečių k. miške. Į paminklą įrašėme Varėnos bataliono žuvusius 153 kovotojus. Jų vardai žinomi, tačiau nežinoma kur ilsisi jų kūnai.

Liškiavos kapinėse įvardinti 28 Druskininkų bataliono partizanai. Perlojoje Vytauto Didžiojo aikštėje pastatytas paminklas, kuriame įrašyti šios vietovės 48 žuvę partizanai. Daugų mieste-lio kapinėse palaidojome ir ažuolinių kryžių pavidalu įamžiname 30 kovotojų.

Dabar vyksta Merkinės bataliono partizanų įamžinimo darbai prie kopytelės Merkinės kryžių kalnelyje. Pokario metais čia buvo miestelio savarūnas, kuriame sribai „laidodavo“ turgavietėse išniekintus partizanus. Pagal liudininkų parodymus čia paguldyta apie 600 partizanų, jų rėmėjų ir ryšininkų. Vėliau, slėpdami nusikalstamą veiklą, okupantai savarūną užpylė storu žemės sluoksniu ir įrengė stadioną. Atgavę nepriklausomybę žuvusių artimieji čia pradėjo statyti kryžius (šiuo laiku pastatyta apie 200). Dabar granito plokštelėse kalam žuvusių vardai. Srašas ilgas. Jau žinoma per 400 vardų. Visi darbai atliekami nedaugelio entuziastų, kurie be atlygio dirba kelinti metai. Ne viską sugebame padaryti savo rankomis, todėl tenka samdyti meistrus.

Nuoširdžiai dėkojame išsiviešius tautiečiams, prisidėjusiems prie šio garbingo darbo: Stasiui Sulai, Juozui Požerai, Amerikos lietuvių fondui, Hamiltono Aušros Vartų parapijiečiams (klebonas kun. J. Liauba). Dėkojame I. ir L. Ulbinams, išsiviešius iš Varėnos rajono, už aukų rinkimo

organizavimą (sraše 30 aukotojų). Švedijos lietuvių bendruomenei (vadovas K. Gumauskas); auką atvežė ir minėtus objektus bei vykdomus darbus apžiūrėjo Teresė Būga. Ačiū visiems, brangieji, be jūsų pagalbos nieko nepadarytume.

Gyja mūsų tėvynės žaizdos, tautžudystės padariniai. Tačiau dvasinė tautžudystė per gilai suleido šaknis. Šiandieną svarbu atskleisti garbingą mūsų tėvynės praeitį. Stiprybės reikia semtis iš netolimo heroiško laikotarpio. Ypatingą dėmesį privalome skirti jaunimui – Lietuvos ateiviai.

Varėnos rajono politinių kalinių ir tremtinių iniciatyva šiais mokslo metais jau trečią kartą įvyko dešimties rajono vidurinių mokyklų 10-12 klasių mokinių „Laisvės kovų ir kančių istorijos“ konkursas. Mokiniai išsamiai susikaupę atsakinėjo į pateiktus klausimus, apie partizanų kovas, tremtis, priverstinę kolektyvizaciją. Jie raštu pateikė savo kūrybos darbus arba autentiškai užrašė savo senelių pasakojimus.

Už šį, jau tapusį tradiciniu, konkursą esame ypač dėkingi Kanados Hamiltono lietuviams, kurie nuo pat pradžios remia jį piniginėmis aukomis (jų organizatorė – L. Stungevičienė, radijo laidų „Gintariniai aidai“ vedėja). Kanados lietuvių fondas paaukavo \$500, Hamiltono senjorų klubas – \$200. Pedagoگو velionies Aleksandro Mikalaukos fondas kasmet konkursą remia. Jo našlė Aldona Mikalaušienė, praėjusiam konkursui atsiuntė \$200 geriausių rašinių autoriams apie mokytojus. L. Stungevičienė konkursui paaukavo \$200.

Konkurso pirmininkas seimo narys A. Kašėta ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių Varėnos skyriaus taryba nuoširdžiai dėkojame visiems tautiečiams Kanadoje, Varėnos švietimo ir kultūros skyriaus darbuotojams vidurinių mokyklų mokytojams (ypač lietuvių kalbos ir istorijos), LPKTS centrui, paaukojusiam 200 vertingų knygų. Tik visų pastangomis galime ir privalome atkurti Lietuvą, kokia jina! buvo tarpukario metais, apie kurią svajojome ištisus dešimtmečius.

Vytautas Kazulionis, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Varėnos skyriaus tarybos pirmininkas

Šaulių Atvelykis

ANTANINA GARMUTĖ

Senąsias Velykų pabaigos tradicijas, kai pirmąjį sekmadienį po didžiųjų pavasario švenčių lietuviai švenčia Atvelykį, kepa kiaušiniene ir valgo margučius, – šiemet iškilmingai pažymėjo Kauno šauliai.

Atvelykio dieną Kauno apskrityje Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadovybė atidarė savo darbuotojų ir jų šeimų narių rankdarbių parodą pavadinimu „Pavasario nuotaika“. Parodoje buvo išstatyti margučių, tapybos, mezgimo, audimo, pynimo, kalvystės rodiniai. Be kauniečių, čia savo darbus atvežė Raseinių, Ariogalos, Viduklės, Prienų kuopų šauliai.

Parodą juostelės perkirpimu atidarė Kauno apskrities

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadas atsargos vyr. leitenantas Romualdas Dunauskas. Jo vadovaujamos rinktinėje yra per 600 narių. Renginyje dalyvavo rinktinės vado pavaduotojas Liutauras Trumpulis, moterų kuopos vadė Aldona Žygelienė ir jos pavaduotoja, kilusi nuo Išlaugo Onutė Valentavičiūtė-Mikšienė.

Paroda skirta birželio mėnesį įvyksiančiai visos šaulių sąjungos meno saviveikos apžiūrai – konkursui įpareigojančiu pavadinimu „Sukruskime, šauliai!“.

Parodoje išstatyti audiniai, nėriniai, meno drožiniai ir kiti darbai pasižymi lietuvišku santūrumu, spalvų derinimu ir per šimtmečius išpuoselētu mūsų tradicijų tęstinumu.

Didelį susidomėjimą sukėlė raseiniško tautodailininko J. Saurazos tapyti paveikslai, rinktinės vado R. Dunausko išraižytas „Vytis“, jaunųjų šauliukų – moksleivių kruopštūs laivų modeliai, Onutės Mikšienės audinių bei nėrinų rinkinys, J. Butkaus paveikslai ir daugelio kitų autorių darbai.

Lietuvos šaulių sąjunga atsi-
steigė 1989 m. Iškilo meno kolektyvai, buvo gaivinamos ir puoselėjamos senos gerosios tradicijos. O nuo 1996 m. pradėtos rengti šaulių meno kolektyvų apžiūros – konkursai. Tautinė dvasia auklėjant jaunąją kartą palaikomi glaudūs ryšiai su mokyklomis, ypač su našlaičių ir apleistų vaikų globos namais, jaunaisiais kariais bei garbaus amžiaus sulaukusiais atsargos karininkais.

Naujai pastatyta Bezdonių šventovė Vilniaus apskrityje

Nuotr. V. Kapočiaus

Prieš tautinės neapykantos kurstymą

Lietuvos rašytojo JONO AVYŽIAUS žodis, smerkiantis priešišką lenkų veikėjų elgesį, kurstantį neapykantą lietuviams ir jų valstybei

(...) Ir vėl esame verčiami prisiminti, kad atkūrus istorinį teisingumą (beje, tik iš dalies) paveldėjome tūkstančius sulenkintų pavardžių, po kuriomis slepiasi mūsų tautiečiai tapę mankurtais, netekome dviejų trečdalių Vilniaus krašto žemių, priklausiusių Lietuvai pagal tarptautinę teisę. Bet (...) mes bandėme užversti šį juodą istorijos puslapį neįvardindami greitai kitų Lietuvos okupacijų Vilniaus krašto okupacijos. Nors ir labai skaudūs lietuvių tautai jos padariniai. O kokia reakcija į šį geros valios gestą? Ar jis buvo bent pastebėtas? Galbūt.

Tačiau ne daugiau kaip mūsų tautinio nepilnavertiškumo išraiška. Žmonės, laiką save lenkų teisių gynėjais Vilniaus krašte, į delno paspaudimą ir toliau atsako spjūvais į veidą. Pikt-naudžiaudami savivaldos teisėmis, jie šalina iš švietimo tinklo ir valstybinių įstaigų nepalankius krašto lenkinimo politikai darbuotojus, daugumai vietos gyventojų, norinčių leisti vaikus į lietuviškas mokyklas, šį teisę atimama įvairiomis manipuliacijomis apribojant pilietinę pasirinkimo laisvę. Pasielktas toks žūlumo laipsnis, kad kartais net aukšti Lietuvos valdžios pareigūnai neįsileidžiami į savivaldybės kontroliuojamas įstaigas. Per spaudą, išsineančią Lietuvoje lenkų kalba, aktyviai varoma antilietuviška propaganda, stengiamasi sudaryti čia gyvenantiems lietuviams inteligentams nepakenčiamas sąlygas, įbauginti grąsinimais. O Vilniaus rajonas, galima sakyti, jau valstybės valstybėje. Atkakliai siekiama įkūnyti autonomininkų pasėtas viltis.

Lietuvos valstybei prisiekę parlamentarai, įjogę į Seimą ant

Trojos arklio – Lenkų rinkimų akcijos, irgi eina koja kojon su tautinės santarvės drumstėjais. Palaikydami ryšį su bendraminčiais Lenkijoje, jie teikia nuolatine informaciją iš Pietryčių Lietuvos iškrepdžiami, savaip interpretuodami faktus, toli gražu neatspindinčius tikrovės. Dažnai būna, kad Lenkijos spaudoje paleidžiamas kokia šmeižtis, informatorių atskraidinta iš Lietuvos. O kadangi sparčiuoju, tai perskrenda per Lenkijos sieną ir toliau į Europą. Taip iš Lietuvos lipdomas lenkų tautinės mažumos baubas.

Tenka tik apgailestauti, kad į šį pavojingą abiejų valstybių santykiams žaidimą įsitraukia ir kai kurie Lenkijos politikai, o Lietuvoje leidžiamas lenkų laikraštis „Naša gazeta“ – vienas iš aršiausių tautinės nesantaikos kurstytojų – yra finansuojamas Lenkijos valdžios.

Nusibodo kartoti visiems įgrisusią tiesą, kad Lietuvos tautinių mažumų įstatymas tarptautinių institucijų pripažintas tobuliausiu Europoje, apie kokį Lenkijoje gal tik svajojama. Vokiečių tautinės mažumos atstovai Lenkijos Seime ponas Krolis su pavydu yra pasakęs, kad Lenkijos vokiečiai jaustųsi kaip danguje turėdami tokį įstatymą. Todėl logiška, kad Lietuvos lenkai, palyginti su Lenkijos lietuviams, kompaktiškai gyvenančiais Lietuvos etninėse žemėse, tarpsta šiltadaržio sąlygomis. Subūrę gausybę organizacijų, plėtoja politinę veiklą, daugeliu atveju neatitinkančią mūsų valstybės interesų, stimuliuojamą ne tiek patriotizmo su sovietiniu pamušalu, kiek visokiais pavidalais iš Lenkijos plūstančios labdaros, kurios negaili Lietuvai priešiškausi nusiteikę geradarijai,

be abejonės, suinteresuoti atskirti normalius Lietuvos ir Lenkijos valstybių santykius. Kuo garsiau rėkiama Europai ir pasauliui, kad niekšai lietuviai skriaudžia vargšus lenkus, tuo gausiau byra žlotai ir elgetiška atkištą delną.

Štai neseniai Lietuvos Respublikos Seimo narys Janas Mincevičius davė šmeižikišką interviu vienam Gdanskio laikraščiui. Ir kaip reakcija į šį interviu „Žečpospolitos“ laikraštelyje, gana plačiai skaitomame, šiomis dienomis pasirodė to paties Gdanskio gyventojų straipsnis, kuriame su pagieža kartojamas piktavališkai paskleistas melas. Cituojų: „Lietuvos valdžia diskriminuoja lenkiškas mokyklas, apribojamos lėšos lenkiškomis mokykloms, tuo pat metu milžiniškos lėšos skiriamos lietuviškomis mokykloms, ribojamas lenkų kalbos vartojimas mokyklose ir įstaigose...“ Tai tik vienas pavyzdys, parodantis, kaip su Lietuvai neįgalijai piliečių pagalba, netgi Seime prisiekusių, drumsčiamų dviejų draugiškų valstybių santykiai (...).

Jonas Avyžius, seimo narys (Pareiškimas, skaitytas LR seime 1998.04.23)

“Voruta” (1998.05.02. Nr. 18)

Įvairios žinios

Baltijos-Amerikos klinika, teikianti amerikietiško stiliaus terapines ir chirurgines paslaugas Lietuvoje, veikia nuo 1994 m. Patarnavimai atliekami ištisą parą 7 dienos per savaitę. Prima daugelį vakarietiško draudos planų. Adresas: Antakalnio g. 124, 2040 Vilnius, tel. 34-20-20.

Klinika jau pasirodusi būdėti birželio 26-iesios 12 d. d. vykstančios Dainų šventės metu. Bus teikiama medicininė pagalba ir programos atlikėjams, ir žiūrovams. Inf.

Fondas „Aukščiausi“, steigiamas žemės ūkio ir miškininkystės centrui Aukščiausioje, Šiaulių apskr., užsimojęs per keturis mėnesius sukelti pradžiai \$150,000, nors ir patyręs nesėkmę dėl skeptiškos Amerikos lietuvių laikysenos, darbą tęsia toliau. Projekto koordinatorių inž. Vytautas J. Šliūpas, PE, kalbėjosi su JAV valdžios pareigūnais, įvairiais fondais Čikagoje ir Vašingtone. Pagelbėti pažadėjo sen. R. Durbin. Numatoma sulaukti paramos iš kai kurių JAV universitetų tarptautinių projektų departamentų žemės ūkio reikalams. Yra jau pasiūlymų darbu prisidėti prie šio projekto statybos. Pirmieji lauko darbai pradėdami šį mėnesį. Alma Adamkienė sutiko būti šio projekto garbės rėmėja. Visais su šiuo projektu susijusiais reikalais kreiptis: „Aukščiausi Foundation“, c/o V. Šliūpas, 2907 Frontera Way, Burlingame, CA, 94010, USA. E-mail: Šliūpas Vyt@aol.com Inf.

SPAUDSTUVĖ
PRINTING
NET
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Priimanamos kainos, aukšta kokybė. TEL. (416) 252-6741 66 Mimco Ave., Toronto Ont., M8V 1R3 Savininkas Jurgis Kuliešius

Vilniaus senamiestis – Dominikonų gatvė

Nuotr. V. Kukuraičio

Jauku viščiukams, smagu ir jų augintojai

Nuotr. R. Kisieliaus

LAISVOJE TĖVYNĖJE

SAVAITĖ BE "PIRMADIENIO"

Skaitytojai nuo balandžio pradžios kioskuose jau neranda Lino Medelio 1982 m. pradėto leisti ir redaguoti švelnaus bei dygaus humoro savaitraščio, pavadinto "Pirmadieniu". Savaitė liko be "Pirmadienio", nors jo tiražas, BNS pranešimu "Lietuvos aide", jau buvo pasiekęs 80,000 egzempliorių. Atrodo, "Pirmadieni" iš savaitės išbraukė šio laikraščio akcininkai, kai tiražas nukrito iki 10,000 egzempliorių ir kai skolos akcinėi bendrovei "Spauda", "Sodra", redakcijos darbuotojams pasiekė apie šimtą tūkstančių litų.

"KARJEROS DIENOS-98"

"Lietuvos aide" atstovo Leono Peleckio-Kaktavičiaus pranešimu, taip buvo pavadintas pirmas studentų susitikimas su darbdaviais Šiauliuose. Studentų susitikimas su darbo siūlytojais buvo suorganizuotas universiteto patalpose. Apie šis šimtus studentų užpildė specialias anketas, kurios buvo išdalytos darbdaviams. Tos anketos leidžia darbo siūlytojams pasirinkti jiems labiausiai patinkančius kandidatus. Studentus betgi labiausiai viliojo gerai apmokami darbai bankuose. O geru darbininku turbūt labiausiai reikėjo A. Gricevičiaus saldainių fabrikui "Rūta" ir jo valdytojų Algirdui Gluodui.

DAILININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Profesinių sąjungų rūmuose Vilniuje balandžio 24 d. įvyko liūdnas Lietuvos dailininkų sąjungos (LDS) suvažiavimas. Iš LDS pirm. Gvido Raudonius pranešimo paaiškėjo, kad Lietuvoje 1997 m. įsigaliojo privalomos sveikatos draudimo įstatymas. Jo įmoka dabar turi padengti patys dailininkai, o valdžios parama jų veiklai yra labai sumažinta. Pernai kūrybinės sąjungoms valstybė buvo paskyrusi puspenktą milijono litų programoms įgyvendinti, o šiemet profesionaliniam menui paskirta tik pusantro milijono. Pasak "Lietuvos aide" atstovo Arvydo Jockaus, LDS pirm. G. Raudonius skundėsi: "Dailininkai, pasirašantys autorines sutartis ir nemokantys socialinio draudimo įmokų, socialinio draudimo sistemai neegzistuoja..." Suvažiavime taipgi pranešta, kad vien iš kūrybos Lietuvoje dabar gyvena tik keli nuošimčiai dailininkai. Kiti didžiąją laiko dalį skiria duonos paieškoms ar yra išlaikomi savo artimiausių žmonių.

KOVA DĖL KVORUMO

Suvažiavimas neatvyko daugiau kaip pusė LDS narių. Netgi buvo galvota apie jo sustabdymą, nes iki kvorumo trūko septyniolika vieno nario. Tačiau šiam suvažiavimui tada jau buvo išleista apie 20,000 litų, o po dviejų savaitių būtų reikėję šaukti kitą, galintį įvykti be kvorumo. Pradėtą suvažiavimą išgelbėjo LDS pirm. G. Raudonius, per pertrauką atsive-

žęs iš LDS būstinės Vilniaus skyriaus narių kartoteką. Iš jos paaiškėjo, kad skyrius turi 502 narius, kurių beveik penktadalis yra vienerius, dvejus ar dar daugiau metų nesumokėję LDS nario mokesčio. Tokių netvarkingų narių visoje Lietuvoje LDS turėjo apie 11%. Jie šiame suvažiavime buvo suspenduoti ir neteko balsavimo teisės. Taip sumažinus narių skaičių, buvo atstatytas pakankamas kvorumas suvažiavimo dalyviams. Jie priėmė rezoliucijas, atviru balsavimu LDS pirmininku perinko keramiką Gvidą Raudonį.

KALANTOS PRISIMINIMAS

Kauno muzikinio teatro sodelyje dvidešimt šeštosios žūties už Lietuvą metinėse buvo prisimintas ir pagerbtas Romas Kalanta. Apie jo gyvybės auką kalbėjo Lietuvos seimo pirm. Vytauto Landsbergio pirmasis pavaduotojas Andrius Kubilius. Susidėjimo vietoje buvo sutikta ir poetu tapusio politinio kalinio Juozo Grušio-Zilvinio knyga "Po ugnies ženklų", skirta R. Kalantos gimimo keturiasdešimtmėčiui. Jon yra įjungti asmeniniai R. Kalantos dokumentai, papildyti jo rašytais atsišaukimais ir KGB pranešimais, su tom dienom susijusiais eilėrašciais. Įdomi yra ir viena Vilniaus studentų prie Kauno-Klaipėdos greitkelio pastatyto medinio kryžiaus nuotrauka. Tas kryžius, turėjęs užrašą "Kalantai, pasiaukojusiam už Lietuvą", dingio sekančią naktį. Prano Abelkio pranešimu "Lietuvos aide", J. Grušio-Zilvinio knyga "Po ugnies ženklų" 600 egzempliorių tiražu išleido Kauno miesto savivaldybė su rėmėjų pagalba. Dabar visas šio R. Kalantai skirtas leidinio tiražas yra padovanotas Kauno jaunimo organizacijai, bendrojo lavinimo bei aukštųjų mokyklų bibliotekoms.

ATSTATO BOKŠTĄ

Šv. Jono Krikštytojo šventovė, pastatyta 1927-33 m. Kuršėnuose, II D. karo metais neteko savo bokšto. Jį sunaikino sovietų artilerijos sviedinys, nukreiptas prieš ten įkopusius vokiečių kulkosvaidininkus. Šventovės klebonas kun. Julijonas Miškinis tik dabar ruošiasi pradėti bokšto atstatymą. Statybinė medžiaga jau nupirktą, bet trūksta lėšų atstatymo darbams. Klebonas kun. J. Miškinis kviečia parapijiečius talkon ir pagalbom.

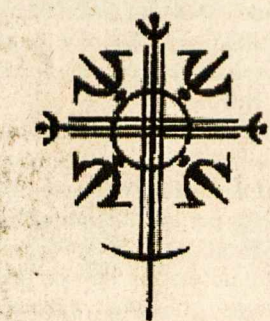
TUSKULĖNŲ KOMISIJA

Vilniuje yra sudaryta valstybinė vyriausybės komisija Tuskulėnų aukų atminimui įamžinti. Jos pirmininkas – kultūros ministeris S. Šaltenis, nariai – vysk. J. Boruta, Lietuvos gyventojų tautžudystės ir priešinimosi okupantams tyrimų centro pirm. D. Kuodytė, tokios tyrėjų grupės Lietuvos seime vadovas A. Stasiškis, Vilniaus burmistras R. Pakšas bei dar aštuoni kiti visuomenės ir politikos veikėjai. Ši komisija paruoš Tuskulėnų aukų įamžinimo programą ir kontroliuos jos vykdymą. Pernai Vilniaus miesto burmistro R. Pakso įsakymu sudaryta Vilniaus savivaldybės komisija šios paskirties nepajėgė įvykdyti. Vilniuje, buvusio Tuskulėnų dvaro teritorijoje, yra rasti 1944-47 m. sovietų KGB nužudytų 706 politinių kalinių slapta užkasti palaikai, laukiantys šios tragedijos įamžinimo. V. Kst.

Išvedu šildymo ir vėdinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026

154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Lougheed Funeral Home

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury Ontario

PĖDOS SPECIALISTAS

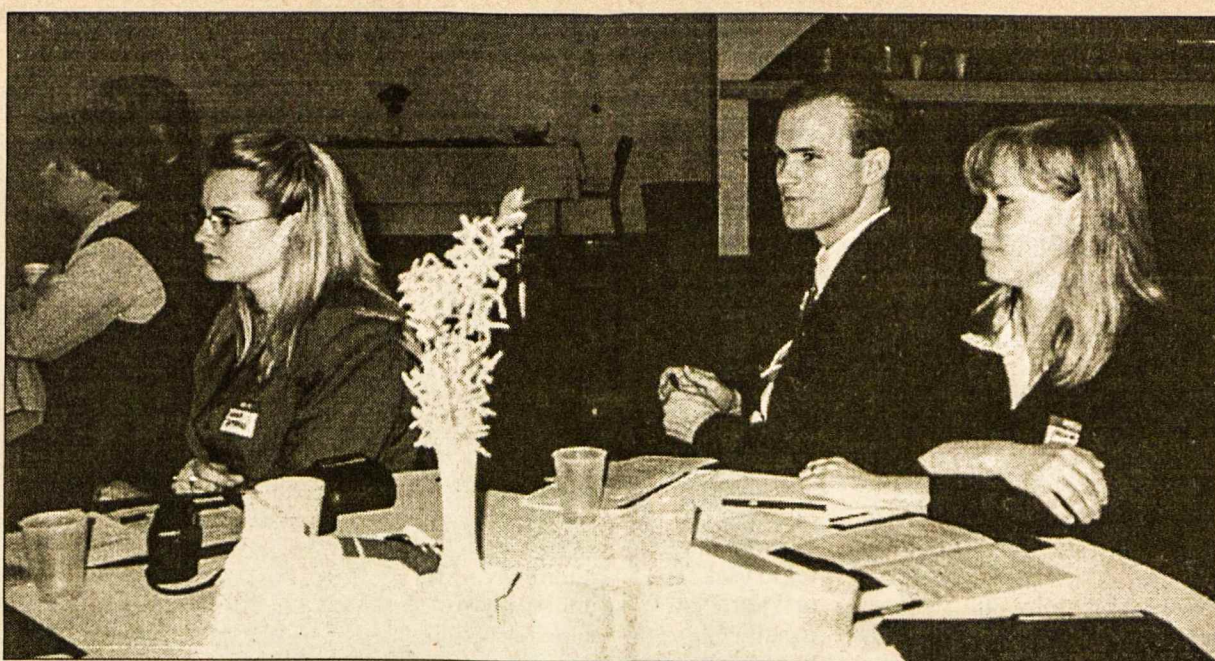
CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.C.H.

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- JAUGĖ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- PLOKŠČIAPIEDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAIŠ
- PRIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- STERILŲ ĮRANKIŲ

PRIMAME LIGONIS TRIJOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:
33 ANCASTER, 352 WILSON ST. E. TEL 648-9176
33 HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL 388-3541
33 HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL 523-7944

Lietuvių jaunimo atstovai, dalyvavę PLB valdybos 1998.V.2 rengtoje konferencijoje, kuri svarstė Lietuvos kelią į Šiaurės Atlanto sąjungą

Blaivininkų konferencija Sūduvoje

Pirmoji blaivystės konferencija Kazlų Rūdoje įvyko gegužės 17 d. Sumą atnašavo Vilkauskio vyskupijos Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio kapelionas kun. I. Plioraitis ir šio sąjūdžio vyriausiasis kapelionas Lietuvai kun. P. Sabaliauskas.

Pasibaigus Gegužinėms pamaldoms, netrumpa eiseną pajudėjo į atokią esančią salę. Priekyje – kryžius tarp dviejų vėliavų. Už jų – ką tik pašventinta Kazlų Rūdos BS skyriaus vėliava ir berniukų nešamos nedidelės tokios pat geltonos spalvos vėliavėlės su žuoliu žaliu lapu ir Vyčio kryžiumi.

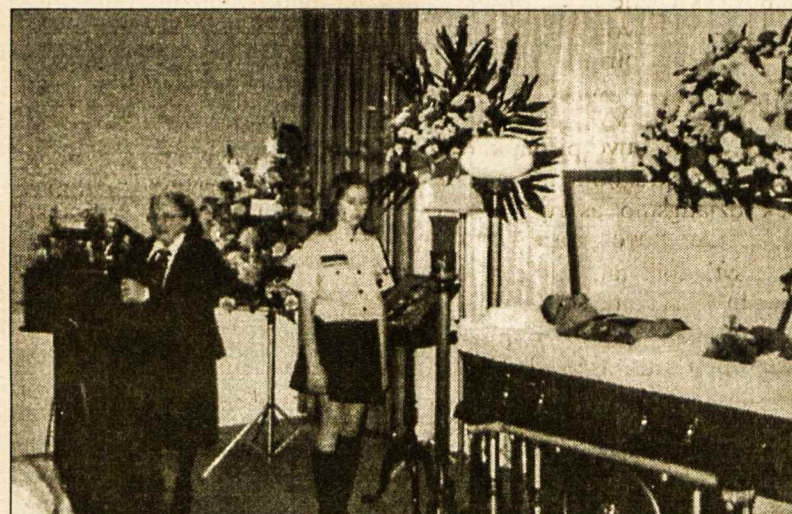
Konferencija, kurioje dalyvavo ir Marijampolės skyriaus delegacija, pradėjo K. Rūdos skyriaus pirmininkas A. Jankauskas. Jo siūlymu sugiedotas Lietuvos himnas. Be parapijos klebono kun. Valliano ir kapelionų P. Sabaliausko bei I. Plioraičio atvyko ir Vyskupo M. Valančiaus blaivystei sąjūdžio visos Lietuvos

pirmininkas J. Kančys, taip pat BS Vilniaus skyriaus pirmininkas Vyt. Uogelė.

Pagrindinis pranešėjas kun. I. Plioraitis daug dėmesio skyrė Kauno kunigų iniciatyva įsteigtos (1908.III.22) Blaivybės draugijos 90-mečiui ir Angelo sargo draugijai, kuriai galėjo priklausyti vaikai nuo 9 iki 19 metų amžiaus. Deja, šių draugijų veikla, skirta blaiviam katalikiškam gyvenimui puoselėti, buvo užslopinta 1940-aisiais metais.

Sunkiomis pokario sąlygomis blaivystės veiklą visapusiškai puoselėjo a.a. kunigai Br. Laurinavičius, J. Zdebskis ir sielovados darbuotojai kunigai – S. Tamkevičius, A. Keina, A. Svarinskas, a.a. arkivyskupas J. Steponavičius.

Džiugu, kad 1992 m. BS II suvažiavimas vieningai patvirtino, jog BS yra katalikiška organizacija. Dabartinis Vilkauskio vyskupas J. Žemaitis kreipėsi į parapijų kunigus, skatindamas II kiekvieno mėnesio sekmadienį šv.

Atsiveikinant su skautų veikėju, "Tėviškės žiburių" ir kitų laikraščių bendradarbiu fotografu a. a. VLADU BACEVIČIUMI Klivlande. Atsiveikimo žodį tarė AURELIJA M. BALASAITIENĖ

Tebėra gyvas mūsų širdyse

Š.m. gegužės 10 d. Rudaminio Priešų krašto muziejaus iniciatyva (vadovė A. Aleknavičienė) paminėtas prieš keliolika metų tragiškai žuvusio kunigo Juozo Zdebskio gimtadienis. Šv. Mišias atnašavo dabartinis klebonas kun. B. Strioka ir Lietuvos kariuomenės vyriausias kapelionas kun. Alf. Bulotas, kuris pasakė sukačią priitaikytą pamokslą.

Pamokslininkas labai gausiai susirinkusiems parapijiečiams ir svečiams pabrėžė, jog švenčiame meilės ir pagarbos sekmadienį. Velionis ne tik klebonaudamas Rudaminioje rodė meilės ir pasiaukojimo pavyzdį, skiepijo tikėjimą ir viltį slogiais tikinčiųjų persekiojimo laikais. Ypač rūpinosi vaikų bei jaunimo dvasiniu patriotiniu auklėjimu. Rizikuodamas laisve, sugėbėjo aprūpinti sakramentais net ir Gulago lageriuose ar kalėjimuose kenčiančius tikinčiuosius.

Po Sumos visi pasuko prie a.a. kun. J. Zdebskio kapo šventoriuje. Tautiniais drabužiais pasipuošusios prienietės su degančiomis žvakėmis rankose prašė pagerbti žuvusįjį tylos minute. Po to jos atliko montažą, supintą iš atitinkamų posmų, giesmių, kurių paskutinė "Atleisk, O Viešpatie". Visi sugiedo "Marija, Marija".

Paskui giedojo ir deklamavo trys mergaitės iš Valkininkų. Baigdamas jos užvedė dainą "Ažuolai žaliuos". Dainavo visi

Jeromimas Žiūrys, Marijampolė

Mišias ir pamokslą skirti blaivystės reikalui. Gaila, kad ne visur kunigai į šį raginimą atsiliepė. Pasaulyje yra 48 milijonai alkoholikų.

Marijampolietė A. Galuzienė išreiškė nerimą dėl baidų pasekmių, kurias sukelia besaikis alkoholio vartojimas. Štai Marijampolėje dabar užregistruotos 123 asociacijos šeimos, iš kurių net 65 vaikai nelanko mokyklos. O rajone tie skaičiai kur kas didesni.

A. Jankauskas dalijosi išpuoliais iš Vilniuje įvykusio renginio, kuriame plačiai paminėtas Blaivystės draugijos 90-metis. Pirmininkas nušvietė BS Kazlų Rūdos neseniai įsteigtą skyriaus veiklą, planus. Jis perskaitė 2 šios konferencijos pasiūlymus raštus. Pirmasis – kreipimasis į Lietuvos prezidentą, seimą ir vyriausybę priimti tobulus įstatymus, imtis ryžtingų sprendimų alkoholio, tabako reklamai bei narkomanijos plėtimui sustabdyti. Antrasis – atviras laiškas Lietuvos vyriausybei konferencijai, kunigams ir BS vadovybei: suteikti pastangas prieš dvasinį tautos naikinimą.

Jeromimas Žiūrys, Marijampolė

Pažaislio muzikos festivalis, rengiamas jau treči metai, šią vasarą įvyks gegužės – rugpjūčio mėnesiais. Festivalyje numatytas 31 renginys. Programą atliks pačios geriausios muzikines grupes ir vokalistai. Festivalio koncertai vyks įvairiose Kauno šventovėse, Zapyškio Šv. Jono Krikštytojo šventovėje, Kauno filharmonijoje, Pal. Jurgio Matulaičio vienuolyne, Šv. Jurgio šventovėje – pranciškonų vienuolyne, Pažaislio vienuolyne ir kt. Pirmą kartą Lietuvoje skambės J. Haydn'o oratorija "Pasaulio sutvėrimas", kurią diriguoti iš Didžiosios Britanijos atvyks pasaulinio meno įžymybė lordas Yehudi Menuhin. Oratorija įvyks liepos 8 d. Pažaislyje. Be to, koncertuos kiti žymūs orkestrai, chorai, solistai, diriguojami žymių muzikų. Festivalių iniciatoriai – Kauno filharmonijos direktoriai J. Krėpšta, prof. P. Bingelis ir kt. Renginio samata 900,000 litų. Renginį remia kai kurios valstybinės bei verslo institucijos. Inf.

FIRST PLACE PHARMACY

350 King St. E., Hamilton

540-8877

Viktoras Remesat,
BSc.Pharm

- 10% nuolaidos pensininkams (15% trečiadieniais)
- Nemokamas vaistų pristatymas
- Sveikatos priežiūros įrankiai

Siuntiniai į Baltijos valstybes

\$10 už vieną kubinę pėdą
\$18 pristatymas iki 31 kg
**Papildomai \$5 už 10 kg

Prašome pasiskambinti dėl daugiau informacijos ir prieš atvažiuojant:

Vytautui Kairiui (905) 643-3334

Bernardui Mačiui (905) 632-4558
Leonui Balaišiui (514) 366-8259
Andriui Usvaltui (519) 773-8007
Petriui Šturmui (905) 271-8781

517 Fruitland Rd.,
Stoney Creek, Ontario,
Canada L8E 5A6
Tel: (905) 643-3334

LIETUVIAI PASAULYJE

JA valstybės

Albertas Misiūnas, Detroito lituanistinės mokyklos vedėjas, Lietuvių tautinės sąjungos skyriaus ilgametis pirmininkas ir buvęs "Lietuviškų melodijų" radijo valandėlės redaktorius bei pranešėjas, mirė Floridoje, Gultorto miesto ligoninėje. Velionis po gedulinių Mišių balandžio 27 d. palaidotas Floridoje. Jo liūdi žmona Elena, dukros Valė, Ramunė ir Rūta.

Pas Lietuvos diplomatus Vašingtono ambasadon atvyko Šarūnas Marčiulionis, specialus Lietuvos pasiuntinys ir igaliotas ministras. Ir mums, ir amerikiečiams jis labiau yra žinomas kaip profesinis aukšto ūgio krepšininkas. Jis stengsis stiprinti JAV lietuvių ir amerikiečių ryšius su Lietuva. Lietuviams labiausiai bus peršami du šios vasaros renginiai Lietuvoje: Šeštiosios pasaulio lietuvių sporto žaidynės birželio 23-30 d.d. ir Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo aštuoniasdešimtmėčiui skirta dainų šventė liepos 2-6 d.d. Tikimasi, kad diplomatu tapusiam krepšininkui bus lengviau ir pas amerikiečius surasti investicijų Lietuvai.

Lenkija

Lietuvos seimo pirm. Vyt. Landsbergis, Varšuvoje susitikęs su Lenkijos seimo maršalka M. Plažynski, "Lietuvos aide" paskelbtame BNS agentūros pranešime pasakoja: "Varšuva mane pasitikė, kuriame plačiai paminėtas Blaivystės draugijos 90-metis. Pirmininkas nušvietė BS Kazlų Rūdos neseniai įsteigtą skyriaus veiklą, planus. Jis perskaitė 2 šios konferencijos pasiūlymus raštus. Pirmasis – kreipimasis į Lietuvos prezidentą, seimą ir vyriausybę priimti tobulus įstatymus, imtis ryžtingų sprendimų alkoholio, tabako reklamai bei narkomanijos plėtimui sustabdyti. Antrasis – atviras laiškas Lietuvos vyriausybei konferencijai, kunigams ir BS vadovybei: suteikti pastangas prieš dvasinį tautos naikinimą."

Punksko lietuvių Kovo vienuoliktajai turi paminklinį akmenį Kampuocių kaime, prie kelio Gražinos ir Juozo Pečiulių soduose. Ant to didelio akmens yra kalvio nukaldintas plieninis kryželis su saulute, pritvirtintas prie akmens. Didžiosiomis raidėmis iškalta įrašas skelbia: "Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui". Įrašą užbaigia taipgi nukalta 1990 m. kovo vienuoliktosios data. Minėjimo dieną prie šio didelio gamtinio paminklo laikomo akmens surenka kaimyninių lietuviškų mokyklų mokytojai ir mokiniai, pasiūso tautiniais drabužiais, atsinešę Lietuvos vėliavą bei kitų tautinių ženklų. Skamba lietuviškos dainos, liaudies instrumentų muzika, deklamuojami eilėraščiai. Oficialus šio paminklo atidengimas įvyko ne 1990 m. rudenį, kaip buvo planuota, bet 1991 m. pavasarį, kai Punksko lietuvių gimnazijai buvo suteiktas istorinis Kovo vienuoliktosios vardas.

Brazilija
"Mūsų Lietuva", Brazilijos lietuvių laikraštėlis, pagaliau persikėlė į naujas patalpas, kuriose bus geresnės sąlygos plėsti spaustuvėlę ir atlikti daugiau spaudos darbų. Dėl persikėlimo vienas "Mūsų Lietuvos" numeris kovo 15 d. nebuvo išleistas.

Laikraštis "Laikas"

Laikraštis "Laikas", šiemet minintis penkiasdešimtmečio sukaktį, vis dar tebėra leidžiamas sostinės Buenos Aires Avellanados priemiestyje. "Laikas" buvo pradėtas leisti 1948 m., kai ten dirbo kun. Pr. Brazys, MIC (1915-1967). "Laiką" nuo 1959 m. redaguoja kun. Augustinas Steigvilas, MIC, dabar perkeltas pas Rosario lietuvių, Avellanadon atvykstantis tik pirmąją mėnesio savaitę. "Laiką", dabar tapusį mėnraščiu, jis paruošė kompiuteriu. Šiam leidiniui yra tekę būti žurnalu, savaitraščiu ir net dvisavaitraščiu. V. Kst.

Brazilija

"Mūsų Lietuva", Brazilijos lietuvių laikraštėlis, pagaliau persikėlė į naujas patalpas, kuriose bus geresnės sąlygos plėsti spaustuvėlę ir atlikti daugiau spaudos darbų. Dėl persikėlimo vienas "Mūsų Lietuvos" numeris kovo 15 d. nebuvo išleistas.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūrus nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos.

AKTYVAI PER 39 MILIJONUS DOLERIU

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki 1.75%
santau pas 2.25%
kasd. pal. taupymo sąsk. 1.50%

INDĖLIAI:

90 dienų indėlius 3.00%
180 dienų indėlius 3.25%
1 m. term. indėlius 4.00%
2 m. term. indėlius 4.25%
3 m. term. indėlius 4.50%
4 m. term. indėlius 4.75%
5 m. term. indėlius 5.00%
RRSP ir RRIF (Variable) 2.50%
1 m. ind. 4.00%
2 m. ind. 4.25%
3 m. ind. 4.50%
4 m. ind. 4.75%
5 m. ind. 5.00%

PASKOLAS

Asmeninės nuo 6.25%
nekl. turto 6.50%

Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santauų dydį iki \$2,000. Be to, narių santau pas apdraustas TALKOS atsargos kapitalu 3 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTELĖ
INTERAC KORTELĖ

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamus, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į **Angelę Šalvaitytę, B.A.**

pirmoji ir pardavimo atstovė.
Ji mielai jums patars.
Darbo tel. 705 429-2121 ar
705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Su daug pasaulio mačiusiu tautiečiu

Pokalbis su Alfredu Pusarasku Montrealyje

– Kas gyvena šiame bute, kur esate dabar apsisitojęs, kad visos sienos nukabinėtos paveikslais?

– Esu apsisitojęs pas savo montrealietę seserį Elvyrą Povilaitienę, jau daugiau nei 25 metai tapančią ir neretai parodose rodančią savo kūrinius. Elvyra turi apie 300 savo ranka tapytų drobių. Kelis jos paveikslus turiu nusivežęs į JAV, Angliją ir Pranciją.

– Kas buvo Jūsų Tėvai ir kokią aplinką esate gimęs ir augejęs?

– Mano tėvelis Rygos universitete baigė buhalteriją. Vieną metų jis buvo Kauno ligoninės, o vėliau „Maisto“ fabrike eksporto skyriaus direktoriumi. Apie penkerius metus, kolei persikėlėme į Kanadą, praleidome Vokietijoje. Tėvelis Montrealyje iki pat savo mirties 1960 m. dirbo vienos firmos įrankių ūkvedžiu. Mamytė, anksti likusi našlaitė, nes jos tėvelis, baigęs teisės mokslus Petrapilyje, mirė ganas jaunas. Jos mamytė, kilusi iš Goštautų giminės, taip pat iškelavo Anapus gana jauna. Lietuvoje anuomet gyvenome Kaune, Prezidento gatvėje, senamiestyje. Mudu su seserimi, gimę Kaune, tą pačią dieną pakrikštyti Karmelitų šventovėje.

– Kokius mokslus ir kur esate baigęs?

– Pradžios mokyklą lankiau Kaune, mokiausi jėzuitų gimnazijoje, vėliau Vokietijoje ir Kanadoje. Ekonomikos ir statybos inžinerijos mokslus baigiau Montrealyje McGill universitete, kur gavau finansų ir bankininkystės magistro laipsnį.

– Kokiose šalyse esate gyvenę?

– Vokietijoje, Kanadoje, Amerikoje, Prancūzijoje, Anglijoje, Šveicarijoje, Maroke. Neseniai dejuis metus išbuva Lietuvoje, lankiausi ir kitur.

– Kokį darbą esate dirbęs?

– Vos tik baigęs kanadiškąjį McGill universitetą, pradėjau dirbti inžinieriumi – prižiūrėjau tiltų statybą Valleyfield ir St. Louis. Šie pakeliamieji tiltai buvo nutiesti per Šv. Lauryno upę, tad būdavo svarbu, kad technikai būtų tvarkingi ir veikti be priekaištų. Vėliau esu dirbęs C.D. Howe firmoje, paskui „Canadian National“ tyrimų skyriaus direktoriumi. Iš čia mane pasikvietė Jungtinių tautų organizacija ir Pasaulio bankas. Išbuvus šiame darbe dejuis metus, Kanados valdžia man pasiūlė diplomatinę tarnybą – atstovauti Kanadai vienoje britų bendrovėje Londone, kur išgyvenau dešimt metų. Tada Kanada pasiūlė grįžti Otavon, bet šeimos įkalbėtos to darbo atsisakiau ir sutikau dirbti direktoriumi Maroke, Rabato mieste „Parsons Brinckerhoff“ firmoje, kurios būstinė buvo įsikūrusi Niujorke. Už dejuis metų JT generalinis sekretorius Kurt Valdeheim man pasiūlė diplomatinę tarnybą Zenevoje prižiūrėti prie jūros neprieinančių kraštų ekonomiką (2 Lotynų Amerikoje, 14 šalių Afrikoje, 5 Azijoje ir Tolimuosiuose Rytuose). Po kelių metų V. Paulius iš Zene-

vos mane pasikvietė į JAV tvarkyti penkių jo firmų finansus. Čionai praleidau beveik dešimt metų, kolei pradėjau dirbti Lietuvos finansų ministerijoje ministerio pavaduotoju. Dabar esu konsultantas finansiniams reikalams.

– Kaip susidūrėte su Albertu Šveiceriu?

– Didįjį keliautoją, filosofą, muziką, istoriką, rašytoją ir misionierių Albertą Šveicerį sutikau būdamas Libreville, Gabone, kur 1964-65 m. praleidau apie tris mėnesius ir nutariau su ekspedicija pakeliauti per džungles iš Libre vilio į Lambarenę. Tenai kadaise šis misionierius savo lėšomis įsteigė gydymo centrą, tapusį europiečių, amerikiečių ir afrikiečių gražu bendarbariavimo pavyzdžiu. Šveiceris kovojo prieš visas juodojo žemyno ligas ir 1953 m. už savo darbus gavo Nobelio premiją. Kelios dienos, praleistos su šiuo garsiu ir pasižventusiu žmogumi, tikrai buvo įspūdingos. Paskui aš pats daug laiko skyriau paskaitoms apie dr. Šveicerį Kanadoje ir Amerikoje. Gal todėl mane pakvietė nariu į Niujorko mokslų akademiją (New York Academy of Science). Džiaugiuosi, kad galėjau prieš pat mirtį (jis mirė 1965 m. rugsėjo 4 d.) susitikti ir pabendrauti su šiuo nuostabių širdies ir gilaus proto žmogumi.

– Kur susitikote su Lozoraitis, Bačkiais ir kitais įžymniais lietuviams?

– Gyvendamas Paryžiuje, dažnai išvažiuodavau darbo reikais į komandiruotes Romon, kur ir susitikdavau ministerį S. Lozoraitį. Jis man mielai aprodavdavo Amžinojo Miesto įžymybes. Kai jaunasis Stasys Lozoraitis persikėlė į Vašingtoną Lietuvos ambasadon, tuomet mudu pasilabindavome per didžiąsias šventes ir kitomis progomis. O su Bačkiais pradėjau bičiuliauti Paryžiuje, bet dar dažniau tada, kai Ričardas su Živilė persikėlė gyventi į Madridą netoli prie generolo Franko rūmų Ispanijoje. Tuomet aš dirbau Pasaulio banke, o kaip tik vienas iš mano aptarnaujamų kraštų ir buvo Ispanija, kur kasmet išbūdavau apie tris mėnesius. Ričarto tėvelius pažinojau iš Paryžiaus ir Vašingtono laikų.

– Ką galite pasakyti apie karių karūną?

– Anglijos reikalais tekdamas lankytis įvairiose Europos sostinėse. Žinoma, taip pat ir Romoje, kur vieną kartą ir susitikau su šiuo monarchu. Su juo mane supažindino velionies mano draugo Mike Kez pažįstama Maria Orosz, tuo metu gyvenusi Italijoje. Mes sėdėjome nedideliame vengrų restoranelyje netoli St. Antonio kalvos. Vakarieniauti pradėjome vakare 9 val., o pabaigėme apie 6 val. ryto, nes lauke pylė kaip iš kibiro lietus. Karalius Farukas mokėjo daug kalbų, bet su mumis visą tą laiką šnekėjo angliškai. Jis buvo geros nuotaikos, pasakojo daugybę anekdotų, kalbėjo apie Naserą, kuris jį nuvertė nuo sosto. Mums karalius prisipažino, kad turi vėžį ir kad jam ne daug teliko gyventi. Išties po mūsų šio pokalbio mirė po devynių mėnesių.

– Ar daugiau sutikote įžymiesniųjų žmonių?

– Britanija kas antri metai kviečia valstybių vadovų susitikimus. Būdamas atsakingas už britų fondą, tuose susitikimuose irgi dalyvaudavau. Tenai susitikau su Kanados politiku ir šio krašto premjeru P. E. Trudeau, Kipro salos arkivyskupu Makarios, Indira Ghandi, p. Styvenu (Siera Leone), p. Mugabe, Zimbabve), p. Mašeliu (Mr. Machel, Seychelles), p. Kaunda (Zambia), dr. Banda (Malawi), taip pat kitų valstybių įžymiais atstovais ir ypač daugyšk su karaliene Elzbieta II, nes per dešimt Londone gyventų metų jis kasmet pasikviesdavo į Buckingham rūmus dalyvauti įvairiuose diplomatinuose susitikimuose. Man rengiantis išvažiuoti iš Londono, karalienė su Edinburgo kunigaikščių apsilankė atsisveikinti Marborough rūmuose, kur buvo mano įstaiga.

– Ką galite pasakyti apie kai kuriuos Lietuvos sovietinius veikėjus?

– Pažinojau Ričardą Vaigauską ir jo šeimą. Man dar bū-

Svečiai Romoje „Villa Lituania“ viešbutyje. Juos sveikina Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. A. BARTKUS. Sėdi: Lietuvos seimo pirmininkas prof. V. LANDSBERGIS, ambasadorius R. PODAGĖLIS, ambasadorius A. ŽEMAITIS. Nuotr. V. Staškevičius

Kai budo posovietinis pavasaris

Prieš dešimt metų gimė Sąjūdis kaip ilgai lauktas laisvės proveržis

BIRUTĖ JONELIENĖ. Prienai

Šią vasarą Lietuva plačiai paminės Sąjūdžio dešimtas metines. Galui tik dėkoti Dievui, kad buvo lemta gyventi tame laikotarpyje, būti istorinių įvykių liudytoja ir net maža dalele – dalyve. Mačiau, kaip lyg pavasariui atėjus atbudo tauta, nesu laikomai sužaliavusi, pražydo ir sklaidėsi laisvės troškimai.

Kaip visa tai vyko provincijoje?

Jau nuo pat pavasario buvo jaučiamas būsimų permainų dvelksmas – lyg tolimo graustinio vos girdimas dūdimas prieš audrą. Niekas nežinojo, kuo viskas baigsis ir kas bus ateityje. To negalėjo pramatyti net prityrę politologai. Svarbiausi pakitimai buvo nematomi, jie vyko žmonių viduje: sielos laisvėjimas, tautinės savimonės atbudimas.

Patsai pirmasis mane nustebinęs ir sukrėtęs ženklas buvo jau 1988 m. sausio mėnėsį. Kauno filharmonijoje vyko Maironio poezijos vakarai, skirti poetui 125-ųjų metinių paminėjimui. Aktorius deklamavo patriotines Maironio eiles, choras dainavo dainas, o kai pabaigoje užtraukė „Lietuva brangi“, visa salė atsistojo. Krūčiojo pagyvenusio kaimiečio pečiai, lūpas kramtė elegantiška, išsidažiusi moteris, kažką rijo ir negalėjo nuryti jaunas vaikinai, o kai kas tiesiog netramdė sruvančių ašarų. Tai buvo netikėtai, tai buvo neįprasta, tai tiesiog gniaužė kvapą – be žodžių visi pajutom ir supratom – jaučiam tą patį, tautos dvasia gyva. Lyg po komunjios nuščiuvę ir pagriedrę visi skirstėsi iš to renginio. Iki didžiųjų vasaros įvykių dar buvo likęs pusmetis.

Tuo laiku dirbdama rajono laikraščio redakcijoje galėjau geriau jausti gyvenimo pulsą ir būti įvykių sūkurioje.

Atsklidavo žinios, kad Vilniuje studentai vaikšto su tautinėmis vėliavomis, kad įsteigė Sąjūdis. Kas tai? Respublikinė spauda nieko apie tai nerašė, o pasiekiančios žinios buvo labai įkyšios. Kaip norėjosi visa tai pamatyti savo akimis!

Kai liepos 9 dieną nuvažiuavau į Vilnių, į oficialiai neskelbtą Sąjūdžio mitingą Vingio parke, pamaniau, kad sapnuoju. Kaip skyrėsi sostinės nuotaikos nuo užpelkėjusios provincijos atmosferos! Čia buvo gaivus deguonies

nant Londone ir dirbant diplomatinį darbą, R. Vaigauskas atėjo pas mane į namus susipažinti. Paskui jis dažnai ateidinėjo ir vis mėgino įtikinti, kad mano suteiktos žinios apie kiniečių veiksmus ir ketinimus Tanzanijoje labai padėtų Lietuvai. Mat tuo metu Tanzanija buvo viena iš 50 Anglijos sandraugos kraštų, kur dažnai apsilankydavau. Žinoma, Vaigauskui jokių žinių nedaviau, nes jokio ryšio tarp Lietuvos ir Kinijos neįžiūrėjau. Po kiek laiko vyriausybė iš Anglijos išsiųsdino apie 90 rusų diplomatų, tarp kurių buvo ir Ričardas Vaigauskas.

Dėkojame p. Alfredui už atsakymus. Linkime kuo geriausios sėkmės ir Dievo palaimos ne tik prasmingai važinėti po pasaulį, bet ir kuo daugiau padėti Lietuvai.

Kalbėjosi – kun. K. J. Ambrasas, SJ

pripildytas oras lyg po lietaus. Čia tikrai jaunimas ėjo su trišpalvėmis, tvarką saugojo jaunuliai su žaliais raiščiais, su Gedimino stulpais. O minios žmonių plūdo ir plūdo į Vingio parką, kol užtvindė jį visą. Kalbos iš tribūnos irgi buvo neįprastos, drąsios. Tai, kas buvo draudžiama, užginta, išsiveržė nesuvaldomu srautu. Ar būtų atsiradusi jėga, kuri būtų galėjusi tai sulaukyti?

Važiavau į Vilnių ne kaip reporterė, negalvojau rašyti į laikraštį, nieko neužrašinėčiau, bet grįžusi iš mitingo negalėjau tylėti, parašiau straipsnį laikraščiui, turėjau apie tai papasakoti rajono žmonėms, nors netikėjau, kad spausdins. Apsidžiaugiau ir nustebau, kai mano kūrinys be didelių kliūčių buvo išspausdintas. Straipsnis „Ar buvai Vingio parke?“ buvo pirmoji Sąjūdžio kregždė Prienų rajone. Pirmą kartą buvo paminėtas Sąjūdžio vardas, pirmą kartą buvo paminėti tokie šventi žodžiai, kaip Trispalvė, Vytis ir kt. Daug kas tą vasarą buvo pirmą kartą. Kiek tą vasarą būta mitingų ir kiek džiaugsmo ašarų žmonių akyse! Kaip buvo gera rašyti tiesą, rašyti apie tai, kas daugeliui metų buvo užginta.

Pradėjau rašyti straipsnius apie tremtinius, apie okupantų

nusikaltimus. Baimės nebuvo. Nors rajono komunistų partijos komitetas priekaištavo, kad laikraštis per daug rašo apie tremtinius, bet, jų nepaisant, laikraštis buvo tarp drąsiausių ir aktyviausių to meto rajono laikraščių.

Į provinciją visos idėjos ateina pavėlavusios. Taip ir birželio 3 dieną Vilniuje gimęs Sąjūdis Prienuose pasiekė tik po 3 mėnesių. Rugsėjo mėnesį čia buvo įsteigta Sąjūdžio grupė. Nors ne kažką konkrečiau ji nuveikė, bet tai buvo moralinė jėga, atsvara komunistų partijos komitetui. Žmonės su savo rūpesčiais ir bėdomis kreipdavosi į Sąjūdį, nors jis ir neturėjo realios valdžios.

Lapkričio 13 d. Prienuose įsteigė tremtinių klubas. Apie pusę šimto metų tylėtąs skriaudas pagaliau išdrįso garsiai prkalbėti nuo okupantų nukentėję žmonės. Daugelis dar pribijojo – taip buvo netikėtai ir neįprasta apie viską sakyti tiesą, bet – „nebeužtvensi upės bėgimo...“

Puiki tai buvo vasara, nepakartojamas dvasinis pakilimas. Niekas tada nebūtų patikėjęs, kad po dešimties metų jo nebėliks, kad daug ką užvaldys turto troškylus, pamirš idėjas suradę aukso gyslas, kai įsivyras dvasinis nihilizmas, abejingumas.

Iš diplomatinio šefo užrašų

Lietuvos atstovavimas Kanadoje

Dr. Stasys Bačkis yra parašęs savo atsiminimus, išspausdintus 1998 m. leidinyje „Istorija“. Čia pateikiame atsiminimų ištrauką apie Lietuvos atstovavimą Kanadoje. Atsiminimai neličia laikotarpio po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 1990 metais. Dabar Kanadoje veikia Lietuvos ambasada, vadovaujama ambasadoriaus dr. Alfonso Eidinto

Kanadoje Lietuvos atstovavimas buvo Lietuvos garbės konsulo rankose nuo 1937 m., kada buvo užmegztį diplomatiniai santykiai tarp Lietuvos ir Kanados. Pirmuoju Lietuvos garbės generaliniu konsulu buvo paskirtas kanadietis Geraldas L. P. Grant-Suttie. Po jo mirties 1949 m. toms pareigoms buvo paskirtas buvęs Lietuvos pasiuntinys Stokholme Vytautas Gylis. Paskyrimu rūpinosi Lietuvos ministeris

Vašingtone p. Žadeikis, o Lietuvos diplomatinio šefas S. Lozoraitis V. Gylį toms pareigoms paskyrė. V. Gylis mirė 1959.06.14. Po jo mirties Lietuvos garbės generalinio konsulo pareigoms buvo paskirtas buvęs Lietuvos pasiuntinys Stokholme Vytautas Gylis. Paskyrimu rūpinosi Lietuvos ministeris

mu Lietuvai. Jis buvo įtrauktas į World Trade Center kaip Torontu garbės narys. 1974 m. dalyvaavo CNR bokšto iškilimėse, pastutinės plytos įdėjimo ceremonijoje ir žiniaraštyje buvo įrašyta, kad tarp 40 kraštų atstovų „Lithuania was represented by Dr. Jonas Žmuidzinas, Acting Consul General“. Jis buvo įgaliotas išduoti Lietuvos užsienio pasus ar juos parrašti. Dr. J. Žmuidzinas 1960 m. Paryžiaus universitete apgynė tezę „Commonwealth polonolithuanien ou l'Union de Lublin (1569)“ ir gavo teisės daktaro laipsnį. 1980 m. jis išvertė į prancūzų kalbą „1520 metų Lietuvos statutą“, kurio vienas matisinraščio nuorašas padėtas Paryžiaus nacionalinėje bibliotekoje, o kitas – Pensilvanijos universiteto bibliotekoje. Po dr. J. Žmuidzino mirties Lietuvos garbės generaliniu konsulu Toronte buvo dr. S. A. Bačkio, Lietuvos diplomatinio šefo, paskirtas Havis Lapas, gimęs 1924.04.14 Genių kaime, Pagėgių apskrityje. Jis buvo inžinierius, gavęs mokslo laipsnį 1953 m. Jo paskyrimas konsulu buvo praneštas Kanados vyriausybei 1990.01.02, o į „List of Members of the Consular Corps Association of Toronto“ jis tuojau buvo įrašytas. Paskyrimo pranešimu rūpinosi Lietuvos atstovas Vašingtone Stasys Lozoraitis (jaunesnysis). Kanados vyriausybė oficialiai pripažino Lietuvos garbės generalinį konsulą 1990 m. lapkričio mėnesį. Jo adresas yra toks: 1573 Bloor St. W. Toronto, ON M6P 1A6 Canada, tel. (416) 538-2992.

SPAUDOS BALSAI

Klastojama Lietuvos istorija

Toronto lenkų savaitraštis „Głos Polski“ š. m. gegužės 20-24 d. laidoje išspausdino ilgoką A. Pruszyński'o straipsnį „Mielie lietuviai“. A. P. išgarsėjo kritiškais Lietuvai metais, kai Vilniaus TV bokštas buvo sovietų užgrobtas ir „kaspervizijos“ kontroliuojamas. Sovietai įleido A. P. į TV bokštą. Jis ten pasakė ugningą kalbą, ragindamas Lietuvos lenkus referendume nebalsuoti už Lietuvos nepriklausomybę.

Štai ką jis rašo apie lietuvių kalbos atsiradimą: „Šių dienų lietuvių kalbą sukūrė XIX š. pabaigoje du vokiečiai kalbininkai iš Karaliaučiaus, remdamiesi vietinėmis tarmėmis. Tai tęsė toliau tam tikslui įsteigtas institutas. Šie vokiečiai kartu su Rusija įskiepijo žemaičiams vieną dogmą: Jūsų prieštarija tik... Lenkija ir jos kultūra“.

Želigovskio žygi į Vilnių A. Pruszyński taip apibūdina: „Seinuose (?) buvo pasirašytas susitarimas dėl paliaubų ir kovų sustabdymo. Po kelių savaičių maršalas Pilsudskis įsakė vilniečių divizijai, vadovaujamai prie Ašmenos gimusio gen. Želigovskio, užimti Vilniaus sritį. Didesnių kovų, išskyrus ties Varėna, nebuvo. Čia, orkestrui grojant, lenkai durtuvais puolė lietuvius. Pastarieji neišlaikė ir paspruko, palikdami 'kovos laukę' ginkluotę trimis tūkstančiams kareivių“. Čia autoriaus žinių stoka pakeičia plati vaizduotė.

Lietuvos kariuomenės žygi į Vilnių 1939 m. spalio mėn. A. P. pajavirina tokiu anekdotu: „Įvyko iškilmingas jų kariuomenės paradas Vilniuje, bet lietuvių artilerija apvyklė – nepalaido nė vieno šūvio, nes lenkai, 'nenukalimais' armijos karininkai, naktį prieš salietą sušlapino garbės šūviams skirtuose sviediniuose paraką“.

Apie to meto Lietuvos administracijos elgesį su lenkais straipsnio autorius taip rašo: „Buvo išleistas potvarkis, draudžiantis viešai kalbėti lenkiškai. Nuo 1940 m. sausio 1 d. buvo uždarytas Jono Kazimiero (?) universitetas, buvo uždrausta lenkams turėti radio priimtuvus ir dviračius“.

Priskirdamas lietuviams dar daug kitokių nedorybių, A. P. randa „rinkamą“ būdą jiems nubauti – atimti jiems McDonald's sumuštinis: „Jeigu pvz. McDonald's firmai būtų pasiūlyta uždaryti savo restoranus Lenkijoje arba Lietuvoje, tai nėra abejonės ką ji pasirinktų. Tai padarytų kiekviena bendrovė, nes Lenkijos rinka yra 12 kartų didesnė negu Lietuvos“.

Iš šio straipsnio galima spręsti, kad jo autorius jokio su-

pratimo apie Lietuvą ir jos istoriją neturi, tačiau šia tema priarašė „Głos Polski“ skiltyse visą puslapį. Reikalus tas, kad tokių „ekspertų“ lenkų tarpe yra ir daugiau. Jie turi lenkų tamsuomenę nemažą įtaką.

Baltičiai vokiečių kariuomenėje

Apie Baltijos kraštų SS legionus rašo Krokuvos savaitraštis „Tygodnik Powszechny“ š. m. gegužės 17 d. laidoje: „Planas suorganizuoti 1943 m. kovo mėn. Lietuvos SS legioną nepavyko, nes naujokai masiškai vengė atvykti į telkimo punktus. Tikrai 1944 m. vasario mėn. sovietų pavojaus akivaizdoje gen. Plechavičius lietuviškoje visuotinėje mobilizacijoje subūrė apie 30,000 asmenų. Tačiau tai jau buvo kitokie laikai. Vokiečiai pralaimėjimas buvo aiškus, ir jie galvojo tik apie bet kokią kainą sovietų antplūdžio sulaukymą, todėl jie telkė savos rūšies tautinę kariuomenę, kokia buvo Plechavičius „Vietinė rinktinė“. Ši kariuomenė neturėjo nieko bendro su SS daliniais. (...)

Taigi lietuviams ir estams pavyko sukludyti arba apriboti Hitlerinių okupantų planus, siekiančius panaudoti mažas Baltijos tautas kaip patrankų mėsą. Panašus pasyvaus pasipriešinimo laipsnis pas latvius nebuvo pastebėtas. Iš viso vokiečiams pavyko įvairiuose kariškuose daliniuose sutelkti 47,000 lietuvių ir 50,000 estų. Reikia priminti, kad Latvijoje buvo sutelkta 146,000 asmenų“.

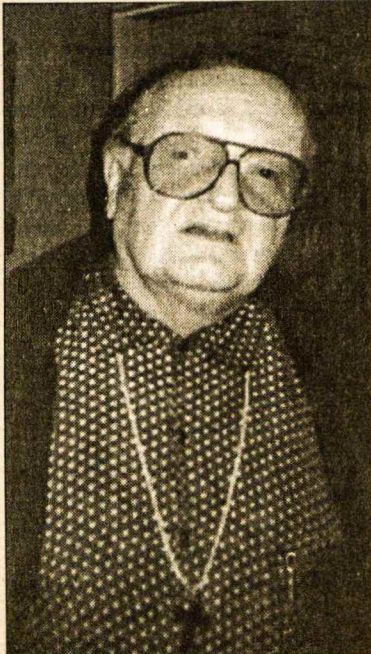
Ordinas Lietuvos bičiuliui

Toronto lenkų dienraštis „Gazeta“ š. m. gegužės 29-31 d. laidoje praneša: „Ketvirtadienį (geg. 28 d.) J. Giedroyc priėmė Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino pirmojo laipsnio ordiną – aukščiausią Lietuvos žymenį. Redaktoriumi ordiną įteikė Lietuvos užsienio reikalų min. Algirdas Saudargas. Iškilmė įvyko žurnalo 'Kultura' Maisons Lafitte buveinėje. Paryžiaus žurnalo 'Kultura' įsteigėja ir redaktorių š. m. gegužės 14 d. ordinu apdovanojo Lietuvos respublikos prezidentas Valdas Adamkus už pastangas pristatyti Lietuvą Vakarų Europai ir už ypatingus nuopelnus Lietuvos kultūrai. (...) Ministeris Saudargas pavadino J. Giedroyc 'gyvu politinių ir istorinių Lenkijos ir Lietuvos ryšių simboliu'.

Nuo 1947 m. žurnalas „Kultura“ teigė Vilniaus priklausomybę Lietuvai. Tai tuometinės lenkų išėjvijos daugiamai nebuvo priimtina. Beje, red. J. Giedroyc atsisakė priimti aukščiausią Lenkijos Baltojo erelio ordiną. J. B.

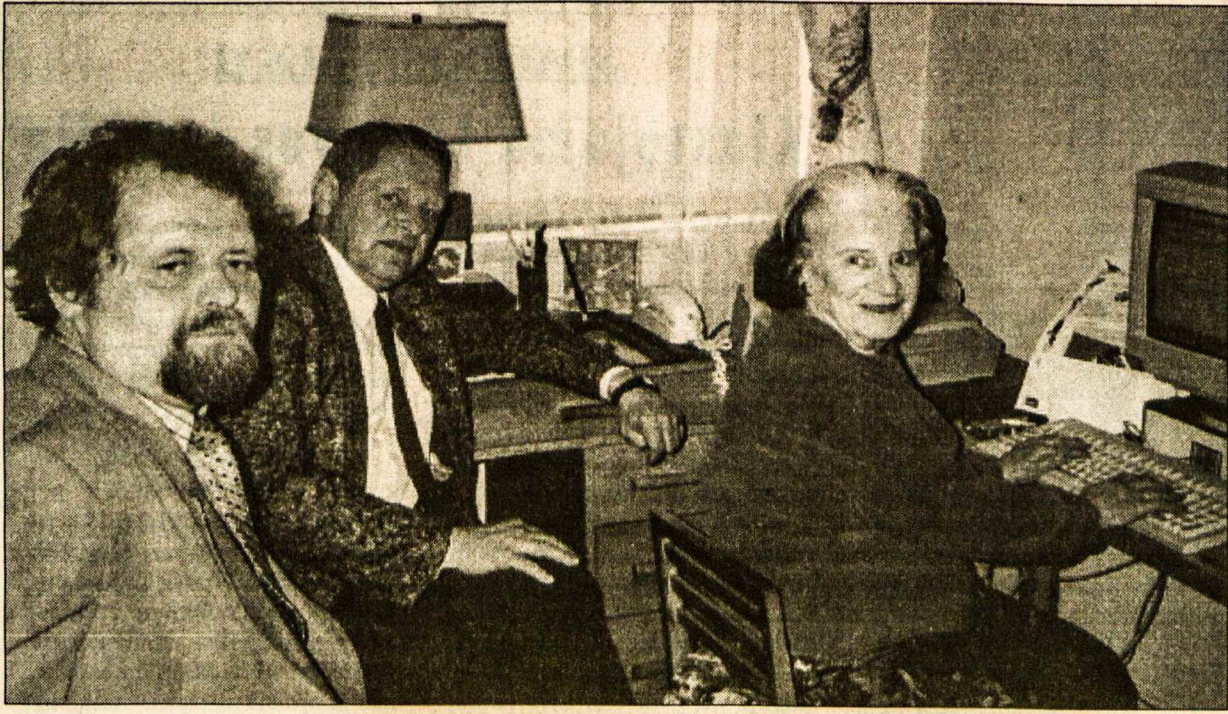

Toronto Maironio mokyklos 50-čio proga pagerbti: mokytoja V. DAILYDIENĖ, buvę vedėjai – J. GUSTAINIS, J. ANDRULIS, V. BIRETA. Nuotr. R. Paulionis

ALFREDAS PUSARASKAS
Montrealyje Ntr. K. J. Ambraso

Knygų rišykla
"SAMOGITIA"
meniška įrėša
knygas bei žurnalus
A. PLENYS
3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

Punsko dainos ir muzikos sambūrio "Klumpė" narys p. VAINA ir jo vadovas VYTAUTAS PEČIULIS pas žurnalistę ir rašytoją AURELIJĄ M. BALASAITIENĘ Klivlande

Baltijos valstybių užgrobinimas

Istorinių dokumentų rinkinys, liudijantis sovietinę Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupaciją

DR. ALFONSAS EIDINTAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Jeigu kas nors pasakytų, kad argumentų ir faktų sovietinei agresijai įrodyti turime pakankamai ir gal net nevertėto telkti Kersteno komisijos dokumentus, ypač dalis apie Latviją ir Estiją, tokiame paprieštaraui. Visų pirma dokumentai rodo komunizmo klaidą, apgaule, jo tikrąjį užsienio politikos kursą ir tautų naikinimo praktiką. Tai nepaprastai svarbu žinoti ir įsisavinti ateinančioms kartoms. Dabartinis Lietuvos jaunimas turi itin gerai žinoti dar nesenas istorijos pamokas ir nesileisti sovietinių teorijų apmulkinamas ateityje. Trečia, net ir šiomis dienomis atskiros Rusijos federacijos institucijos dar nenori pripažinti, kad Baltijos valstybės buvo okupuotos ir jėga inkorporuotos į SSRS sudėtį. Tai, kas klausimas dar ne karta gali iškilti, tad reikia argumentuoti žinoti, kad pasinaudotume tuo, kas surinkta ir padaryta.

Gerai žinoti reikia ir smulkus faktus. Pateiksiu tik porą pavyzdžių.

1989 m. pabaigoje-1990 m. sausyje dar sovietiniais laikais rinkta paskutinioji Lietuvos SSR Aukščiausioji taryba, tuomet vadovaujama Algirdo Brazausko, Sąjūdžio ir visuomenės spaudžia, ruošė deklaraciją, panaikinančią Lietuvos Liaudies seimo 1940 m. liepos 21 d. sprendimą stoti į SSRS (tokia deklaracija buvo priimta 1990 m. vasario 7 d., likus vos mėnesiui iki kovo 11 akto). Kaip istorikas-ekspertas dalyvavau keliuose parengiamuosiuose nemažos grupės atstovų posėdžiuose, kuriuose taip pat buvo labai aktyvūs Sąjūdžio nariai, tada dar SSRS "deputatai" – Vytautas Landsbergis, Zigmas Vaišvila, Kazimieras Motieka. Pamenu, svarstant sovietų ultimatumą Lietuvai ir Raudonosios armijos neribotą skaičiaus įvedimą, kažkas iš nenorinčių tos deklaracijos replikavo, jog raudonarmiečiai įvygiavo kaip draugiška kariuomenė ir buvo draugiškai pasitiktą kariuomenės vado V. Vitkausko įsakymu. Į repliką atsakiau, kad ta neva draugiškai pasitinkama kariuomenė įgyjuodama vertę pasienio užkardas ir atminėjo ginklus iš mūsų pasienio policijos postų. V. Landsbergis, nepaprastai pastabas iš pažiūros gal ir ne tokiems svarbiems dalykams, ūmai pasitiksino ar tokių faktų tikrai yra ir, man patvirtinus, pasiūlė įtraukti į deklaracijos tekstą svarbų momentą, kad Raudonoji armija įvygiavo į Lietuvą po ultimatumo, "nuginčiodama Lietuvos pasienio postus". Atrodo, kad ta frazė išliko ir galutinėje redakcijoje.

Tuose posėdžiuose sovietų surengtos provokacijos Lietuvos pasienyje nebuvo detalai aptartos, tačiau, jau praėjus kiek laiko, 1991 m. pavasarį mane pasikvietė į Aukščiausiąją tarybą (atkuriamąjį seimą) pirmininkas V. Landsbergis ir pasidomėjo, ar istorikai turi pasienio provokacijų dokumentus. Atsakiau, kad turime ir pažadėjau netrukus jam pristatyti. Gediminas Rudis, gerai tų dokumentų saugojimo bylas žinojęs, atšvietė archyvinis dokumentus, iš kurių svarbiausi liudijo apie pasienio policininko Alekso Barausko nužudymą. Mat 1940 m. birželio 15 d. ankstyvą rytą, sovietų kariškių grupė grubiai pažeidė mūsų suverenitetą – perėjo Lietuvos sieną Alytaus apskrities pasienio policijos Alytaus baro 6-me rajone ties Utos kaimu. Rajono viršininko pranešime šis įvykis taip aprašomas:

"Atvykęs į Utos kaimą patyriau, kad apie 3.40 val. rusų kareiviai apšaudė Utos sargybos būstą iš šautuvų ir kulkosvaidžių. Šaudymas tęsėsi apie 20 min. Po to rusų kareiviai, kurių buvo apie 20 žmonių, prislinkę prie sargybos būsto apie 30 mtr., metė granatą, kuri sprogo prie būsto langų. Po to šeši rusų kareiviai įsiveržė į sargybos būstą, išvedė vien baltiniais apsirėngusių sargybos viršininką vyr. polic. Barauską į kiemą ir čia pat prie prieangio vienas rusų kareivis krito jam keletą kartų kardu per galvą. Barauskui sugriuvus, kitas rusų karys iššovė dar į galvą. Po to visi rusų kareiviai pasitraukė už valstybės sienos į savo pusę" (Plačiau žr.: A. Eidintas. Pirmieji Stalino saulės spinduliai. "Gimtas kraštas", Vilnius, 1991 gegužės 16-22 d. Nr. 20).

Vežamas į ligoninę, A. Barauskas mirė. Keliuose kituose pasienio punktuose sovietai buvo sulaukę mūsų pasieniečių ir civilius piliečius, juos tardė, provokuodami lietuvių atsakomiesiems veiksams. Tie Lietuvos piliečių užpuolimai, Suomijos karo pradžios pavyzdžiu, matyt, turėjo būti panaudoti kaip pretekstas Raudonosios armijos įsiveržimui, jei lietuviai būtų į juos veiksmams atsakę, o Lietuvos vyriausybė būtų nutarusi priešintis okupacijai ginklu.

V. Landsbergis dokumentus perskaitė atidžiai ir jų fotokopijas pasilikio. O Alekso Barausko istoriją neilgai trukus aprašiau gana detalai ir išspausdinau, kreipdamasis į skaitytojus atsiliepti, gal kas žino daugiau apie tolesnę Barauskų šeimos istoriją. Koks buvo mano nustebimas, kai atsiliepė viena iš dviejų Barausko dukterų Ona (įvykiu metu buvo 7 metų) ir atsiuntė redakcijai sukapoto tėvo kūno nuotrauką (kita jos sesuo Marytė buvo neseniai mirusi ir palaidota gegužės 2 d. Perlojoje; nuotrauką ir A. Barausko dukters Onos atsiminimus žr.: "Gimtas kraštas", 1991 m. gegužės 30-birželio 5 d., Nr. 22).

(Beje, jei kas iš malonių skaitytojų nusistebės, kad cituojami straipsniai iš "Gimtojo krašto", tai teisybės vardan reikia pasakyti, kad 1988-91 m., redaguojamas Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nario Algimanto Čekuolio, jis buvo Sąjūdžio dvasia leistas savitrašius, labai daug spausdinęs istorinio pobūdžio straipsnių, pateiktų spaudai tekstų ne trumpindamas, minčių nekeisdamas, užtat skaitytojų ir autorių tuo metu labai skaitomas).

A. Barausko dukrė tame straipsnyje patvirtino, kad buvo šaudymas ir sprogimas. Cituoju: "Išdaužti lango stiklai pabiro ant mūsų su seserimi lovos. Mama, pribėgusi prie mūsų, susuko mus į antklodės ir nutempė į rūšį. Tėvelis dar mus sudraudė, liepė gulti ant grindų prie savo lovos. Kai mama grįžo į kambarį, čia jau buvo jėgė keli ginkluoti kareiviai, vedėsi į kiemą vienmarškinį tėvuką. Mama pastojė jiems kelią. Vienas jų smogė jai šautuvo buežu. Mama parkrito, prarado sąmonę. Kai ją atgavo, tėvuką pamatė išvestą į kiemą. Čia jam krito kardu, ėmė šaudyti. Tėvukas pargiuvo. Vienas kareivis pračidamas dar krito kardu ir kvatodamas nuėjo paskui savo bendražygįs."

Nutilus sūviams išlindome iš rūsiu. Pamačiau žiuriais sudarkytą tėvelio kūną ir klykiančią mamą. Susirinko daug žmonių. Kažkuris pasakė, kad reikia kuo greičiau vežti pas gydytoją, nes dar yra gyvybės žymių. Skubiai suruošė vežimą, įkėlė kūną ir nuvežė. Kieme dar liko didelės kraujo klanas, ištaškyti galvos smegenys" – prisiminė A. Barausko dukrė Ona Danutė Brasiūnienė, dabar gyvenanti Vilniuje.

Šis faktas neabejotinai įeis į Lietuvos istorijos veikalus. Ir į mūsų atmintį taipogi. Tas iš užmaršties pasirodęs įvykis, straipsniai apie jį labiausiai tuo metu skaitomame Lietuvos savaitraštyje, turėjo didelę svarbą, nes žmonės, sužinoję visą šią istoriją, surinko pinigų ir policininkui Aleksui Barauskui, sovietų žvėriškai nužudytam savo poste, po daugiau kaip 50 metų užmaršties pastatė paminklą.

Teatleis skaitytojas, kad į Kersteno dokumentus žiūriu ir kiek per asmeninę patirties prizmę, betgi kviestis ir kitus tai daryti, ypač tuos, kurie gerai prisimena 1939-1941 metus. Gal dar yra verta ką aprašyti ir užfiksuoti – juk daug ką žmonės žino, o kartais patingi ir niekam nepasakoti, neaprašyti? Pagalvokime ir prisimėme užrašykime.

Taigi specialiojo komiteto komunistinei agresijai ir prievartiniam Baltijos valstybių įjungimui į SSRS tirti lietuviškojo rinkinio leidėjai, vertėjai, redaktoriai atliko didelį darbą, atrinkdami svarbiausius dokumentus ir išleisdami juos Vilniuje. Atskira padėka turi būti pareikšta knygos leidimą finansavusiai JAV lietuviui Antanui J. Rudžiui. Kersteno komiteto veiklos dėka Lietuvos vardas, Lietuvos laisvės byla vis plačiau skambėjo JAV ir Vakaruose, paaugusios Baltijos valstybės prisiminė ir jas jau kiek pamiršę.

Taigi išleistas ne tik ano laikotarpio dokumentas, bet ir politinė, istorinė, tautinė svarbą turintis dokumentų rinkinys, kuris tebus savotiškas paminklas tiems, kurie darbovisi kaip liudininkai, vertėjai, leidėjai, redaktoriai, kurių triušo, leidžiant Kersteno dokumentus, nepamirš dėkingas lietuvių skaitytojas.

("Baltijos valstybių užgrobinimo byla". JAV kongreso Ch. Kersteno komiteto dokumentai. 1953-1954 metai. Redakcinė komisija: dr. Vytautas Antanas Dambra, Albinas Januška, Stasys Kašauskas, dr. Česlovas Laurinavičius. Knyga išleista Antano J. Rudžio išsamiu. Vilnius, leidykla "Du Ka", 1997 m., 862 puslapiai).

Tiesos žudymas

Atsiliepiant į Alberto Zalatoriaus pastabas "Akiračiuose"

ANTANAS MUSTEIKIS

Persikaučiau Alberto Zalatoriaus "polemika" (atliepi į mano pranešimą liuanistų konferencijoje), pavadintą "Jei nori mušti..." ("Akiračiai", 1997 lapkritis) ir nusišypsojau: mano nuojauta tiksliai išsipildė. Savo pranešime "Baltijos liuanistų dėmės" ("Tėviškės žiburiai", 1997 m. liepos 15, 22 ir 29 d.), išryškindamas kai kurių pažeistų šaknų liuanistų vengimą daiktus vadinti jų tikraisiais vardais, bijojau, kad gausiu iš tų kolegų pagali, ir ji iš tikrųjų gavau A. Zalatoriaus malone. Tuo pačiu pagaliu autorius bando savo ydas priskirti man.

Ilgas autoriaus atkirtis yra niekuo neparemtas, pripildytas tuščiažodžiumų ir propagandos moksle vadinamų triukų – blizgančių bendrybių.

Jis rašo, kad "mano kalbėjimas atrodė nebe į temą". Bet jis nesiteikė pasakyti, kad aš nagrinėjau šiandieninę liuanistikos būklę, kas ir buvo konferencijos tema. Ir ji tinka visoms trimis konferencijoms. Ar tas "nebe į temą" nėra blizganti (niekuo neparemta) bendrybė? Jis net nebandė įrodyti, kad, pavyzdžiui, mano cituoti liuanistai nėra atakingi už jų paliktas žėruoti baltišias istorijos dėmes ir pan.

Autoriaus ginamas žodis "priklausomybė" vietoj mano vartojamos okupacijos ar pavigimo aiškiai iškraipo ar net aukštyn kojom apverčia tikrovę. Kaip rašiau, tas žodis atsiduoda sovietine "naujakalbe". Bet autorius vaidina, kad nepastebėjęs su tuo "priklausomybės" žodžiu susijusios esminės prasmės ar beprasmybės, būtent "priklausomybės" kolaboranto sąvokos, kurią aš pabrėžiau. Šiuo būdu autorius sąmoningai ar nesąmoningai sušvelnina, jei nepaverčia avinėliu, žvėriškai rusiškos sovietinės baudžiavos bei vergijos šiam šimtmetyje. Tuo tarpu mano pavartota okupacija neprasiskleidžia tikrovės, ir okupacijos ar okupantų kolaborantai išliekia aiškios sąvokos.

Autorius pataria, kad reikėtų rašyti "okupacijų metų", bet pats neseka savo patarimu ir nutyli, kaip skambėtų "priklausomybių metų" samplaika. Nušneka jis ir šiuo klausimu: "Tai netgi ir tą dviejų trijų mėnesių laikotarpį (turimas galvoje 1941 m. šešių savaitių Laikinosios sukiliminės vyriausybės laikotarpis – tarpupaldis) vadinti griežtu okupacijos terminu?" Čia autorius galytėjasi ne su mano pranešimo duomenimis, o su savo vaizduotės vaiduokliais, nes aš to laikotarpio nevadinu nei griežtu, nei negriežtu okupacijos žodžiu.

Autorius skelbia netiesą, kai tikina, jog tuo metu lietuviai turėjo tik du pasirinkimo būdus: "garbingai išnykti ar ne visai garbingai išlikti". Žinoma, reikia sutikti, kad aktyvioji rezistencija (atspara) – laisvės kovojai, partizanai ir jiems artimieji dilede dalimi "garbingai išnyko", bet to jokiū būdu negalima pasakyti apie didžiąją dalį kitų, kurie, autorius ištarne, "ne visai garbingai išliko". Kad galima buvo garbingai išlikti net literatų bei kultūrininkų tarpe, rodo šie pranešimai (kartoju): Dalios Strogaitės "Kūryba iš stalčiaus: J. Nistelio eiluota kūryba", Jono Trinkūno "Autentiškos liudies kultūros paieškos septintajame-aštuntajame dešimtmetyje" ir Vytenio Rimkaus "Laudies menas kaip pasipriešinimo forma". Bet autoriui tai – ar ne visažinančio žmogaus tonu (jo paties žodžiais) – "dar nieko neįrodo". O iš tikrųjų tai rodo autorius neapdairumą naudojant tik baltą ir juodą spalvą, kai tikrovė yra spalvotėsnė. Jam "...tie, kurie išsigandę pabėgo arba tie, kurie likę atvirai nesipriešino, visi jie priėmė situacijos diktuojamą elgesį (pasitraukimą iš mūšio lauko arba dviveidystę) ir riterišku garbingumu girtis ne itin gali, ypač prieš savo sąžinę..."

Cia autoriaus pavartotos blizgančios bendrybės sąmoningai ar nesąmoningai klastoja istoriją, nes sulygina okupantų kolaborantus su didžiąja lietuvių dalimi – pasyviaisiais rezistentais. Pirmieji "situacijos diktuojamą elgesį" daugiau ar mažiau savanoriškai prisiėmė ir naudojo įvairių pakopų nomenklaturiniais privilegijomis, nors ir pasiduodami dviveidystei. Antrieji, nors kartais pirmųjų suvartyti į "situacijos diktuojamą elgesio" mityngus, galėjo girdėti daug tarškalų apie komunistinius stabus ir be veidmainystės jais netikėti ir tuo pat metu be jokios veidmainystės tikėti savuoju Dievu ar vėliau lankyti bažnyčią.

Tad kieno garbės nuostatomis autorius vadovaujasi, kai tvirtina, jog galima buvo tik "ne visai garbingai išlikti"? Juk kolaborantų pravedžiūoti "liaudies prieštai", "išnaudotojai" ir kt. – propagandiniai tarškalai tikrumoje teršė ne pravardžiūjamą, o pačių pravardžiūtojų garbę. Tad pasyvieji rezistentai ar, sakysime, tremtiniai į Sibirą ir ne visi nukankinti, bet išlikę gyvi, yra garbingi tėvynainiai, ne savo krašto išdavikai.

Ar ir dabar A. Zalatorius, paniekinęs savuosius, neturi atsiprašyti tūkstančius garbingai išlikusių pasyvosios rezistencijos atstovų? Tik aš bijau, kad mano nauja nuojauta neišpildytų: ar autorius ir šia proga netęs baltųjų istorijos dėmių tradicijos.

Netiksliai autorius interpretuoja mano ne visai aiškia pastabą apie nuogirdas. Man nerūpėjo, "kodėl" (mano pabraukta, A.M.) knygoje nėra Aleksandro Štromo minčių, dėstytų konferencijoje? Mane stulbino minėto pranešėjo "originalus" tvirtinimas, jog komunistinės santvarkos įstatymai buvo geri, tik jų vykdymas netikėtas... Ar tai iš tikrųjų nesiderina prie kryptingų minčių, kurias sukelia "priklausomybė"?

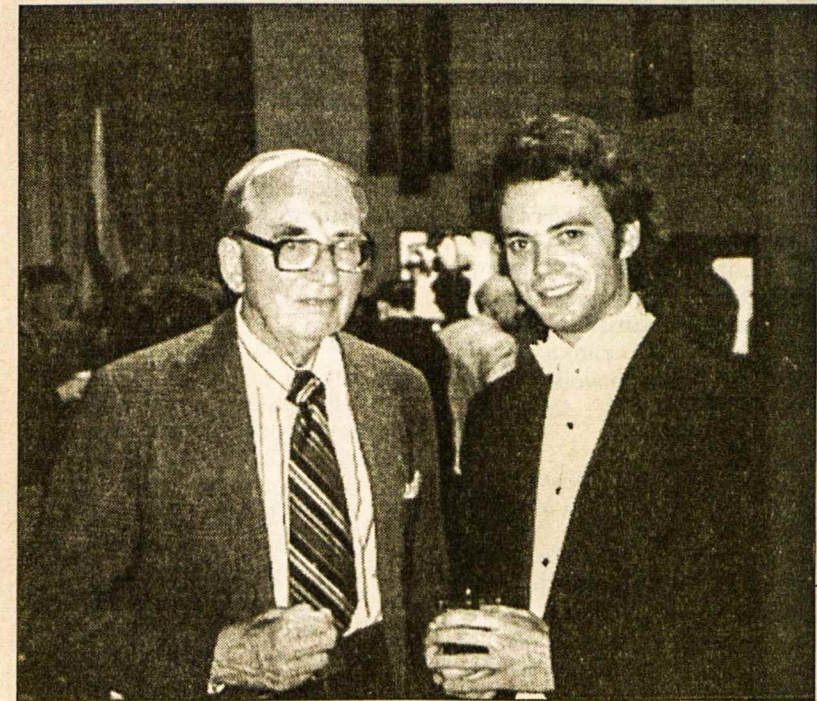
Autorius klysta, jog man "geriau po laiko pamojoti vėdu". Aš du savo pranešimus pasiūliau konferencijų vedėjams laiku, tik jie nebuvo priimti.

Kita pastaba autorius prisi- pažišta, jog jam tarptautinių žodžių perteklius "irgi nelabai patinka", bet mane vėl su pagaliu plaka dėl mano pavartotų, lietuvių kalboje seniai įsitvirtinusių svetimžodžių, kurių jis pats daug daugiau vartoja. Beje, jis neprisimena, kad aš jau anksčiau, kai savo kalbos nepilnavertiškumo liga sergantis liuanistai siūlė pasivadinti liuanistų asociacija (gerai dar, kad ne liuanistų servisu), paprieštara- vau, ir po to buvo pasirinkta bendrija.

Kaip savo pranešime, taip ir šiame autoriaus pagalių ir vėdu kratinį aš, gaila, pastebiu tas pačias pastangas tęsti baltųjų istorijos dėmių klastotę. Priešingai A. Zalatoriaus teigimui, mokslinė konferencija vis dėlto turi bandyti išsėti visus apsi- brėžtos temos aspektus, ypač kai patys pranešėjai yra autentiški nagrinėjamo laikotarpio dalyviai bei liudininkai. Autoriaus ir kai kurių kitų liuanistų vengimas turėti pilną akistatą su praeitimi mokslui nepasitar- nauja. Ir jei "mokslinė konfe- rencija – ne klūpėjimas prie klausykos langelio", tai ji vis dėlto, be abejonės, yra klūpėjimas prie tiesos langelio. Ir kas prieš tiesą neatsiklaupia, tas ją žudo.

VAIDA SIMONAVIČIUTĖ skaito eilėraštį Velykų stalo meninėje programoje Toronto Lietuvių Namuose

Po labai sėkmingo fortepijono koncerto gegužės mėn. 15 d. virtuozas RUDOLFAS BUDGINAS (dešinėje) Šv. Kazimiero parapiljos salėje Los Angeles, Kalifornijoje, kalbasi su Algirdu Gustaičiu. Nuotr. V. Skirius

Poeto Nagio grįžimas

Vėl sugrįšiu namo...

ANTANAS POŠKUS,

Mažeikiai

Vieną vakarą sugrįšiu namo.

Bus skaidri, šalta žiemos naktis.

Taip žadėjo 1944 m. parašytame – traukiantis į Vakarų – eilėraštyje "Namai" Henrikas Nagys, ir dvidešimt penktuosius metus įkopus poetas.

Po 54 metų, pavasarį, Mažeikių rajono Buknaičių pagrindinės mokyklos mokytojai, mokiniai ir jų tėveliai sulaukė sim- boliška grįžtančio poeto ir tėvų žemę – rajono taryba, rašytojų sąjungai pritariant, mokyklai suteikė Henriko Nagio vardą. Apie mokyklos pavadinimą poeto vardu buvo supažindinti apylinkės žmonės, moksleiviai.

Kairėje kelio, vedančio Mažeikių link, už Vaidimo upelio, matyti plačialapis ažuolas, menantis buvusią Nagių sodybvietę. Čia prieš Pirmąjį pasaulinį karą gyveno jų šeima, kurių vaikaitis Zinaida ir Henrikas tapo žinomais lietuvių poetais. Vėliau šioje sodyboje gyveno ūkininkas Balsys.

Vieną 1998 m. gegužės po- pietę Buknaičių moksleiviai ir mokytojai su gelėmis patraukė prie pavaidinymų žaliuojančio ažuolo. Čia jie prisiminė H. Nagio ryšius su kaimu, deklamavo jo eilėraščius. 1991 m. rudenį jis, atvykęs į Lietuvą, pirmiausia aplankė senelių žemę. Tada jis pažvelgė į "gimtojo kaimo spindinčią biržę", prisiminė "jaunystės draugus, besitaikščius Vaid- mino sietuvoj", nuvažiojo prie "Dargio malūno liepų..." Tai poetiniai įvaizdžiai (iš eilėrašio "Tėvas"), skirti tėvų žemei, kurioje vasarą praleisdavo gra- žiausias vaikystės dienas. Lai- kuose jis dar mena gerus kaimy- nus Statkus.

XX šimtmečio pradžioje Buknaičių kaime buvo kelios Nagių šeimos, o pavaidinymų gyvenusio Prano Nagio sūnus – poeto tėvas – išvyko gyventi į Mažeikius. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, jis pasitraukė į Rusiją. Ten sukūrė šeimą. Grįžęs į Lietuvą vėl apsigyveno Mažeikiuose ir dirbo geležin- kelio tarnyboje. 1920 m. Mažeikiuose gimė jų sūnus Henrikas

– būsimasis daugelio poezijos rinkinių ir kritikos straipsnių autorius.

Geležinkelio darbuotojo šei- mai teko dažnai kilnotis ir gy- venti prie stočių Radviliškyje, Kaune, Skuode, Šilutėje, Kėdai- niuose, Vilniuje. Iš savo senelės ir motinos išmoko latvių ir vo- kiečių kalbas. Vėliau ir prancū- zų bei anglų kalbas. Vilniuje studijavo architektūrą, o litua- nistiką ir germanistiką – Vytau- to Didžiojo universitete Kaune. Pirmuosius eilėraščius išspaus- dino prieš Antrąjį pasaulinį ka- rą kartu su K. Bradūnu, P. Dre- viniu, V. Mačerniu, K. Kubi- linsku ir kitais.

1944 m. rudenį su tėvais pa- sitraukė į Vakarų. Ten tęsė mokslos Innsbruko ir Freiburgo universitetuose. 1949 m. apgynė disertaciją apie poeto G. Trak- lio kūrybą. Emigravęs į Kanadą, mokytojavo gimnazijose ir dėstė Montrealio universitete.

Užsienyje jis parašė ir išlei- do šešis eilėraščių rinkinius: "Lapkričio naktys", "Saulės laikrodžiai", "Prijaukinsiu saka- lą" ir kitus. 1990 m. Lietuvoje buvo išleista jo poezijos rinkinė "Grįžulas". H. Nagio poetinė šlovė yra susijusi su "Zemės" antologija. Be to, paskelbė ne- mažai poezijos ir prozos verti- mų iš vokiečių literatūros.

Iki Lietuvos atgimimo Tė- vynėje H. Nagys nedaugeliui buvo žinomas, išskyrus tuos, ku- rie klausėsi "Amerikos balso" laidų. Jose poetas būdavo mini- mas. Ryšius laisvais jis palaikė tik su artimaisiais, gyvenusiais Mažeikiuose ir Kaune bei kai kuriais mūsų poetais. Jo laiškų ir aš esu gavęs. Juose jis rašė apie savo gyvenimą, poetinę kū- rybą, išreikšdamas asmeninį po- žiūrį į tautos atgimimą ir pris- mindamas tėvų gimtinę, esančią Buknaičiuose.

Vienam iš laiškų apie gim- tinę poetas rašė: "Vienas po ki- to dabar kyla tie įvaizdžiai, lyg iš tolimo ryto brėkšmės rūko kamuolių, apsisalvė nuo kasdienybės dulkių ir smulkmenų, to- kie lengvi, skaitūs ir spindintys kažkokia nežemiška šviesa. To- kie permatomi ir ypač vandens. Ne tikiai atsiminimuose: aš mačiau juos tokius praeitųjų metų rudenį, atitekančius iš Buknaičių kaimo pievų, čia pat, po savo kojomis, mano tėvo tėviškės Aš- vą ir Vaidimą. Tikiai už nebe- malančio Dargio vandens malū- no, žalioj tulumoje ten, kur tu- rėjo būti dėdės Balsio ir kai- myno Statkaus sodybos, matėsi tik du vieniši medžiai".

Ne kartą laiškuose jis pris- mindavo gimtinę, jos žmones, su kuriais, būdamas vaikas, bendraudavo. Jo daugelis poeti- nių įvaizdžių, kaip Vaidimas, Ašva, Dargio malūnas ir kiti, yra artimai susiję su Buknaičių sodžiumi.

Tad poeto Henriko Nagio simbolinis grįžimas yra tarsi jo valia, išreikšta poetinėje kūry- boje, laiškuose, atsiminimuose bei apsilankymu tėvų žemėje, esančioje Buknaičiuose. Jo at- minimo įamžinama vieningai su- tikto buknaitiška, mokyklos bendruomenė, tam pritarė rajo- no taryba bei respublikos rašy- tojų vadovai.

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,

Toronto, Ont. M6P 1A7

(Prieš Lietuvių Namus)

Tel. 416 535-6252

Greitas patarnavimas, naukštos kainos. Gaunami kontakto lėšiai (contact lenses).

Istorikų knygos sutiktuves

Otavoje įvyko diplomatų bei istorikų knygos sutiktuves, kuriose dalyvavo ne tik tai Kanados sostinės, bet ir Montrealio lietuvių grupė

I. V. DANYS, Otava

Knygos sutiktuves įvyko 1998.V.7 Otavos Latvų Namų salėje. Renginį pradėjo KLB Otavos apylinkės valdybos v. pirm. Vytautas Radzius, pasveikindamas Montrealio "Rūtos" klubo narius ir svečius atvykusius vėl po kelerių metų apžiūrėti sostinės "tulpių", kultūrinio institucijų ir pabendrauti su Otavos lietuviams. Šį kartą jie susitiko ir su Lietuvos atstovais Lietuvos ambasadoje.

Dr. Alfonsas Eidintas yra pagrindinis autorius su dr. Vytautu Žaliu ir dr. Alfred E. Senn'u naujos istorijos knygos anglų kalba "Lithuania in European Politics". Pirmininkas pakvietė ambasadorių dr. A. Eidintą padaryti pranešimą apie šią knygą.

Ambasadoriaus žodis

Parašyti objektyvią Lietuvos istoriją prieš 1988-89 m. buvo dar tik svajonė, – kalbėjo dr. A. Eidintas. Stipriai veikė vidinė ir išorinė cenzūra. Istorijos veikala prieš spausdinimą turėjo būti pristatytai Lietuvos komunistų partijos centro komiteto istorijos skyriui. Būdavo ne tik išbraukiama, bet ir prirašoma. Dėl to istorikai vengė politinių temų, pasitenkino ekonomikos ir socialinių reikalų temomis.

Atgimimo ir sąjūdžio laikais žmonės pradėjo reikalauti tikros nesovietinės istorijos. Pradėta atidaryti archyvus, galima buvo skaityti Bostone išleistą "Lietuvių enciklopediją", kaip ir kitas užsienyje išleistas knygas. Iki tol visa tai buvo specialiuose archyvuose ar fonduose. Pvz. Norint rašyti apie Biržišką reikėjo gauti specialų leidimą pasinaudoti tuo, kas buvo "Lietuvių enciklopedijoje". Archyve gaudavai tą vieną tomą su juostele, žymintia puslapius su aprašymu apie Biržišką. Pasidarytas ištraukas reikėjo palikti archyvų administracijoje. Po kiek laiko tos procentuotos ištraukos buvo atsiunčiamos ir tavo įstaiga ir galėjai nusirašyti cenzūrota tekstą savo rašomam straipsniui ar knygai.

Buvo valdžios leista ir skubiai atspausdinta 300,000 tiražu A. Šapokas "Lietuvos istorija". Ji daugiau skirta gimnazijos lygiui ir įvykiai aprašyti tik iki 1934 m. Lietuvos istorijos institute kilo sumanymas parašyti naują dviejų tomų Lietuvos istoriją. Sudaryta dvi grupės iš jaunesnės kartos istorikų. Pir-

mą mai grupei (istorijai iki 1795 m.) vadovavo Jūratė Kelpienė, o antrajai grupei (istorijai po 1795 m.) vadovavo A. Eidintas.

1993 m. perėjus į diplomatinę tarnybą Vašingtone su patarėju dr. Vytautu Žaliu, antrios grupės darbas Lietuvoje nutrūko, bet savo rankraščius atsivežė į Vašingtoną.

Vašingtone buvo labai daug pasiteiravimų apie atsikūrusią Lietuvą. Negaudami paruoštos medžiagos iš Vilniaus, vertėme į anglų kalbą įvairias atsivežtų rankraščių dalis ir padauginę siuntėme besiteiraujantiems. Pagalvojau, kad reikia sudėti tą medžiagą į sistemingą vienetą. Žalio – apie užsienio ar su užsieniu surištą politiką, Eidinto – apie nepriklausomybės atkūrimą, vidaus politiką, seimus, A. Smetonos valdžią iki 1940 m. Pakvietėm Wisconsin-Madison universitetą profesorių Alfred Erich Senn parašyti įžangą ir trumpą skyrių apie okupacinį laikotarpį 1940-90 m. (jo tėvas Alfred Senn, šveicas, 1921-30 m. gyveno Lietuvoje, vedė lietuvių, labai gerai išmoko lietuvių kalbą, buvo Lietuvos universiteto profesorius, 1930 m. pradėjo akademinį darbą JAV-se, buvo JAV universitetų profesorius, labai daug rašė apie įvairius Lietuvos rūpesčius, JVD).

Mokslo ir akademinio veikalo leidykla "Martin Press", Niujorke, susipažinusi su rankraščiu, sutiko knygą išleisti ir perėmė visus gamybos ir platinimo darbus. Ji turi savo tinklą universitetuose ir bibliotekose.

Knyga rodo, kad Lietuva turi gilią valstybingumą šaknis. Valstybės idėja buvo gyva visais laikais. Tai esminis pagrindas, kad 1990 m. vėl atsikūrė Lietuvos valstybė.

Apie sekantį laikotarpį – sovietmetį tik pradėdama rašyti. Kol kas nėra apie sovietmečio ekonomiką, administracinę tvarką ir pan. Atrodo, vengiama prisiminti tuos laikus, gal dar anksčiau, per mažai istorinės perspektyvos.

Buvo keletas klausimų iš susirinkusiųjų. Vienas jų klausė, koks archyvų patikimumas. Ar jie nebuvo kieno nors "pajudinti"? Atsakymas: "daug iš jų buvo išvežti į Maskvą, o vėliau grąžinti. Registracijos duomenų nei vienu, nei kitu atveju nėra. Kartais matosi, kad kai kas yra kitur. Todėl atsargumas naudojantis reikalingas.

Kitas klausė, kada pasibaigė cenzūra? Atsakymas: "faktiškai galima sakyti 1990 m. paskelbus nepriklausomybę. Sąjūdžio dėka 1988-90 m. palaipsniui galima buvo atviriau pasisakyti. Laikraščiai spausdino viską, atviriau reikėsi ir radijas. Bet nemažai kas baiminosi ir pradžioje, ir vėliau, ypač kad dar tankiai važinėjo. Atitinkamai vis plačiau atsivėrė ir archyvai.

Recenzento požiūris

Literatūros ir istorijos kritikas Vytautas A. Jonynas gyvenantis Montrealyje, parašė išsamią ir plačią recenziją apie naują išleistą knygą.

Jam negalėjus į knygos sutiktuves atvykti, Viktoras Prišcepionka padarė sklandžią santrauką ir ją perskaitė.

Jonynui veiklas padarė labai gerą įspūdį. Pvz. Jonynas klausia: "Kokių lūkesčių gali turėti išeivis, atsikleisdamas Eidinto-

Žalio knygą? Nelengva tuos lūkesčius atspėti, bet pagrindiniai būtų šie: kad ji būtų nenuobodi, lengvai skaitoma, objektyvi ir nešališka. Tą nešališkumą reikia suprasti, kad joje nebūtų tyčiojimosi iš mūsų tautos, kaltinanti ją nebūtomis nuodėmėmis, bet taip pat kad nebūtų puolama į patriotinę retoriką užglostant praeities skaudulius". "Turime pripažinti, kad joje apie visus įvykius pasisakoma nuosakiai, be egzaltacijos, ... nebando užslėpti ar užglostyti dėmių krašto gyvenime".

Jonynas nesutinka su prof. A. E. Senn'u, parašiusiu įvadą, kad knyga yra trumpa. Jonynas sako, kad tai "talpus tankaus audio veiklas".

Svečiai montrealiečiai

1948-50 m. pagal Kanados imigracijos planus namų ir ligoninių patarnautojoms ir pan. Otavon atvykusių skaičius pasiekė 250. Sutartims pasibaigus jie greitai skirstėsi, nes Otavoje nebuvo pramonės ir darbų. Iš tų pirmųjų dabar tėra penki.

Kanados ekonomijai kylant, valstybės administracijai ir Otavai augant, pradėjo atsikelti lietuviai iš įvairių vietovių. Jų skaičius viršijo 250. Paskutiniiais metais lietuvių skaičius Otavoje labai sumažėjo. Iš dabar esančių apie 120 pusė yra anksčiau ilgiau ar trumpiau gyvenę Montrealyje. Nuo KLB apylinkės įsteigimo 1952 m. vienuolika apylinkės pirmininkų buvo atsikėlę iš Montrealio, o kita pusė – iš įvairių vietovių. Taigi Otavos lietuvių "giminytė" su Montrealiu yra beveik "natūrali".

Negausi Otavos lietuvių bendruomenė visada galėjo palaikyti ryšius su federacinės valdžios institucijomis, parlamentais ir atkreipti jų dėmesį į Lietuvos reikalus. Sumanesni vadovai tai padarydavo. Taip būdavo palaikomas KLB centro valdybos ryšys su valdžios įstaigomis. Įvairiems renginiams reikėjo pagalbos, kurios nemažai atėdavo iš netolimo Montrealio, jų menininkų, visuomenininkų, ansamblių. Tokio bendravimo tęsėjas – didelis būrys montrealiečių atsilankė ir į knygos sutiktuves Otavoje.

Daug metų veikiančią Montrealyje "Rūtos" klubo veikla remiasi vyresniųjų įėjomis. Jis organizuoja ne tik pramoginius, bet ir kultūrinius, visuomeninius renginius, pritraukia ir ne narius. Šioje ekskursijoje matėsi daug asmenų, aktyviai pasireikusių spaudoje, organizacijose, kultūrinuose ir visuomeniniuose vietuose. Dabar klubo pirmininkas yra Romas Verbyla, kuris vadovavo šiai išvykai.

Knygos sutiktuves sklandžiai vadovavo Otavos apylinkės pirm. Vytautas Radzius (į Otavą atsikėlęs iš Vinipego). Renginio ir pobūvio paruošimams darbams pagrindinė jo padėėja buvo Stasė Danaitienė (seniau gyvenusi Montrealyje), ilgametė šeštadieninės mokyklos mokytoja. Daug knygos sutiktuvių paruošimo darbų atliko Viktoras Prišcepionka (kelerius metus gyvenęs Montrealyje), keletą kartų buvęs Otavos apylinkės pirmininku ir suorganizavęs originalių lietuviškų renginių.

Atsilankusiems buvo įdomios ir turiningos programos popietė, pabendraavimas ir pažinčių atnaujinimas su rečiau sutinkamais kaimynais.

Knygos "Lithuania in European Politics" sutiktuves Otavoje 1998.V.7. Kalba vienas iš knygos autorių ambasadorius dr. ALFONSAS EIDINTAS; žemiau dalis klausytojų

Gaivinanti daina ir muzika

Dainos ir muzikos sambūrio "Klumpė" koncertą Toronte prisimenant

*Smiltelė po kojom
Ant vieškelio gimto,
Smiltelė ant tako,
Savių numinto.
Rankas tu man šildai,
Kai ją paliečiu,
Ir širdį pašildyk –
Maloniai kviečiu.*

Dar visums skamba dainos "Gimtinės vieškelio smiltelė" žodžiai, o mintimis dar vis su Jumis.

Paprastais žodžiais nuoširdžiai dėkojame už mums atvežtą kaimiškos muzikos ir nuotai-kingų dainų rinkinį, nelyginant surinktą, kruopščiai išdalinutą perlų vėrinį. Tai nepaprasta dovana – mūsų dvasios atgaivinimas, naujas ir gausus šaltinio vandens gurgūnis sielai pakilti, o pakilus dainų sparnais nuskristi į mums visiemis mielą gimtinę, lietuvišką sodžią. Armonikos garsais sužadinti prisiminimai vilioja mus sugrįžti aplankyti pamintų take-lių, pavakaroti Joninėse, užsimiršti vieversio giesmėse. Nesvarbu kokiuose pasaulio kraštuose išblaškyti bebūtume, mus visus sieja viena, dainai ir muzikai jautrių širdžių, lietuviška dvasia. Dėkojame "Klumpė" už gaivinančią, dvasiškai pakeičiančią, žaviai gaudinančią, švelniai jausmus virpinančią muzikinę programą.

Nekantriai laukėme gegužės 9 d. Toronto Lietuvių Namuose Punksko kultūros namų dainos ir kaimiškos kapelos "Klumpė" pasirodymo. Smagu buvo matyti gausiai susirinkusius.

Suskambėjus pirmam kūrinui, "Sutiktuvių maršui", klausytojų dėmesys susiliejo su judesiais scenoje. Pradžioje girdėjo- me kelis muzikinius kūrinius, kurie pasižymėjo darniu atlikėjų susigrojuimu, įvedančiu į nuotai-kingą įvairovę. Skambėjo pakiliūs valsai, trankios polkos, linksmi fokstrotai.

Po dainos ir muzikos sambūrio "Klumpė" koncerto Kanadoje prieš grįžtant į Punkską

Maloniai klausėmės kaimiškų kūrinių muzikinių pynės, nes tai vienas, tai kitas kapelos instrumentas aiškiai vesdavo melodiją, pajutęs savo "svarbą", nežymiai paeidavo į priekį. Vienur išsiskirdavo smuikėlio, kitur akordeono, armonikėlės ar pučiamosio instrumento vedama melodija scenoje. Atlikėjai scenoje susiprasdavo be žodžių, kalbėdavo akimis ir muzika. "Klumpės" vadovas Vyt. Pečiūlis kapelą vedė stipriai prilaikydami nelyginant eiklų žirgą: vienur akordus pritildydami, kitur žaismingai pabrėždami, dinamiškai kaitaliodami melodijos dalis, tempus, tonacijas ir instrumentus.

Visų atlikėjų pastangomis kūriniai įgaudavo ciklumą, autentiškumą, dvasinį gyvumą. Žiūrovų dėmesį patraukė prasmingai įvestos ritmų pabrėžti tikros klumpės, pajavirinimui kočėlas, skudučiai, ir nelyginant svirpliai pievoje ar paukščiai šakose pučiamieji molinukai.

Išiklausę prasmingų ir širdžiai artimų "Gimtinės", "Tu Lietuva", "Kaimas", "Lopšinė" dainų žodžių, didžiavomės savo kilme. Šaknims giliai suaugę su paprasta kaimietiška dalia, darbščia ir svetinga to krašto dvasia, pasijutome laimingi, kad esame lietuviai, išsaugoję lietuvišką žodį, tradicijas, meną.

*Kas subatėlę, kai armonika užgros,
Dainuotė linksma jaunimėlis padainuos,
Smagus širdy ir noris būti su visais,
Kai ji suskamba vakarais...*

Brangūs klumpiečiai! Su Jumis gegužės vakarą Toronte tėviškės takais nukeliavome į Jonines, gegužinę, Palangą ir į mielą sodžią, o tyliai kalbanti vieškelio smiltelė suvirpino ne vieno klausytojo širdį iki ašarų. Dar ilgai prisiminsime skrybėlėtą pyrkorių ir apdainuotą Tamosių bekepurį.

Gyvuokite scenoje ilgus ir kūrybingus metus, dvasia nesentantys, daina ir kaimietiška muzika jaudinantys jaunos ir senus.

*Smiltelė paimsiu
Tave su savim.
Aplėbsiu kaip mylimą
Savon širdin.
Kartu nukeliausim
Tą likusį kelią –
Tu man vis priminsi
Gimtinės takelį.*

J. Dz.

Naujas žodis yra kaip laukinis žvėris: pirmiausia turi pažinti jo būdą ir jį sutramdyti tada jau gali jį panaudoti.

H. G. Wells

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Ignas Šeinius (1889-1959), užsakyta Prūsijos ir Mažosios Lietuvos fondo, 1991 m. sukūrė skulptorius Rimvydas Midvikis. Fondo pirm. Virginija Kondrotienė paminklinę pirmosios lietuviškos knygos autoriaus skulptūrą norėjo pastatyti jau Nemanu pavadintoje Ragainėje prie šventovės, kurioje jam teko klebonauti. Atrodo, toks sumanymas nepatiko Karaliaučiaus kraštą valdantiems rusams. Užsakytojai, matyt, buvo užmiršę, kad bronzinės skulptūros brangiai žaliavai vagiamos ne tik Lietuvoje, bet ir Karaliaučiaus krašte. Tad dabar šią paminklinę Martyno Mažvydo skulptūrą galima aplankyti tik Vilniuje, valstybiniame Lietuvos muziejuje.

Lietuvos valstybinio muziejaus rinkinius papildė vokiečio fotografo Josefo Heero padovano- tos jo tėvo Augusto palikimui priklausiusios 248 I D. karo nuotraukos, papildytos to laikotarpio atvirukais. Augustas Heeras 1916-17 m. Vilniuje tarnavo Dešimtosios vokiečių armijos lakūnų vado fotografo. Šion davanon buvo įjungtas ir tada Vilniuje išleistas mažasis Vilniaus miesto vadovų vokiečių kariams. Nuotraukos bei atvirukai atskleidžia tuometinio Vilniaus ir Kauno vaizdą. Įdomiausias Kauno nuotraukos yra 1917 m. nusileidusio "Cepelino" orlaivio ir feldmaršalo P. Hindenburgio geležinkelio stotyje 1916 m.

Petronėlė Orintaitė, išeivijos rašytoja, gyvenanti Los Angeles mieste, yra gimusi 1905 m. vasario 18 d. Liepalotuose, dabartinia- me Šakių rajone. Pasak Giedrės Rutkauskaitės "Literatūroje ir mene", P. Orintaitės raštai liudija, kad jos gintarinio jausmo gūžta ir dvasinės bei jausminės atramos turtas tebėra Šakių rajono pradi- nė ir dabar jau dešimtmetį Ketur- naujienos mokykla. Prieš keletą metų jos vedėja Angelė Jasaitienė ten yra įsteigusi šios apylinkės kras- totyros muziejų. Jame yra ir spe- cialus skyrius žymiajai kraštiečiai P. Orintaitė. Šios mokyklos moky- tojai, mokiniai bei jų tėvai kasmet prisimena P. Orintaitę per jos gim- tadienį vasario 18 d. Tokiomis progomis jau keliskart šioje mo- kykloje yra lankęsi Kauno apskrities viešosios bibliotekos gyvojo žodžio almanacho "Ažuolynas" au- toria ir Robertas Keturakis ir skai- tovē Daina Kazlauskienė, rašyto- ja Marija Macijauskienė, aktorė Rūta Stalilūnaitė ir Lucija Za- būraitė, smuikininkas Tomas Stri- maitis, pianistas Darius Kudirka.

Šiemetiniam P. Orintaitės gim- tadieniui "Varpo" leidykla Kaune buvo išleidusi jos pačios sudarytą įvairiais laikotarpiais sukurtų aš- tuoniolikos apsakymų ir apybrai- zų knygą "Būk žmogus, Žabuli!" Tad P. Orintaitės gimtadienis ta- po jos dar vienos knygos sukaktu- vėmis. Į jas atvyko "Varpo" lei- dyklos direktorius Povilas Kau- nas, knygos "Būk žmogus, Žabu- li!" redaktorius Juozas Kundrotas ir biografinių esėzmo straipsnių apie P. Orintaitę autorė kaunietė Marija Macijauskienė. Svečiai iš Kauno aptarė dar vieną P. Orintai- tės knygą "Būk žmogus, Žabuli!", džiaugdamiesi jos stiliumi ir gyva kalba, būdinga šio šimtmečio pra- džios Zanavykų krašto žmonėms.

Niujorko Metropolitan operos žurnalo "Opera News" pranešimu, kovo 19 d. Hartforde mirė buvusi šios pasaulinio garso operos sol. Anna Kaskas, lyrinis mezzo-sop- rana. Mums ji yra žinoma kaip Ona Katkauskaitė, gimusi 1909 m. sausio 4 d. lietuvių išeivių Kat- kauskų šeimoje Bridgeporte, Conn. Turėdama gražų balsą, baigė Ea- tono konservatoriją ir 1926 m. at- vyko Lietuvon, prisimindama, kad ten yra gimę abu jos tėvai ir kad Lietuva jau turi savo operą. Lie- tuviai susižavėjo jos balsu. 1927 m. gegužės 4 d. O. Katkauskaitė debiutavo Raganos vaidmeniu G. Verdžio "Kaukių balijuje". Lietu- vos vyriausybė jai paskyrė stipen- didą studijoms Milane pas prof. Fernandą Ferrare. Iš Italijos O. Katkauskaitė grįžo į JAV pas su- sirgusią motiną. Ten ji tapo dide- lio konkurso laimėtoja, 1935 m. priimta Niujorko Metropolitan operon. Atrodo, įveikti šimtus jon norinčių patekti varžovų O. Kat- kauskaitė padėjo ne tik jos gra- žūs balsas, bet ir Lietuvos vyriau- sybės paskirta stipendija dainavi- mo studijoms Italijoje. Matyt, tos pagalbos nebuvo užmiršusi ir Met- ropolitan operos žvaigždė Anna Kaskas, ir savo koncertus įjungda- vi ir lietuviškų kūrinių. Klivland- tautybių lietuviškame darželyje yra jos pasodinta liepa.

Martyno Mažvydo skulptūrą, užsakyta Prūsijos ir Mažosios Lie- tuvos fondo, 1991 m. sukūrė skulp- torius Rimvydas Midvikis. Fondo pirm. Virginija Kondrotienė pa- minklinę pirmosios lietuviškos kny- gos autoriaus skulptūrą norėjo pa- statyti jau Nemanu pavadintoje Ragainėje prie šventovės, kurioje jam teko klebonauti. Atrodo, toks sumanymas nepatiko Karaliaučiaus kraštą valdantiems rusams. Užsa- kytojai, matyt, buvo užmiršę, kad bronzinės skulptūros brangiai ža- liavai vagiamos ne tik Lietuvoje, bet ir Karaliaučiaus krašte. Tad dabar šią paminklinę Martyno Mažvydo skulptūrą galima aplan- kyti tik Vilniuje, valstybiniame Lie- tuvos muziejuje.

Klaipėdos universiteto dai- navimo katedrą vadovauja doc- entė Ona Glinskaitė, gimusi Ukmergės rajono Siesikų mies- telyje, studijas pradėjusi Kaune, Juozo Gruodžio muzikos mo- kyklos dainavimo skyriuje. "Lie- tuvos ryto" atstovės Rūtos Ke- turakytės pranešimu, sopranas O. Glinskaitė, dainavimo studijas baigusi Leningrade, debiutavo S. Kirovo operos ir baletu teatre. Caro laikų Petrapilyje jis buvo vadinamas Marijos teatru. Jo scenoje debiutinius žingsnius yra pradėjęs ir mūsų Kipras Pet- rauskas, o dabar jai du kūrybi- nius dešimtmečius atidavė sol. Ona Glinskaitė, sopranas iš Sie- sikų miestelio. Lietuvon ji grįžo tik 1983 m. Jos solinės koncertas tik dabar gegužės 13 d. įvyko Vilniuje, M. Mažvydo bibliote- kos praeisalyje. Pasak "Lietuvos ryto" atstovės R. Keturakytės, daugeliui klausytojų tai buvo pirmoji pažintis su išpūdingos praeities soliste.

Tarptautinį studentų meno festivalį "Studentiškas pavasaris- 98" gegužės pradžioje surengė Šiaulių universitetas. Jis buvo pradėtas į svečius atvykusių chorų koncertais Šiaulių mokyklose, liau- diškos muzikos ansamblio "Saulė" koncertų Kuršėnų kultūros na- muose, oficialiu festivalio atidary- mu universiteto atliktą salę. Eity- nes Šiaulių gatvėmis, susietas su parodos darbų atidarymu, suor- ganizavo dailės fakulteto studen- tai. Festivalį praturtino kameri- nės muzikos vakaras, Vilniaus pe- dagoginio universiteto studentų teatro spektaklis, vakarietiškos mu- zikos vakarėlis "Juonė pastuogė- je". Bendrame liaudiškos muzi- kos vakare programą atliko lietu- viai, latviai, čekai ir švedai. Fes- tivalio užbaigai buvo pasirinktas džiazas ir pramoginės muzikos va- karas su programą atliekančiais lietuviams ir švedais.

Utenoje buvo paminėtos jos įsteigimo septyni šimtai trisdešimt šeštosios metinės. Joms buvo skirti šio miesto darželių, mo- kyklų vaikų, jaunimo grupių kon- certai, įvairios parodos. Įdomus buvo 1,261 metro bėgimas ir su- augusiems, ir vaikams. Juo buvo paminėtas Utenos miesto įsteigi- mas 1261 m. Kultūros rūmai žiū- rovus pakvietė į tarptautinį mėgė- jiškų teatrų festivalį "Pjero dienos Utenoje". Jame dalyvavo Utenos, Klaipėdos, Kelmės, Kretingos, Lenkijos Chelmo, Rygos ir Ru- sijos Petrapilio (Sankt Peterbur- go) teatrai. Utenos kultūros rūmų mėgėjų teatras festivaliui buvo paruošęs Jauniaus Kulnio istori- nės dramos "Utenis" premjerą.

Vladas Vyšniūnas ("Aušre- lė"), mokytojas, rašytojas, parti- zanas, politinis kalinys, gimęs 1922 m. sausio 2 d. prie Radviliš- kio, staiga mirė Klaipėdoje ge- gužės 10 d. Velionis priklausė kpt. I. Pucevičiaus-Radvilos vadovau- jamai partizanų grupei "Žalioji rinktinė", leido dvisavaitinį in- formacinį biuletinį, literatūrinį leidinį "Žodžiai iš miško", pa- ruošė visuomeninį literatūrinį almanachą. V. Vyšniūnas, išduo- tas ryšininkas, buvo suimtas 1946 m. birželio 9 d., kalintas Sibire, 1955 m. ištermetas Karagadon. Velionis nuo 1961 m. gyveno Klaipėdoje. Prasidėjus Lietuvos atgimimui, "Pergalės" žurnalas iš- leido jo beletrizuotų atsiminimų knygą "Šiaurės eskizai". Liko rankraščiai jo atsiminimų kny- gos "Pentkasis pragaro ratas", apsakymų, legendų, padavimų. Velionis jau buvo laimėjęs "Dir- vos" novelės konkursą Klivlan- de ir "Varpo" žurnalo 1997 m. premiją Šiauliuose.

V. Kst.

GIEDRĖ MILUKAITĖ

Kasdienė duona

*Šiuo metu vejas topolius prie kelio
Tai beržų šakos stiebuoja palengva,
O sielvartė žemaitiško smiltelės,
Paskendus nulenka žemai galva.*

*Artojo prakaitu įmirkę vagos ilgos,
Lietus ir saulė, ar sutars gerai?
Medinė ašara rasa skausmingai vilgos,
Sustingę snaudžia pelkui ajerai...*

*Tarp temstančių miškų kalvelės
išsimėtę,
Štai stimų pulkas pralekia grakščiai,
Kirtimai kievčia paragaui avietę,
Ir duona kvepia nokstantys rugiai.*

*Artojas akimis prabėga lauką,
Žvilgsniu paglosto jūras
beliūnuojančias javy...
Kasdienė duona ji į kovą šaukia
Ir bočių senkapiai, tėv...*

Per šimtmečių ekraną

(Britų muziejuje)

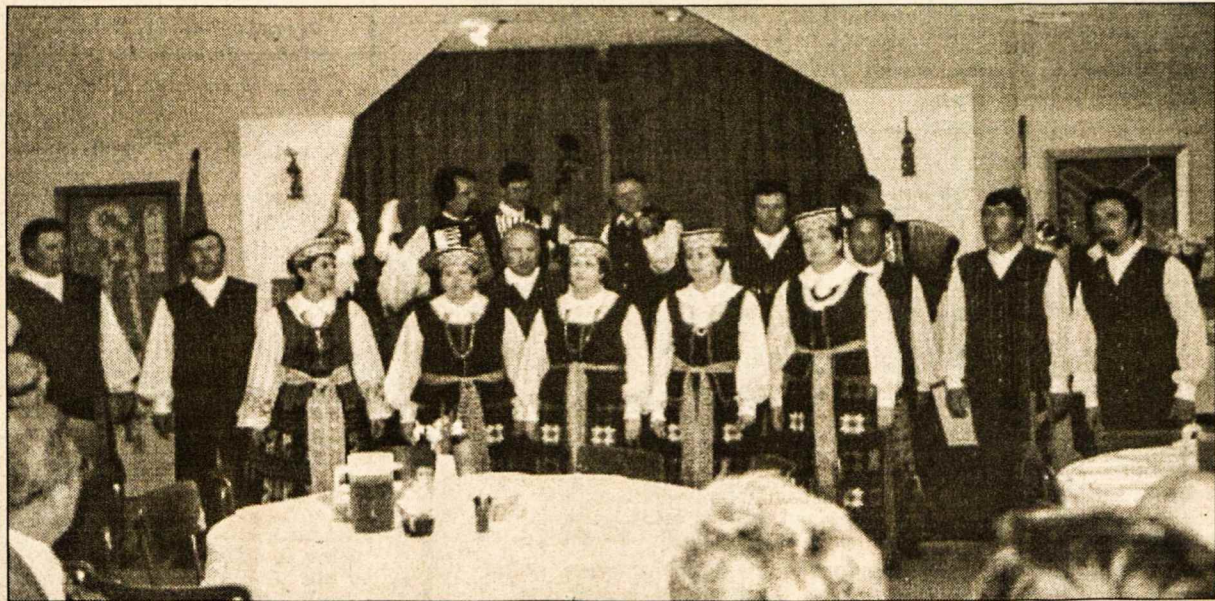
*Per šimtmečių ekraną amžiai bėga
Ir laiko juostoj lieka praeitis.
Ten majų miestai paslaptingi miega,
Karalių soduos nudenio nakis...*

*O dar kažkas šumero ir Akado
Mįslingi raštai averta vartus,
Amžiai kaskadom slysta lyg ant ledo,
Karų nuodėgūs štai šmėkščioja
kartus...*

*Egipto piramidės... Kleopatros veidas
Lyg brangakmenis šysteli staiga –
Mes blunkantys šešėliai, amžių vėjo
aidas,
Plaštakėm nusagstyta giranti banga...*

*Minia šventųjų stebi žemės dramą,
Galbūt mes jiems tikrai kvaili drugiai,
Kurie ugnį staiga pradadė amų
Dar tikis vis sparnus išskėst plačiai...*

Per šimtmečių ekraną amžiai bėga...

Po dainos ir muzikos sambūrio "Klumpė" koncerto Kanadoje prieš grįžtant į Punkską

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir trečiadieniai nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniai nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniai nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniai nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniai nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 58 milijonus dolerių

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	3.25%
180-364 d. term. ind.	3.50%
1 metų term. indėlius	3.75%
2 metų term. indėlius	4.00%
3 metų term. indėlius	4.25%
4 metų term. indėlius	4.50%
5 metų term. indėlius	5.00%
1 metų GIC-mėn. palūk.	3.75%
1 metų GIC-met. palūk.	4.00%
2 metų GIC-met. palūk.	4.25%
3 metų GIC-met. palūk.	4.55%
4 metų GIC-met. palūk.	4.75%
5 metų GIC-met. palūk.	5.25%
RRSP, RRIF ir OHOSP	2.75%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	4.00%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	4.25%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	4.55%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	4.75%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	5.25%
Taupomąją sąskaitą	2.00%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	2.25%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	2.00%
Amerikos dol. kasd. pal.	
taupymo sąsk.	2.75%

IMA UŽ:

Asmeninės paskolas	
nuo.....	7.50%
Sutarties paskolas	
nuo.....	7.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu	
nuošimčiu	
1 metų.....	6.30%
2 metų.....	6.40%
3 metų.....	6.55%
4 metų.....	6.65%
5 metų.....	6.70%
Su keičiamu	
nuošimčiu	
1, 2, 3 metų.....	5.65%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas čekių ir taupymo sąskaitose. Duodame komercinius mortgicijus iki \$725,000.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto vertės (iki \$250,000). Parduodame pinigines perlaides (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neiname mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC-PLUS" kortelė

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING

Licence
E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

- ELEKTROS INSTALACIJAS
- VĖSINIMO SISTEMAS
- ŠALDYTVUVUS
- SKALBIMO MAŠINAS
- ELEKTRINES PLYTELES
- DŽIOVINTUVUS
- KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti Vytui tel. 200-8960 arba 236-9071, Toronto.
Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

- Centrinės šildymo ir A/C sistemos
- Oro drėkintuvus (Humidifiers)
- Šaldymo sistemos, šaldytuvus
- Skalavimo mašinas, džiovintuvus
- Indų plovimo mašinas, virkles

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui
tel. 416 370-3539 arba 416 740-9650 Toronto
(Nemokamai atvažiuoju į kainoti)

ROYAL LEPAGE

Jeį norite pirkti ar parduoti
namą, ar gauti informaciją,
prašau man paskambinti.
Prizadu mielai ir sąžiningai
patarnauti

Lina Kuliavienė

2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2

Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos –
kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI
tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

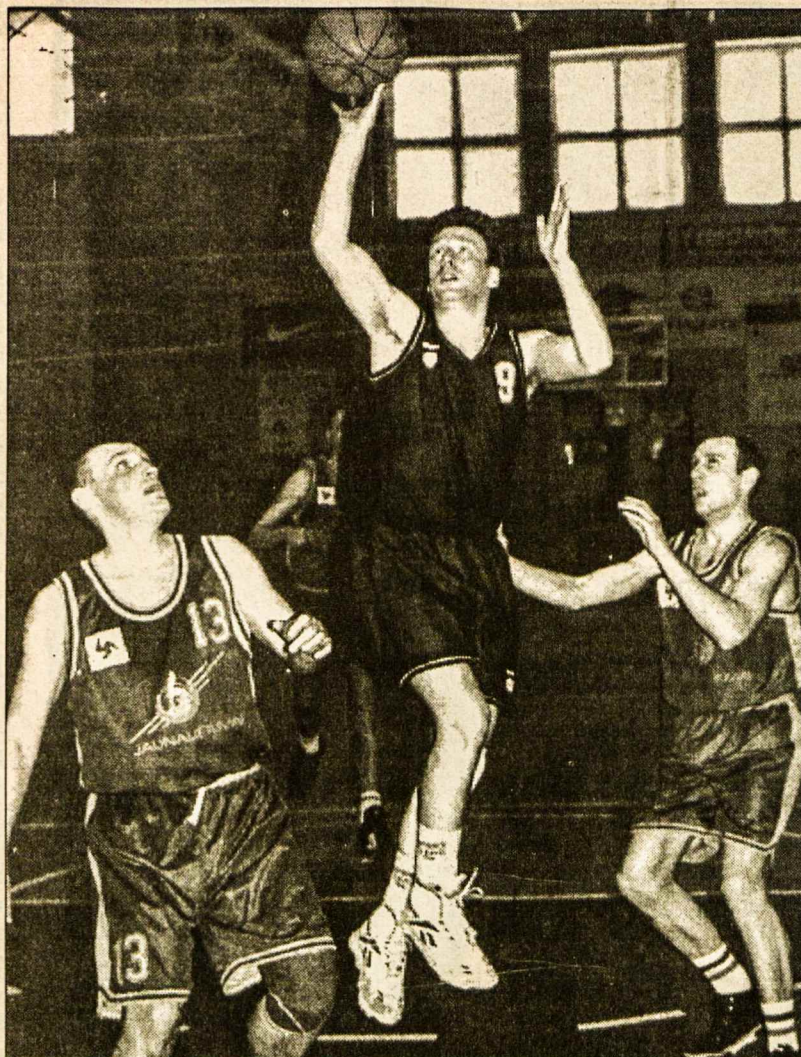
Gavęs "Associate Broker" leidimą, dabar galėsiu dar
geriau patarnauti savo tautiečiams. Dėl sąžiningo ir
profesinio patarnavimo parduodant ar perkant
nekilnojamo turto nuosavybės prašau skambinti

TEODORUI STANULIUI, B.A.

Associate Broker

Tel. 416 769-1616; namų 416 231-4937;
nešiojamas 416 879-4937; faksas 416 769-1524.
RE/MAX WEST REALTY Inc., 1678 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A9, 100 metrų į rytus nuo Toronto
pensininkų klubo "Vilnius Manor".

NEMOKAMAS namų įvertinimas

Lietuvos partijų atstovų krepšinio varžybas Vilniuje laimėjo Politikali-
nių ir tremtinių sąjunga, nugalėjusi jaunalietuvius Ntr. V. Kapočiaus

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

prelatus Jean-Louis Toran, kurio pozicija prilygtų užsienio reikalų ministeriui.

J. Chretien pranešė, kad privacioje audiencijoje su popiežium Jonu Paulium II Šventasis Tėvas pareiškė pageidavimą, kad Kanada ir toliau darytų spaudimą Kubos prezidentui dėl religinės laisvės didinimo jo krašte.

Ontario provincijos sveikatos ministrė Elizabeth Witmer birželio 3 d. pranešė, kad vyriausybė skirs \$60 mln. psichinių ligų gydymo programoms tobulinti bei plėsti. Bus kreipiamas ypatingas dėmesys į išankstinę apsaugą, visuomenės saugumą ir paslaugų prieinamumą. Taip pat bus peržiūrimi įstatymai, susiję su psichinės sveikatos klausimais.

Dalis paskirti lėšų bus naudojama pagerinti vietinėms (community-based) paslaugoms, lovų skaičių padidinti bei ilgalaikę priežiūrą sustiprinti. Taip pat bus stengiamasi daugiau informacijos teikti visuomenei.

Žvejybos ministerija nustatė 20,000 menkių ribą Niufaundlando provincijos pietinio pakraščio žvejams. Iš karto riba šiam sezonui buvo per pusę žemesnė, kas žvejus labai papiktino, nes moksliniai tyrimai rodo, kad menkių skaičius yra atsigavęs. Jiems taip pat buvo nepriimtina, kad prancūzams žvejams leidžiama neribotai žvejoti prie St. Pierre ir Miquelon salų.

Bedarbiams žvejams mokamos kompensacijos pagal \$1.9 bln. TAGS programą, kuri baigiasi š.m. rugpjūčio mėn. Ji bus atnaujinta bent iš dalies šelpti nedirbančius žvejus, kurių darbas buvo sustabdytas dėl žuvų išnykimo.

Kanados statistikos departamentas praneša, kad 178,580 automobiliai buvo pavogti 1997

Dr. Gina J. Ginčauskaitė optometristė

1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Prima pacientus pagal susitarimą

Tel. 416 532-7115

Susitarus prima
pacientus ir vakarais

Aukojo "T. žiburiams"

\$100 - V. Plečkaitis; \$65 - G. Baltutis; \$58 - S. Juzėnas; \$50 - I. Jurcevičius; \$38 - A. Mažiulis; \$31 - E. Kuchalskis; \$25 - S. Šimoliūnas, R. Vinette; \$20 - E. Beržaitis; \$18 - D. Jakas; \$15 - A. Pilipavičius; \$10 - E. Gordon, E. Baltrušaitienė, F. Izickas, V. Styga, B. G. Grajauskas, J. Banylis, K. Polikaitis; \$6 - M. Bernotas, \$5 - K. Žutautas.

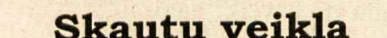
Rėmėjo prenumeratą atsiuntė: \$55 - J. Dženkaitis, A. Kužmarskis, P. Žulys, B. Dundys, M. Vaskevičius; \$52 - dr. J. N. Dėdinas, A. Kiaupa, E. Kuchalskis, V. Banelis, D. Jakas, prel. A. Bartkus, D. Bendikas, Tėvai Jėzuitai (Montrealis), V. Lelis, V. O. Narušiai, B. Vaišnoras, A. Bertulis, A. Barzdukas, V. Petrulis, A. Alsbėgas, P. Pranckevičius, J. Petrūnas, A. Markevičius, K. Rimkus, V. Grudzys, A. I. Savickas, J. Šimkus, K. Šileika, J. Rickus, P. Tutlys, V. Šniulis, dr. A. Balčiūnas, Z. Pajaujis, I. Raulinaitis, J. Žygas, J. Butkus, V. Kupcikevičius, L. Kosell, L. Balaišis, E. Petrus; \$50 - S. Plučas, S. Kulmaticas, prel. I. Urbonas, A. Berneckas, P. Dikaitis, L. Klimas, E. Lukavičius, O. Trijonienė, M. Remienė.

Rėmėjo už dvejus metus atsiuntė: A. Eimantas, A. Ankus.

Garbės prenumeratą atsiuntė: \$100 - E. Sakas-Sluder; \$65 - dr. B. Girmis, F. Ignaitis, S. Paulaitis; \$62 - A. Girša, J. Ardy, I. Jurcevičius, Z. B. Tumosa, A. Mažiulis, V. Pošius; \$60 - M. Genčius, F. Mašalas, J. Gaizutis, E. Sidlauskas.

Garbės už dvejus metus atsiuntė: A. Čiužas, K. Grunys, A. Mičiūnas.

Nuoširdus aciu už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

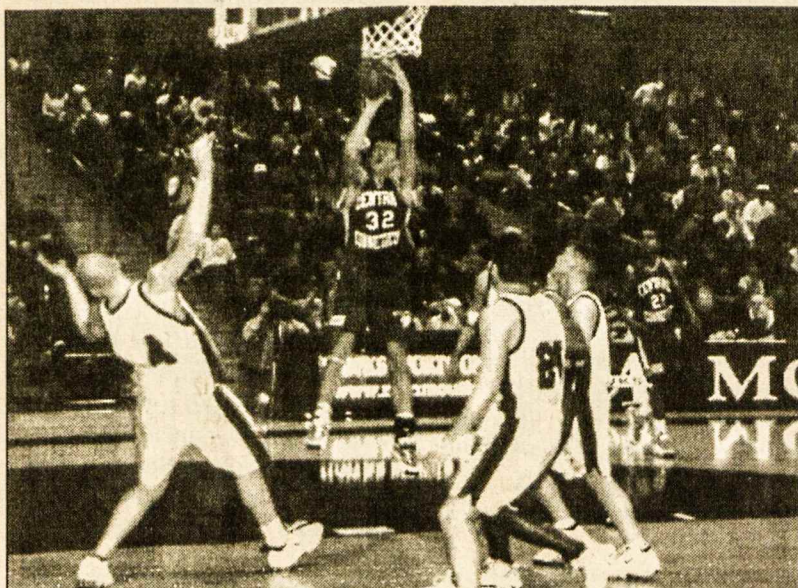

Skautų veikla

• Birželio 13-14 d.d. organizuojama antra talka į "Romuvą". Gegužės 23-24 d. K. Pajaujis su tvarkė didžiojo pastato elektros laidus iš lauko ir vidų. Toliau numatyti dažymo ir virtuvės užbaigimo darbai. Pirtis jau užbaigta ir puikiai veikia. "Romuva" jau oficialiai padidėjo 10.5 ha. Tai plotas prieš vartus ir miškas. Dabar taisomas kelias ir bus pastatyti vartai prie naujo įvažiavimo. Be to, yra tvarkomi dokumentai dėl sklypo, esančio kitoj ežero pusėj. Abi pakrantės teiks daugiau privatumo. Gerai administruojama ir auganti plotu "Romuva" yra nuosavas, gražus lietuviškas kampelis prie Fox (Lapės) ežero. Visą priežiūrą pavydingai tvarko j.s. R. Sriubickis ir dr. A. Pavėvičius. Skatinama stovyklavietė dažniau lankyti, joje išsklyti bet kurio metu. F.M.

ŠYPSENOS

Žvejai
- Aš gaudau upėtakius masiškai, kaip kokias aukšles:
- Abejoju ar bent viena esi pagavęs. Kur gi tai buvo?
- Ogi šitame ežere!
- Žinoma, po manęs jų čia ne-liko!

MARIUS KOVALIUKAS (centre), vienas iš JAV-bių universitete (Central Conn.) besimokančių Lietuvos studentų prideda dar du taškus svarbiose rungtynėse.

Astra Travel & Services Inc.

1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus į vakarus)
Ontario, Canada, M6P 1A7

LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA JŪSŲ PASLAUGOMS!

Vasaros metu į Lietuvą keliaujančiųjų dėmesiai!

Parūpiname bilietus į Lietuvą ir kitas pasaulio šalis papigintomis kainomis. Nebrangūs draudimai išvykstantiems ir atvykstantiems. Didelės nuolaidos individualioms grupėms visos vasaros metu (ne mažiau kaip 10 žmonių). Parduodame kelionės į Lietuvą įskaitant skrydį, pervežimą iš oro uosto į viešbutį, nakvybę viešbutyje (ne mažiau kaip 3 žvaigždučių) ir pusrūgį. Besinaudojantys mūsų paslaugomis apdovanojami kelioniniais krepšeliais.

Laukiame Jūsų pageidavimų visais keliuoniu klausimais

Teiraukitės visomis darbo dienomis, šeštadieniais pagal susitarimą

TEL: 416 538-1748 FAX: 416 538-4390

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

AKTYVAI per 106 milijonus dolerių

MOKA:

3.00% už 30-89 dienų term. indėlius	
3.25% už 90-179 dienų term. indėlius	
3.50% už 180-364 dienų term. indėlius	
3.75% už 1 m. term. indėlius	
4.00% už 2 m. term. indėlius	
4.25% už 3 m. term. indėlius	
4.50% už 4 m. term. indėlius	
5.00% už 5 m. term. indėlius	
3.50% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
4.00% už 1 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už 2 m. GIC invest. pažym.	
4.55% už 3 m. GIC invest. pažym.	
4.75% už 4 m. GIC invest. pažym.	
5.25% už 5 m. GIC invest. pažym.	
2.75% už RRSP ir RRIF ind.	
(variable rate)	
4.00% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
4.25% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
4.55% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
4.75% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
5.25% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
2.75% už OHOSP (variable rate)	
2.00% už taupymo sąsk. (gyv. drauda)	
2.00% kasd. pal. čekių sąsk.	
3.75% už JAV dol. 1 m. GIC	
2.75% už JAV dol. kasd. pal. sąsk.	
(US dol. Sav. Acc.)	

IMA:

už asmenines paskolas nuo.....7.50%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeičiamu nuošimčiu (fixed rate)
1 metų.....6.30%
2 metų.....6.40%
3 metų.....6.55%
4 metų.....6.65%
5 metų.....6.70%

su keičiamu nuošimčiu.....5.65%

Duodame:

- asmenines paskolas iki \$250,000;
- mortgicijus iki 95% įkainoto turto;
- riboto kredito paskolas (Line of Credit) ir
- komercinius mortgicijus

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eilgoje

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymos sąsk.) pagal santaupų dydį iki \$2,000.

Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas. Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų. Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigų (Wire transfer) į Lietuvą ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antr. ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 9 v.r. – 8 v.v.
- Šeštadieniai nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

SKYRIAI:

Lietuvių Namuose – 1573 Bloor St. W., Toronto ON M6P 1A6

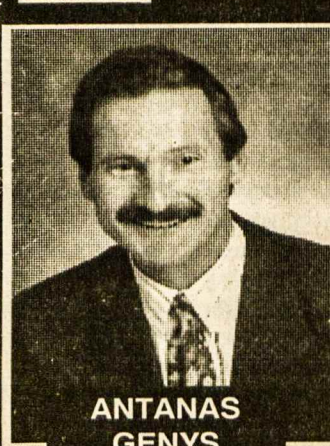
Telefonas: 416 532-1149

Etobicoke – 2975 Bloor St. W., Toronto ON M8X 1C8

Telefonas: 416 207-9239

Sutton GROUP

ANTANAS
GENYS

sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybinės paslaugas,
greitą dėmesį,
sąžiningumą,
išsamią informaciją.
Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000

pirkimo ar pardavimo klausimais

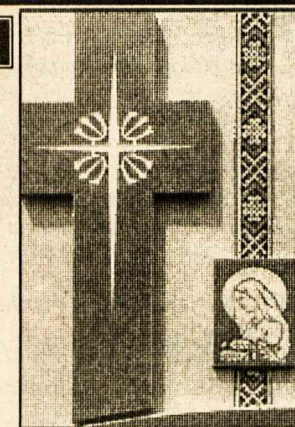
SMITH MONUMENT CO. LTD.

(nuo 1919 metų)

- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puošiamie lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7

Queen Travel International Ltd

ALGIS
MEDELIS

133 Roncevalles Ave.,
TORONTO, Ont. M6R 2L2 Tel. 416 531-4800

KELIONĖS Į VISUS KRAŠTUS VISOMIS ORO LINIJOMIS!

Pranešu, kad TRIMIS GRUPĖMS, BIRŽELIO GALE, į Vilnių skrenda 98 keleiviai. Norintiems prisidėti – keletą vietų dar rasiu. Pageidaujantiems skristi kitu metu – geriausias kainos yra skrendant per Londoną arba Paryžių, naudojantis Lietuvos Avialinijos (LAL) bilietais, pritaikant jų sutartį su AIR CANADA. Parduodam ir FINNAIR, LUFTHANSOS, KLM ar lenkų LOT bilietus.

KELIONES PARUOŠIU NE TIK IŠ TORONTO, BET IR IŠ HALIFAKSO, OTAVOS, MONTREALIO, EDMONTONO, KALGARIO IR VANKUVERIO! PASIEŠKOKITE PIGIAUSIOS KAINOS IR TADA SKAMBINKITE MAN! Pas mane atvažiuoti nėra būtiny – kelionės sutvarkau paskambinus telefonu. Bilietus pristatau EXPRESS paštu. Asmeniškai su manimi susitikti QUEEN TRAVEL įstaigoje galite trečiadieniais tarp 11 v.r. ir 5 v.v. arba kitu Jums tinkamu laiku, iš anksto susitarus. Reikalui esant atvažiuoju į jūsų namus. Pasirinkti Jums tinkamiausią būdą!

ALGIS MEDELIS

MEDELIS CONSULTING

45 Forest Heights Str., Whitby, Ont. L1R 1T7

Tel. 1-905-666-9086 FAX 1-905-666-9183

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atskirai Jūsų giminės iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienį. PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. GARANTUOTA!

SKAITYTOJAI PASISAKO

KANADA IR ŠAS

Stasys Jokubaitis, lietuvių ir baltiečių veikėjas, 1998 m. kovo 6 d. paršė laisvą Kanados krašto apsaugos ministeriui Art Eggleton, M.P. prašydamas paremti Baltijos valstybes, siekiančias įsijungti į Šiaurės Atlanto sąjungą (NATO). Atsakymas gautas gegužės 25 d., kuriame tarp kitko rašoma:

"Kanada nuosekliai puoselėja bendradarbiavimo ryšius, remdama Baltijos kraštus ir kitas valstybes, nesančias (ŠAS) sąjungos sudėtyje. "Euro-Atlantic Partnership Council" – Euro-Atlanto bendradarbiavimo taryba ir sustiprinta Bendradarbiavimo taisyklės labai programa įvairiais būdais stengsis Baltijos kraštų rūpesčius sumažinti.

Kaip Jūs turbūt jau žinote, Baltijos valstybės buvo paminėtos pareiškime, pasirašytame Madrido susitikime. Buvo pažymėta, jog sąjunga pripažįsta svarbą sustiprinti pietryčių Europos stabilumą, saugumą ir regioninį bendradarbiavimą, bet taip pat pripažįsta Baltijos valstybių pažangą siekiant didesnio stabilumo ir bendradarbiavimo. Žvelgiant į sąjungos ateitį, tokia pažanga bus labai svarbi norint pasiekti bendrą tikslą, būtent – kurti laisvą, klestinčią, vieningą ir taikią Europą.

Sąjunga yra pasiryžusi remti plėtrą. ŠAS narių užsienio reikalų ministrai išskels šį klausimą savo eiliniuose posėdžiuose ir vadovai peržiūrės sąjungos plėtrai reikalingus sekančius žingsnius, kada vėl susitikis 1999 m. balandžio mėn. Kiekviena Europos demokratine valstybė, pritarianti sąjungos tikslams, gali būti pakviesta, gavusi visų 16 ŠAS narių sutikimą. Kartu su kitais ŠAS užsienio ministeriais Kanados užsienio reikalų ministeris Lloyd Axworthy irgi tuo laiku įvertins Baltijos kraštų pasirengimą stoti į sąjungą."

● Fašizmo laikais žmonės sakė: "Tarp sovietų ir fašistų tėra toks skirtumas – jei turite penkis karves, sovietai paims keturias ir paliks vieną; fašistai gi paliks visas karves, bet ateis ir melis visas". Prisibijau, kad rytą galėsimė panašiai sakyti: "Sov. Sąjungos komunistai atims beveik visą jūsų laisvę, bet Italijos komunistai žada palikti ją nepaliestą. Tikrovėje betgi taip nėra" (Jonas-Paulius I).

BENDRADARBIŲ SKAIČIAI

Skaidant "Tėviškės žiburių" puslapius, į akis krenta mažėjantis kanadiečių bendradarbių skaičius ir vis didėjantis skaičius straipsnių, kurių autoriai gyvena ne Kanadoje. Peržiūrėjus šių metų sausio ir vasario mėnesių "TŽ" numerius, išryškėja sekanti statistika: Lietuvoje gyvenančių autorių straipsnių yra 36, JAV-bėse gyvenančių – 32, Kanadoje – 18, Vokietijoje ir Australijoje – po 3, Italijoje ir Lenkijoje – po 2, Prancūzijoje, Izraelyje ir Venecueloje gyvenančių – po vieną (nežinomi – 2).

Atsižvelgiant į šiuos duomenis, ar nereikėtų "Tėviškės žiburiams" save vadinti ne "lietuvių savaitraščiu", bet "pasaulio lietuvių savaitraščiu"? Čikagoje leidžiamas dienraštis "Draugas" jau seniai save vadina "The Lithuanian world-wide daily". Netoli Čikagos esančiame Lemonto miestelyje yra įsisteigęs "Pasaulio lietuvių centras"; ten pat Pasaulio lietuvių bendruomenės yra leidžiamas mėnesinis žurnalas "Pasaulio lietuvis", o kas ketveri metai Čikagoje yra rengiami "Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumai".

Mano nuomone, "TŽ", kaip didžiausias ir turbūt plačiausiai skaitomas lietuvių savaitraštis, turi pilną teisę vadintis PASAULIO LIETUVIŲ SAVAITRAŠČIU.

Viktoras Priščeponka, Ottawa, Ont.

Red. pastaba. Bendradarbių statistika pagal "TŽ" dviejų mėnesių duomenis nėra tikslė. Ištų metų duomenys duotų žymiai tikslesnį vaizdą. Laisko autoriaus statistika ribojasi straipsniais. Kanadoje yra dar būrys korespondentų, kurie straipsnių nerašo, bet dažnai atsiunčia vietinės veiklos aprašymus. Juos pridėjus kanadiečių bendradarbių skaičius būtų žymiai didesnis. Vis dėlto minėtoji statistika rodo bendrą išeivijos bendradarbių mažėjimo polinkį. Mažėja ne tik išeivijos bendradarbių, bet ir laikraščio skaitytojų skaičius. Naujieji ateiviai dar neužpildo atsirandančių spragų. Pažymėtina ir tai, kad "TŽ" nuo pat pradžios (1949 metų) nesiribojo vien Kanados lietuviams, stengėsi apimti visus lietuviškojo gyvenimo barus. Ilgainiui ši linija išsiplėtė pasauliniu mastu.

Iš Toronto Prisikėlimo parapijos klebono kun. AUGUSTINO SIMANAVIČIAUS (su skrybėle) žygio pėstute iš senosios šventovės vietos iki būsimos naujosios Etobicoke priemiestyje į ten ir atgal (20 km); žemiau – poilsis prie "Paramos" kooperatyvo. Šiuo žygiu klebonas sutelkė nemažą sumą Nuotr. S. Černiauskaitės

Už ką?

Prisimenant siaubingas Vorkutos dienas

Jis girdėjo garsus, galbūt net žodžius. Iš to suprato, kad gyvas. Tik nesuvokė, kodėl neatbunda, kodėl nesugauna žodžių prasmės. Kas nutiko? Kur jis? Kodėl negali pasijudinti, negali praplėsti akių? Kruvinas sapnas...

Mes – beginkliai Vorkutos režiminio lagerio kaliniai. Ką su mumis jie padarė? Ar neužteko mūsų kraujo ir prakaito, žaidimų kasant anglį, tiesiant kelius, stant daugiaaukščius namus? Dabar jie panorą atsigerti iš mūsų gyslų tekančio šilto kraujo...

Jis pajudina pirštus ir atmerkia akis. Šviesi diena. Saulės spinduliai skverbiasi per grotuotą langą ir nušviečia dar kruvinas jo kojas.

Bet iš kur tas griaustinis? Kodėl jo dundės kurtina ausis? Griaustinis lyg būna kitoks. Pagaliau prisiminė – tai automatinės salės ir atviras kalinių krūtines. Karštas švinas degina krūtine, jis užvirina kraują, dega visas kūnas. Lyg įkaitusios repelės spaudžia rankas, kojas, galvą. Galva labai sunki. Ji svyra ir svyra, kol akyse pasidaro tamsu. Jis vėl nežinomybėje. Kažkas baisaus raizgosi jo keliuose. Plaukia kruvini debesys, kruvinas dangus, kruvini lavonai, kruvina aikštelė. Vėlyje plauksitosi kruvini chalatai. Jis pasibaisėja ir sušunka: "Už ką?"

Jam pasidaro lengviau, ir jis atmerkia akis. Dabar jau supranta, kad guli ligoninėje. Išgirdo ir suprato netoli stovinčių žmonių žodžius: "Atsipeikėjo".

Palatoje merdėjo ne vien Juozas. Greta gulėjo ir daugiau kalinių. Po tokio kruvino susidorojimo ligoninėje visos pala-

VINCAS KORSAKAS

tos buvo perpildytos. Ši palata taip pat. Atsipeikėjo lyg susitarę klausdavo vieno ir to paties: "Už ką?" Už ką juos sušaudė, vieni kitus klausinėjo ne tik sužeistieji, bet ir sveikieji. Nors ir vieni, ir kiti žinojo už ką.

Po Stalino mirties kaliniai tikėjosi, kad gyvenimo sąlygos greitai palengvės, tačiau jokių palengvinimų taip ir nesulaukė. Tada beveik visuose Sovietų Sąjungos kraštuose, kuriuose tik buvo išsidėstę lageriai, prasidėjo streikai. Sušlubavo darbai. Kai kurios šachtos neveikė ištisus savaites. Kaliniai administracijos pareigūnams arba atvažiuosiantiems iš Maskvos pateikė savo reikalavimus: nuimti nuo barakų langų grotas, neužrakinti jų nakčiai, panaikinti ant kelių ir kitų drabužių asmens numerius, nevesti moterų dirbti sunkių kasyklos darbų, leisti gimtąja kalba susirašinėti su artimaisiais.

Čekistai nedavė ir tokių lengvatų. Jie nutarė vieną kitą lengvatą duoti, nors ir ne visiems, o už neišdirbtas dienas ir neįskaitą anglį žiauriai keršyti. Sumanydami įvykdyti organizavo būrį automatininkų, paruošė reikiama skaičių medicinos darbuotojų, kad po susidorojimo surinktų žuvusius ir suteiktų pagalbą sužeistiesiems. Palaukę momento, kai aikštėje susibūrė kaliniai, atidarė lagerio vartus, įleido kareivius, kurie ir atidengė ugnį į beginklius kalinius...

Nuo kraujo paraudo aikštė... Tik nutilus, į aikštę išėjo medicinos personalas. Visiems buvo aišku, kad už kareivių ėjo tam paskirti medicinos darbuotojai.

Štai už ką juos sušaudė, nors tiek mažai reikalavo. Lavonų krūvose buvo daug sužeistų. Tarp jų ir šioje palatoje gulintieji. Dauguma sužeistųjų buvo išvežti į kitų lagerių ligonines, nes vietinio lagerio ligoninėje visi negalėjo sutilpti.

Už ką juos sušaudė, klausinėjo ir gruzinas, čia pat gulintis lenkas, ukrainietis ir kiti. Jie visi klausinėjo, bet ir patys nesuprato, kad klausia. Sunki sveikatos būklė nebeleidė susikaupti, galvoti, prisiminti, kas su jais nutiko. Jų gyvenimas po truputį blėso. Lagerio sąlygomis be vaistų išgydyti mirtinas žaizdas neįmanoma. Vieną rytą vos girdimai prataręs "už ką" – užmerkė akis lenkas. Juo pasekė ir gruzinas. Priešmirtinės konvulsijos traukomas, pilingavęs galvą užmerkė akis latvis. Keletą dienų lyg susitarę šios palatos vyrai mirė vienas po kito. Šiokios tokios vilties gyventi turėjo tik Juozas. Tačiau mirus estui, pažvelgęs, kad palatoje jis vienas, pagautas įkarščio, atsistojo. Pro jo akis vėl praplaukė kruvini debesys, kruvinas dangus, kruvinos vielos ir kruvinais chalatais žmonės. Sugniaužęs ir iškėlęs į viršų kumštį žengė netvirtą žingsnį viršininko vežimo link, kuris kartu su gydytoju stovėjo netoli jo lovos ir, matyt, galėjo pasakyti, už ką juos sušaudė. Tačiau virpančios lūpos tik pratarė: "Sakykite už... už...? ir sukniubė prie lovos. Gydytojas skausmo iškriepu veidu užbaigė jo nebaigtą klausimą "už ką?"

1960.V.12, Mordovijos lageris

~~~~~

• Visa išeivijos lietuviškoji spauda sunkiai verčiasi. Reikia paramos ir "Tėviškės žiburiams". Kas galite, paremkite juos auka, remėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu.

Lietuvių tautosakos žinovė M. RAILIENĖ (antra iš kairės) Toronto "Vilnius Manor" rūmuose moko lituanistinių kursų studentus lietuviškų žaidimų-ratelių Nuotr. G. Paulionienės

JUOZAS (JOSEPH) NORKUS

Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas

- ♦ 25 metai namų remonto patyrimas ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patyrimas ♦ Namų nuomojimui ir nuomininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

RUBY REAL ESTATE LTD.

27 John Street (2nd Floor), Toronto (Weston), Ont. M9N 1J4

- ♦ MLS skelbimas
- ♦ Komisas 3½%
- ♦ Toronto Real Estate Board narys

Victor Rudinskas, Broker Tel.: 416 249-7829

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW) Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: 905 271-7171

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais 1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7 (Priešais Lietuvių Namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. O. ELVIKIS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth. (Orthodontist)

Telefonas
2373 Bloor Street West 416 763-5677
(Prie Janę St.)

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B.Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P.Eng.

Tel. 416 240-0594

27 John St., Second Floor Weston, Ontario M9N 1J4 (arti Lawrence ir Weston Rd.)

Lengvai pasiekiamas autobusu nr. 79 (Scarlett Road) nuo Runnymede požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

PACE, JOHNSON
5110 Dundas ST.W.
(tarp Islington ir Kipling gatvių)
Etobicoke, Ont. M9A 1C2

Tel. 416 236-3060
Fax 416 236-1809

CMD INSURANCE SERVICES INC.

Dėl visų rūšių draudos, taip pat naujos automobilų ir namų draudos bei jau apdraustų automobilų ir namų draudos reikalais kreiptis į Rimą Drešerį: dėl visų komercinių draudimų – į Ričardą Drešerį.

1945 Dundas St. E., Suite 215, Mississauga, Ontario, L4X 2T8
Tel. 905 624-4866, 1-800-665-3406
FAX 905 624-8238

CMD Insurance Services Inc.

Nekilnojamas turtas. Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Rick Drešerį
Tel. 416 233-3334
DRESHER Real Estate Ltd.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Janė Street, Suite 204 (kampas Janė ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

Punsko dainos ir muzikos sambūrio "Klumpė" muzikantai koncerto metu Kanadoje prieš grįžtant į tėviškes

Dainos ir muzikos sambūrio "Klumpė" iš Punsko vadovas VYTAUTAS PEČIULIS (dešinėje) su bendravardžiu Kanadoje VYTAUTU PEČIULIU sambūrio išleistuvėse Mississaugos Anapilyje 1998.V.17

LIETUVA LAUKIA PARAMOS

Atgavusi nepriklausomybę mūsų tėvynė, nuskurdinta ilgios sovietinės okupacijos, reikalinga ekonominės pagalbos.

AUKOKIME JAI PER TAUTOS FONDA.

Mūsų aukos, testamentiniai palikimai padės įtvirtinti atgautą nepriklausomybę ir pakelti krašto gerovę. Aukos bei palikimus siųskime Tautos fondo atstovybei Kanadoje šiuo adresu:

TAUTOS FONDAS, 310 Rathburn Road, Etobicoke, Ontario M9B 2L8

TORONTONT

Anapilio žinios

– Birželio 8, pirmadienį, palaidota a.a. Filomena Janavičienė, 75 m. amžiaus.

– Birželio 3, trečiadienį, palaidota a.a. Julija Jakaitienė, 70 m. amžiaus.

– Tuoktis ruošiasi Paulius Berkeris su Daina Batūraite.

– Kun. Vytauto Volerto išleistuvės įvyks birželio 21, sekmadienį, 12.30 v.p.p. Anapilio parodų salėje. Bilietai į išleistuvių pietus jau platunami parapijos salėje.

– Mišios birželio 13, šeštadienį, Delhi Šv. Kazimiero šventovėje 6 v.v. už parapiją; Mišios birželio 14, sekmadienį: Lietuvos kankinių šventovėje 9.30 v.v. už Budreckų ir Girčių šeimos mirusius; 11 v.v. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 11 v.v. už a.a. Marcelę Jokubaitienę ir jos šeimos narius.

Išganytojo parapijos žinios

– Pamaldos ši sekmadienį, birželio 14, 11.15 val. ryto.

– Parapijos tarybos posėdis įvyks birželio mėn. 16, antradienį 7.30 v.v. Alfredo Mikšienės bute.

– Birželio 6, šeštadienį buvo pakrikštyta Danielė Megan, dukrelė Rimos ir Ričardo Drešerių. Krikšto tėvai – Rūta ir Laimis Andriuliai.

– Liepos 12 d. "Boyd Metro Conservation" parke, Woodbridge, Ont. įvyks metinė parapijos iškyla, kuri bus pradėta pamaldomis 11 val. ryto.

Lietuvių Namų žinios

– Sekmadienio, birželio 7 popietėje dalyvavo 107 asmenys. Pranešimus padarė LN narė Lilija Turaitė.

– LN valdybos posėdis – birželio 18, ketvirtadienį, 7 v.v.

– LN valdyba 1998 m. birželio 4 d. įvykusiame posėdyje išrinko LN valdybos pirmininką – E. Steponą; posėdžių pirm. J. R. Juodis ir narys V. Lucas.

– Birželio 21 yra Tėvo diena. Ta proga LN moterų būrelis įteikė tėvams po gėlytę ir pavaišins.

– Gegužinė liepos 12, sekmadienį, "Boyd Conservation" parke.

– LN poilsio stovykla rengiama pranciškonų stovyklavietėje "Kretinga" rugpjūčio 8-15 d.d. Visais šios stovyklos reikalais skambinti komendantui Zigmui Revui, tel. 416 251-9635, Augustinui Sukauskui, tel. 416 614-7739 arba Emilijai Bartminui, tel. 416 249-0490.

– LN kultūros komisija platina iš Lietuvos gautas geros kokybės vaizdajuostes. Dėl jų įsigijimo ir nuomojimo skambinti S. Pabriecei, tel. 416 762-5419 arba V. Kulniui, tel. 416 769-1266.

– A. a. Valterio Drešerio atminimui pagerbti slaugos namams \$20 aukovo Lydija Balsienė.

– Aukos slaugos namams primamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tieiog: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W. Toronto ON M6P 1A6.

Anapilio vaikų darželis nori šią vasarą pastatyti vaikučiams žaidimo aikštę. Reikia visų pagalbos šią didelį užmojų finansuoti paremti. Vaikų darželiui galima aukoti Prisikėlimo parapijos kooperatyvę sąskaitos Nr. 1698381 arba dienomis aplankant darželį 7.30 v.v.-5.30 v.v. Už kiekvieną auką šio vaikų darželio mokytojos bus labai dėkingos.

Anapilio jaunimo sekcija kviečia jaunas ir senas į gimnastikos pamokas. Pamokos vyksta pirmadieniais ir ketvirtadieniais 8 v.v. parapijos salėje. Pamokas veda Lina Paulionytė. Visi gali t pasimankštinti ir pabendrauti. Pamokos nemokamos.

"Angeliukų" chorui aukovo: \$300 – Anapilio moterų būrelis; \$100 – A. S. Steigvilai.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Jaunimo choras, kuriam vadovauja D. Viskontienė, paskutinį kartą prieš vasaros atostogas giedojo, akompanuojant keturiems gitaristams, praeitą sekmadienį per 10.15 v. Mišias.

– Sibirinių trėmimų paminėjimas parapijos šventovėje įvyks sekmadienį, birželio 14, per 10.15 v. Mišias, kurių metu giedos jungtinis parapijos ir "Volungės" choras.

– Trečiojo Šv. Pranciškaus ordino narių Mišios ir susirinkimas įvyks šį ketvirtadienį, birželio 11, 10 v.v.

– Santuokos sakramentą priėmė dr. Gintaras Uleckas ir dr. Irena Armstrong.

– "Kretingos" stovyklavietėje, Vasagoj, nuo liepos pradžios iki rugpjūčio 9 d. Mišios sekmadieniais bus 11 v.v.

– Parapijos tarybos labdaros sekcija rengia "sriubos vakaronę" lapkričio 15 d., 4 v.p.p., kad ir toliau būtų galima kasdien pamaitinti 100 alkanų žmonių Vilniaus "Betonijos" ir 100 Kauno "Caritas" valgyklose, kas jau yra daroma nuo 1993 metų.

– Parapijos bibliotekos vedėjas R. Žiogarys kviečia skaitytojus apsirūpinti knygoms, nes po šio sekmadienio, birželio 14, biblioteka uždaro vasaros atostogoms.

– Parapijos kavinėje lietuviški valgiai kiekvieną sekmadienį bus gaminami ir vasaros metu.

– Mišios sekmadienį, birželio 14: 8.15 v.v. už a.a. Antaną Gatautį; 9.15 v.v. už a.a. Zigmą Kazlauską; 10.15 v.v. už a.a. Edvardą Butkų, a.a. Justiną ir Juozą Venslovaičius; 11.30 v.v. už Sibiro tremtyje žuvusius lietuvius.

Muziejaus-archyvo žinios

– Maironio mokyklos mokiniai ar jų tėveliai, norintys pasiimti muziejuje rodomus meno darbus, gali muziejuje atsilankyti birželio 14-15 d.d., 1-8 v.p.p. Dail. Irma Makariūnaitė buvo gražiai paruošusi vitriną ir vaikų meną. Tos parodos išlaidoms M. Vasiliauskienei aukovo \$100.

Maironio mokyklos žinios

– Paskutinį mokslo metų šeštadienį, birželio 13, bus išdalinami mokinių pažymėjimai. Tėveliai prašomi juos atsiimti iš auklėtojų alfabetine tvarka, nustatytu laiku. Tėvai pavardėmis A iki M atsiima pažymėjimus iš klasių tarp 9.30 ir 10.30 v.v., nuo N iki Z – tarp 11 ir 12 v. Pamokos baigiasi įprastu laiku (12 v.).

– Visi mokiniai prašomi mokykloje dėti "Paramos" kredito kooperatyvo dovanotus marškinėlius iki mokslo metų pabaigos.

– 50-mečio leidiny bus išdailintas kiekvienai šeimai po vieną egzempliorių.

– Jubiliejaus proga gautas sveidito kooperatyvuose arba siųsti tieiog: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W. Toronto ON M6P 1A6.

– Registracija ateinantiems mokslo metams vyks iki birželio 13 d. Svarbu, kad kiekvienas vaikas būtų užregistruotas iki tos dienos.

A. a. Liuciaus Ulbino atminimui K. ir H. Gruniai "Tėviškės žiburiams" aukovo \$20.

Kauno arkivyskupijos "Vaikų dienos centrams" \$100 aukovo L. O. Radzevičiai.

Išvijos lietuvių klierikų studijoms Romoje \$50 aukovo E. Ališauskienė.

Šv. Jono lietuvių kapinėms \$50 aukovo M. Povilaitienė.

PADĖKA

Kiškių klubas nuoširdžiai dėkoja Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvui už auką.

IEŠKOM namo ir vaikų prižiūrėtojos. Vaikai yra 8 ir 4.5 metų amžiaus. Skambinti po 6 v.v. tel. 905 828-4259.

"Kretingos" stovyklos vadovai kviečia registruotis šios vasaros stovyklai Vasagoje. Liepos 5-18 lietuviškai nekalbantiems vaikams, liepos 19 – rugpjūčio 1 lietuviškai kalbantiems, rugpjūčio 1-8 šeimoms

Nuotr. A. Kaknevičiaus

Panevėžio tautinių šokių ansamblio "Grandinėlė" vaikų grupė (10-13 metų) š.m. birželio 24-liepos 25 d.d. dalyvauja Kvebeko mieste tarptautiniame tautinių šokių festivalyje. Į Torontą "Grandinėlė" atskrenda birželio 20, šeštadienį. Kvebekas juos gali priimti ne anksčiau kaip birželio 22, pirmadienį. Dvi dienas jie turi praleisti Toronte. Reikalingos nakvynės. Grupėje yra 22 vaikai, 8 vadovai ir palydovai.

Galintieji priimti nakvynei dviem arba bent vienu nakčiai prašomi skambinti: V. Taseckui – 905 824-4461, A. Empakeriui – 416 622-5142, S. Pabriecei – 416 762-5419, V. Kulniui – 416 769-1266 arba Prisikėlimo parapijai tel. 416 533-1621 ir 416 533-0977.

Adv. P. Žumbakis iš Čikagos, visuomenininkas, "TŽ" bendradarbis, birželio 6-7 d.d. lankėsi Toronte, susitiko su kai kuriais bendruomenės veikėjais, dalyvavo ukraiščių susirinkime ir applanke "TŽ" redakciją, kur pokalbyje buvo paliesti aktualūs lietuviškosios veiklos bei Lietuvos politikos klausimai. Svečias taipgi domėjosi "TŽ" leidyba, pareiškė laikraščiu palankią nuomonę.

"Vilniaus" rūmuose gegužės 9 d. įvyko Motinos dienos minėjimas. Pensininkų klubo pirmininkas A. Sukauskas pasveikino motinas, palinkėjo sveikatos ir ilgų gyvenimo metų. Motinoms buvo prisegtos gėlės. Choras "Daina" atliko programą. Savo jautriomis apie motiną dainomis ne vienam žiūrovui išspaudė ašaras. Ypatinai buvo skaudi motinų daina sovietmečiu Lietuvoje, kai jos išleisdavo sūnus į kariuomenę ir laukdavo grįžtančių, dažnai sulaukdavo – karstus. Po programos pasiūlyta kavutė ir pyragais. P.N.

Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississauga, Ont. 1998 m. birželio 8 d. palaidotas a.a. Liucius Ulbinas, visuomenininkas, Tėvynės s-gos Hamiltono skyriaus darbuotojas, "TŽ" bendradarbis.

A. a. Valterio Drešerio mirus, užjausdamas žmoną Idą, dukras Ingridą ir Karen, sūnų Ričardą su šeimomis, A. Kšivickienė ir E. Kronienė aukovo "Kovai su vėžio liga Lietuvoje" po \$40. M.P.

A. a. Valterio Drešerio šviesiam atminimui, užjausdamas jo visą šeimą, LN moterų būrelis "Tėviškės žiburiams" aukovo \$50.

A. a. Onos Juodvalkienės atminimui pagerbti, užjausdamas visą šeimą, Elena Juodvalkienė "Tėviškės žiburiams" aukovo \$20.

IBM
E56 Computer

AMD K6
MMX ENHANCED PROCESSOR

IBM Business Partner

AMD-K6 266MMX
256KB L2 Pipeline Cache
15" AcerView Monitor
48MB RAM
4.0GB Hard-drive
56K Fax Modem
24X CDROM
ATI RAGE 3D Graphics
2MB SGRAM Video
2 USB Ports
Windows95
Lotus SmartSuite
System includes a
Lexmark Colour Printer
Printer Cable Included
Year 2000 Ready

IBM Support via IBM Owner privileges
IBM AntiVirus Protection
Total Image 3D Video
90 days/90 hours Internet access

LEXMARK

KAINA SU PRISTATYMU IR PRIJUNGIMU

Mūsų kaina **2021.00**
Nuolaida **-40.00**
(paštu atsiuntus atkarpą)

Kaina po nuolaidos \$1981 +mokesčiai

Užsakymams skambinti **Canadian General Technologies**
tel. 416 318-1654 Ričardas Duliūnas
Turime ir kitų modelių
Pinigais arba patvirtintu čekiu mokama Canadian General Inc.

MONTREALQUE

Sibirinių trėmimų minėjimas įvyks birželio 14, sekmadienį, 2 val. p. p. Aušros Vartų parapijoje. Bus ekumeninės pamaldos su koncertu, dalyvaujant liatviam, ir estams. Vėliau – pabendravimas parapijos salėje.

"Rūtos" klube buvo rodomos Lietuvos respublikos prezidento Valdo Adamkaus inauguracijos iškilmų vaizdajuostės kas antrą trečiadienį, pradedant balandžio 8 d. ir baigiant gegužės 18 d. Pirmą dieną buvo rodoma visų iškilmų santrauka, antrą dieną – prezidento priesaika seime, trečią – pamaldos

Vilniaus arkikatedroje ir paskutinę dieną – prezidento kalba ir kariuomenės paradas arkikatedros aikštėje bei iškilmės prie prezidentūros. Vaizdajuostės paruošė Lietuvos televizija.

Vaizdajuosčių žiūrovai išlimes sekė labai atidžiai ir po įdomesnių kalbų net paplodoavo.

Pakrikštyti: Elaine ir Gedimino Snapkauskų dukrelė Rebecca Ann, Carol A. ir Kenneth A. Pechkam (Gatautų šeimos) dukrelė Emma-Victoria ir Daivos (Jaugelytės) ir Daniel Zatkovic sūnelis Darius-Dragan-Paolo. B. S.

LITAS
Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRAKA, A.I.B.
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteįravimas neįpareigoja apsidrausti.

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato, 10 puslapių, reguliari metinė prenumerata – \$42.00, rėmėjo – \$52.00, garbės – \$62.00

Naujam prenumeratoriui pirmiems metams – \$35.00 (JAV-se amerikietiška)

Vardas, pavardė.....
Adresas.....
.....
.....
Siunčiu prenumeratą.....dol., auką.....dol.
Laikraščio adresas:

"Tėviškės žiburiai"
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti "Tėviškės žiburiai" siunčiami nemokamai šešias savaites. Prašome pranešti tokių asmenų adresus.

ADMINISTRACIJA

Ivairios žinios

Kauno technologijos universiteto (KTU) senatas suteikė garbės daktaro vardą Vytauto Didžiojo universiteto absolventui, JAV gyvenančiam įžymiam lietuvių chemikui **Kaziui Sekmakui**. Tai dvyliktasis šios aukštosios mokyklos garbės daktaras.

Kazys Sekmakas yra plačiai žinomas JAV polimerinių dangų specialistas, pelnęs tarptautinį pripažinimą chemijos ir cheminės inžinerijos mokslų srityse. Jis yra 141 JAV patento autorius. Kitose 15 pasaulio šalių K. Sekmakas turi 273 patentus. Jo sukurtais nuo korozijos apsaugojančiais dažais dažomi JAV lėktuvai, kosminiai laivai, dangoraižiai. K. Sekmakas yra Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos narys. Čikagoje chemikas pripažintas vienu iškiliausiu Iliinojaus valstijos išradėju. KTU senato posėdyje pabrėžta, kad K. Sekmakas yra daug nusipelnęs Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui. 1989-1991 m., palaikydamas ryšius su 52 JAV senatoriais ir Atstovų rūmų nariais, jis nuolat keldavo aktualius Lietuvai klausimus. A.K.

DĖL PAŠTO VĖLAVIMŲ galima skųstis skambinant 416 979-8822 arba 1-800-267-1177. Palikti adresą su pašto kodu. Kuo daugiau bus užregistruota adresų, kuriems vėluojasi laikraščio pristatymas, tuo bus atkreiptas didesnis dėmesys.

MERGINA iš Otavos ieško išsinuomoti kambarį Toronte. Skambinti tel. 613 237-4374.

VILNIAUS miesto centre, prieš Seimo rūmus, išnuomojamas gražiai apstatytas 5 kambarių butas, kuriame yra 3 patogūs miegamieji keturiems asmenims. Vieta rami netoli parduotuvių. Skambinti tel. 416 225-5480.

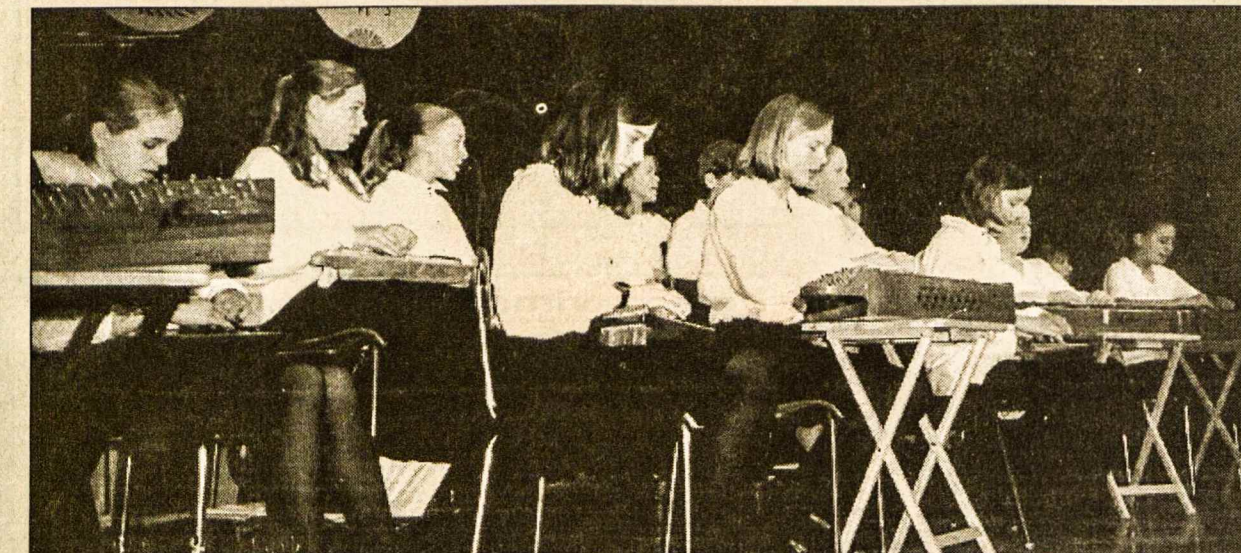

Mykolas Kęsgailos statula "Zalgiris" parke Čikagose. Jos autorius – Algimantas Sakalauskas

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

Turner & Porter
LAIDOTUVIŲ NAMAI

**TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE**

Toronto Maironio mokyklos kanklininkės, pasirodiančios visuomenei įvairių iškilmų progomis
Nuotr. R. S. Jonaitienės